

Βρυξέλλες, 24.6.2020
SWD(2020) 115 final

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

[...]

που συνοδεύει το έγγραφο

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Η προστασία των δεδομένων ως πυλώνας της ενδυνάμωσης των πολιτών και της
προσέγγισης της ΕΕ στην ψηφιακή μετάβαση - δύο έτη εφαρμογής του Γενικού
Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων**

{COM(2020) 264 final}

Πίνακας περιεχομένων

1	Πλαίσιο	3
2	Επιβολή του ΓΚΠΔ και λειτουργία των μηχανισμών συνεργασίας και συνεκτικότητας	4
2.1	Χρήση ενισχυμένων εξουσιών από τις αρχές προστασίας δεδομένων	4
	Ειδικά θέματα για τον δημόσιο τομέα	6
	Συνεργασία με άλλες ρυθμιστικές αρχές	6
2.2	Ο μηχανισμός συνεργασίας και συνεκτικότητας	7
	Μηχανισμός «μίας στάσης».....	8
	Αμοιβαία συνδρομή	9
	Μηχανισμός συνεκτικότητας	9
	Προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν	10
2.3	Συμβουλές και κατευθυντήριες γραμμές	11
	Αύξηση της ευαισθητοποίησης και παροχή συμβουλών από τις αρχές προστασίας δεδομένων	11
	Κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων	13
2.4	Πόροι των αρχών προστασίας δεδομένων	14
3	Εναρμονισμένοι κανόνες, ωστόσο εξακολουθεί να υφίσταται κατακερματισμός και αποκλίνουσες προσεγγίσεις	16
3.1	Εφαρμογή του ΓΚΠΔ από τα κράτη μέλη	16
	Βασικά ζητήματα που συνδέονται με την εθνική εφαρμογή.....	17
	Συμβιβασμός του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης.....	18
3.2	Οι ρήτρες προαιρετικής περαιτέρω εξειδίκευσης και τα όριά τους.....	20
	Κατακερματισμός λόγω της χρήσης ρητρών προαιρετικής περαιτέρω εξειδίκευσης.....	20
4	Ενδυνάμωση των ατόμων να ελέγχουν τα δεδομένα τους	23
5	Ευκαιρίες και προκλήσεις για τους οργανισμούς, ιδίως τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.....	27
	Εργαλειοθήκη για επιχειρήσεις.....	30
6	Η εφαρμογή του ΓΚΠΔ στις νέες τεχνολογίες.....	32
7	Διεθνείς διαβιβάσεις και παγκόσμια συνεργασία.....	35
7.1	Προστασία της ιδιωτικής ζωής: ένα παγκόσμιο ζήτημα.....	35
7.2	Η εργαλειοθήκη για τις διαβιβάσεις στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ	36
	Αποφάσεις επάρκειας.....	38
	Κατάλληλες εγγυήσεις	44

Παρεκκλίσεις	50
Αποφάσεις αλλοδαπών δικαστηρίων ή αρχών: δεν συνιστούν λόγο διαβίβασης	52
7.3 Διεθνής συνεργασία στον τομέα της προστασίας δεδομένων.....	54
Η διμερής διάσταση	55
Η πολυμερής διάσταση	56

Παράρτημα I: Ρήτρες προαιρετικής περαιτέρω εξειδίκευσης από την εθνική νομοθεσία

Παράρτημα II: Επισκόπηση των πόρων των αρχών προστασίας δεδομένων

1 ΠΛΑΙΣΙΟ

Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων¹ (στο εξής: ΓΚΠΔ) είναι το αποτέλεσμα οκτώ ετών προετοιμασίας, σύνταξης και διοργανικών διαπραγματεύσεων, και τέθηκε σε εφαρμογή στις 25 Μαΐου 2018 κατόπιν διευθύνσεως μεταβατικής περιόδου (Μάιος 2016 – Μάιος 2018). Βάσει του άρθρου 97 του ΓΚΠΔ, η Επιτροπή οφείλει να υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με την αξιολόγηση και την αναθεώρηση του κανονισμού, ξεκινώντας με την πρώτη έκθεση αφού παρέλθουν δύο έτη εφαρμογής και στη συνέχεια κάθε τέσσερα έτη.

Η αξιολόγηση εντάσσεται επίσης σε μια πολύπλευρη προσέγγιση την οποία η Επιτροπή ακολουθούσε ήδη προτού τεθεί σε εφαρμογή ο ΓΚΠΔ και, έκτοτε, εξακολουθεί να την επιδιώκει ενεργά. Στο πλαίσιο της εν λόγω προσέγγισης, η Επιτροπή συμμετείχε σε υπό εξέλιξη διμερείς διαλόγους με τα κράτη μέλη σχετικά με τη συμμόρφωση της εθνικής νομοθεσίας με τον ΓΚΠΔ, συνέβαλε ενεργά στο έργο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (στο εξής: Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων) παρέχοντας την πείρα και την εμπειρογνομosύνη της, υποστήριξε τις αρχές προστασίας δεδομένων και διατήρησε στενές επαφές με ευρύ φάσμα ενδιαφερόμενων μερών όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή του κανονισμού.

Η αξιολόγηση βασίζεται στον απολογισμό που διενήργησε η Επιτροπή κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του ΓΚΠΔ και η οποία συνοψίστηκε στην ανακοίνωση που εκδόθηκε τον Ιούλιο του 2019². Αποτελεί επίσης συνέχεια της ανακοίνωσης σχετικά με την εφαρμογή του ΓΚΠΔ, η οποία εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 2018³. Η Επιτροπή εξέδωσε επίσης τις κατευθύνσεις για τη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο εκλογών, οι οποίες δημοσιεύτηκαν τον Σεπτέμβριο του 2018, και το έγγραφο καθοδήγησης για τις εφαρμογές που στηρίζουν την καταπολέμηση της πανδημίας της COVID-19, το οποίο εκδόθηκε τον Απρίλιο του 2020.

Παρόλο που η παρούσα αξιολόγηση επικεντρώνεται σε δύο ζητήματα που επισημαίνονται στο άρθρο 97 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ, δηλαδή στις διεθνείς διαβιβάσεις και στους μηχανισμούς συνεργασίας και συνεκτικότητας, υιοθετεί μια ευρύτερη προσέγγιση για την αντιμετώπιση ζητημάτων που τέθηκαν από διάφορους παράγοντες κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο ετών.

Για την κατάρτιση της αξιολόγησης, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις συμβολές από:

- το Συμβούλιο⁴.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ – ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1–88.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Οι κανόνες προστασίας των δεδομένων ως θεμέλιο της εμπιστοσύνης εντός και εκτός ΕΕ — απολογισμός — COM(2019) 374 final της 24.7.2019.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Ισχυρότερη προστασία, νέες ευκαιρίες — Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με την άμεση ισχύ του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων από την 25η Μαΐου 2018, COM/2018/043 final

⁴ Θέση και πορίσματα του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων – 14994/2/19 Rev2, 15.01.2020:

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14994-2019-REV-2/el/pdf>

- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων)⁵.
- το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων⁶ και μεμονωμένες αρχές προστασίας δεδομένων⁷, βάσει ερωτηματολογίου που απέστειλε η Επιτροπή.
- τις παρατηρήσεις των μελών της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών για τη στήριξη της εφαρμογής του ΓΚΠΔ⁸, επίσης βάσει ερωτηματολογίου που απέστειλε η Επιτροπή.
- και ad hoc εισηγήσεις ενδιαφερόμενων μερών.

2 ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΟΥ ΓΚΠΔ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ο ΓΚΠΔ δημιούργησε ένα καινοτόμο σύστημα διακυβέρνησης και έθεσε τα θεμέλια μιας πραγματικά ευρωπαϊκής νοοτροπίας για την προστασία των δεδομένων, η οποία στοχεύει στη διασφάλιση όχι μόνο της εναρμονισμένης ερμηνείας αλλά και της εναρμονισμένης εφαρμογής και επιβολής των κανόνων προστασίας των δεδομένων. Πυλώνες της είναι οι ανεξάρτητες εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων και το νεοσυσταθέν Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων.

Δεδομένου ότι οι αρχές προστασίας δεδομένων είναι καθοριστικής σημασίας για τη λειτουργία ολόκληρου του συστήματος προστασίας δεδομένων της ΕΕ, η Επιτροπή παρακολουθεί προσεκτικά την ουσιαστική ανεξαρτησία τους, μεταξύ άλλων όσον αφορά την επάρκεια των οικονομικών, ανθρώπινων και τεχνικών πόρων.

Είναι πολύ νωρίς ακόμη για να αξιολογηθεί πλήρως η λειτουργία των μηχανισμών συνεργασίας και συνεκτικότητας, δεδομένης της περιορισμένης εμπειρίας που έχει συγκεντρωθεί μέχρι τώρα⁹. Επιπλέον, οι αρχές προστασίας δεδομένων δεν έχουν αξιοποιήσει ακόμα το πλήρες φάσμα εργαλείων που παρέχει ο ΓΚΠΔ για την περαιτέρω ενίσχυση της συνεργασίας τους.

2.1 Χρήση ενισχυμένων εξουσιών από τις αρχές προστασίας δεδομένων

⁵ Επιστολή της επιτροπής LIBE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 21ης Φεβρουαρίου 2020, προς τον Επίτροπο κ. Reynders, Ref.: IPOL-COM-LIBE D (2020)6525.

⁶ Συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων στην αξιολόγηση του ΓΚΠΔ σύμφωνα με το άρθρο 97, η οποία εγκρίθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2020: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/other/contribution-edpb-evaluation-gdpr-under-article-97_en

⁷ https://edpb.europa.eu/individual-replies-data-protection-supervisory-authorities_en

⁸ Στην ομάδα εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών για τον ΓΚΠΔ, που συστάθηκε από την Επιτροπή, συμμετέχουν εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών και των επιχειρήσεων, πανεπιστημιακοί και επαγγελματίες:

<https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3537>
Η έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών διατίθεται στη διεύθυνση:

<https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupMeeting&meetingId=21356>

⁹ Το γεγονός αυτό επισημαίνεται κυρίως από το Συμβούλιο στη θέση και τα πορίσματά του σχετικά με την εφαρμογή του ΓΚΠΔ, καθώς και από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων στη συμβολή του στην αξιολόγηση.

Ο ΓΚΠΔ θεσπίζει ανεξάρτητες αρχές προστασίας δεδομένων και τους παρέχει εναρμονισμένες και ενισχυμένες εξουσίες επιβολής. Δεδομένης της εφαρμογής του ΓΚΠΔ, οι εν λόγω αρχές χρησιμοποιούν ένα ευρύ φάσμα διορθωτικών εξουσιών που προβλέπονται από τον ΓΚΠΔ, όπως διοικητικά πρόστιμα (22 αρχές ΕΕ/ΕΟΧ)¹⁰, προειδοποιήσεις και επιπλήξεις (23), εντολές συμμόρφωσης προς τα αιτήματα του υποκειμένου των δεδομένων (26), εντολές να καθιστούν τις πράξεις επεξεργασίας σύμφωνες με τον ΓΚΠΔ (27), εντολές διόρθωσης, διαγραφής ή περιορισμού της επεξεργασίας (17). Περίπου το ήμισυ των αρχών προστασίας δεδομένων (13) έχουν επιβάλει προσωρινούς ή οριστικούς περιορισμούς στην επεξεργασία, συμπεριλαμβανομένων απαγορεύσεων. Αυτό αποδεικνύει συνειδητή χρήση όλων των διορθωτικών μέτρων που προβλέπονται στον ΓΚΠΔ: οι αρχές προστασίας δεδομένων δεν δίστασαν να επιβάλουν διοικητικά πρόστιμα επιπροσθέτως ή αντί άλλων διορθωτικών μέτρων, ανάλογα με τις συνθήκες μεμονωμένων περιπτώσεων.

Διοικητικά πρόστιμα:

Από τις 25 Μαΐου 2018 έως τις 30 Νοεμβρίου 2019, 22 αρχές προστασίας δεδομένων ΕΕ/ΕΟΧ εξέδωσαν περίπου 785 πρόστιμα. Λίγες μόνο αρχές δεν έχουν επιβάλει ακόμα διοικητικά πρόστιμα, ωστόσο οι διαδικασίες που βρίσκονται επί του παρόντος σε εξέλιξη ενδέχεται να οδηγήσουν σε επιβολή τέτοιων προστίμων. Τα περισσότερα πρόστιμα σχετίζονταν με παραβιάσεις όσον αφορά τα κατωτέρω: την αρχή της νομιμότητας· την έγκυρη συγκατάθεση· την προστασία ευαίσθητων δεδομένων· την υποχρέωση διαφάνειας, τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων· και παραβιάσεις δεδομένων.

Στα παραδείγματα προστίμων που επιβλήθηκαν από τις αρχές προστασίας δεδομένων περιλαμβάνονται¹¹:

- 200 000 EUR για μη συμμόρφωση με το δικαίωμα έκφρασης αντιρρήσεων όσον αφορά το άμεσο μάρκετινγκ στην Ελλάδα·
- 220 000 EUR σε εταιρεία μεσιτείας δεδομένων στην Πολωνία για μη ενημέρωση των φυσικών προσώπων ως προς το γεγονός ότι τα δεδομένα τους υποβάλλονταν σε επεξεργασία·
- 250 000 EUR στη LaLiga, τη διοργανώτρια αρχή του ισπανικού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου, λόγω έλλειψης διαφάνειας στον σχεδιασμό της εφαρμογής της για έξυπνα τηλέφωνα·
- 14,5 εκατ. EUR για παραβίαση των αρχών προστασίας δεδομένων, ιδίως για παράνομη αποθήκευση, από γερμανική κτηματομεσιτική εταιρεία·
- 18 εκατ. EUR για μεγάλης κλίμακας παράνομη επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων από τις αυστριακές ταχυδρομικές υπηρεσίες·
- 50 εκατ. EUR στην Google στη Γαλλία, λόγω των συνθηκών υπό τις οποίες λάμβανε τη συναίνεση των χρηστών.

¹⁰ Τα νούμερα εντός των παρενθέσεων αναφέρονται στο πλήθος των αρχών προστασίας δεδομένων ΕΕ/ΕΟΧ που έκαναν χρήση των παρατιθέμενων εξουσιών από τον Μάιο του 2018 έως το τέλος Νοεμβρίου του 2019. Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων στις σελίδες 32-33.

¹¹ Πολλές από τις αποφάσεις με τις οποίες επιβάλλονται πρόστιμα εξακολουθούν να βρίσκονται υπό δικαστικό έλεγχο.

Η επιτυχία του ΓΚΠΔ δεν θα πρέπει να υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των προστίμων που εκδίδονται, καθώς ο ΓΚΠΔ προβλέπει μια ευρύτερη κλίμακα διορθωτικών εξουσιών. Για παράδειγμα, το αποτρεπτικό αποτέλεσμα μιας απαγόρευσης επεξεργασίας ή της αναστολής της κυκλοφορίας δεδομένων μπορεί να είναι πολύ ισχυρότερο ανάλογα με τις περιστάσεις.

Ειδικά θέματα για τον δημόσιο τομέα

Ο ΓΚΠΔ επιτρέπει στα κράτη μέλη να καθορίζουν αν και σε ποιο βαθμό μπορεί να επιβάλλονται διοικητικά πρόστιμα σε δημόσιες αρχές και φορείς. Η χρήση της εν λόγω δυνατότητας από τα κράτη μέλη δεν στερεί από τις αρχές προστασίας δεδομένων τη χρήση όλων των άλλων διορθωτικών εξουσιών έναντι δημόσιων αρχών και φορέων¹².

Ένα άλλο ειδικό ζήτημα είναι η εποπτεία των δικαστηρίων: μολονότι ο ΓΚΠΔ εφαρμόζεται επίσης στις δραστηριότητες των δικαστηρίων, αυτά εξαιρούνται από την εποπτεία των αρχών προστασίας δεδομένων όταν ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας. Ωστόσο, ο Χάρτης και η ΣΛΕΕ υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να αναθέτουν σε ανεξάρτητο φορέα εντός των δικαστικών συστημάτων τους την εποπτεία των εν λόγω πράξεων επεξεργασίας¹³.

Συνεργασία με άλλες ρυθμιστικές αρχές

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση του Ιουλίου του 2019, η Επιτροπή υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με άλλες ρυθμιστικές αρχές, με πλήρη σεβασμό των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων. Στους πολλά υποσχόμενους τομείς συνεργασίας περιλαμβάνονται η προστασία των καταναλωτών και ο ανταγωνισμός. Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων τόνισε την πρόθεσή του να συνεργαστεί με άλλες ρυθμιστικές αρχές, ιδίως όσον αφορά τη συγκέντρωση σε ψηφιακές αγορές¹⁴. Η Επιτροπή αναγνώρισε τη σημασία της προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής ως ποιοτικής παραμέτρου του ανταγωνισμού¹⁵. Μέλη του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων συμμετείχαν σε κοινά εργαστήρια με το δίκτυο συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών σχετικά με τη συνεργασία για την καλύτερη επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών και των δεδομένων. Η προσέγγιση αυτή θα συνεχίσει να ακολουθείται, προκειμένου να ενισχυθεί η αμοιβαία κατανόηση και να αναπτυχθούν πρακτικοί τρόποι αντιμετώπισης συγκεκριμένων προβλημάτων τα οποία αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές, ιδίως στην ψηφιακή οικονομία.

Για να διασφαλιστεί συνεκτική προσέγγιση στην προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, και εν αναμονή της έκδοσης του κανονισμού για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, είναι απαραίτητη η στενή συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για την επιβολή της οδηγίας για την προστασία της ιδιωτικής

¹² Άρθρο 83 παράγραφος 7 του ΓΚΠΔ.

¹³ Άρθρο 8 παράγραφος 3 του Χάρτη· άρθρο 16 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ· αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ.

¹⁴ Πρβλ. τη δήλωση του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τις επιπτώσεις της οικονομικής συγκέντρωσης στην προστασία των δεδομένων, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_statement_economic_concentration_el.pdf.

¹⁵ Βλ. υπόθεση COMP M. 8124 Microsoft/LinkedIn.

ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες¹⁶, η οποία αποτελεί *lex specialis* στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Η στενότερη συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές στο πλαίσιο της οδηγίας για τα συστήματα δικτύου και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση¹⁷ και με την ομάδα συνεργασίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών θα αποβεί αμοιβαία επωφελής για τις εν λόγω αρχές και για τις αρχές προστασίας δεδομένων.

2.2 Ο μηχανισμός συνεργασίας και συνεκτικότητας

Στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ δημιουργήθηκαν ο μηχανισμός συνεργασίας (σύστημα «μίας στάσης» για φορείς εκμετάλλευσης, κοινές δράσεις και αμοιβαία συνδρομή μεταξύ των αρχών προστασίας δεδομένων) και ο μηχανισμός συνεκτικότητας, με σκοπό την ενίσχυση της ομοιόμορφης εφαρμογής των κανόνων προστασίας των δεδομένων μέσω συνεκτικής ερμηνείας και επίλυσης δυνητικής διαφωνίας μεταξύ των αρχών από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων.

Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, το οποίο συγκεντρώνει όλες τις αρχές προστασίας δεδομένων, έχει συσταθεί ως όργανο της ΕΕ με νομική προσωπικότητα και λειτουργεί πλήρως, υποστηριζόμενο από γραμματεία¹⁸. Είναι καίριας σημασίας για τη λειτουργία των δύο ανωτέρω μηχανισμών. Μέχρι το τέλος του 2019, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων είχε εγκρίνει 67 έγγραφα, συμπεριλαμβανομένων 10 νέων κατευθυντήριων γραμμών¹⁹ και 43 γνώμων²⁰²¹.

Ο σημαντικός ρόλος του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων αναδείχθηκε στις περιπτώσεις που κατέστη αναγκαία η ταχεία παροχή συνεκτικής ερμηνείας του ΓΚΠΔ και η άμεση εξεύρεση εφαρμόσιμων λύσεων σε επίπεδο ΕΕ. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19, τον Μάρτιο του 2020 το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε δήλωση σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία ασχολείται, μεταξύ άλλων, με τη νομιμότητα της επεξεργασίας και της χρήσης δεδομένων θέσης φορητών συσκευών στο εν λόγω πλαίσιο²², ενώ τον Απρίλιο του 2020 εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων όσον αφορά την υγεία για σκοπούς επιστημονικής

¹⁶ Οδηγία 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) — ΕΕ L 201 της 31.7.2002, σ. 0037-0047.

¹⁷ Οδηγία (ΕΕ) 2016/1148 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο ασφάλειας συστημάτων δικτύου και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση — ΕΕ L 194 της 19.7.2016, σ. 1-30.

¹⁸ Βλ. λεπτομέρειες σχετικά με τις δραστηριότητες της γραμματείας στη συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 24-26.

¹⁹ Επιπλέον των 10 κατευθυντήριων γραμμών που εκδόθηκαν από την ομάδα εργασίας του άρθρου 29 προτού ο ΓΚΠΔ τεθεί σε εφαρμογή και εγκριθεί από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων. Επιπλέον, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε τέσσερις επιπλέον κατευθυντήριες γραμμές από τον Ιανουάριο έως το τέλος Μαΐου του 2020 και επικαιροποίησε μία υφιστάμενη.

²⁰ 42 από τις γνώμες αυτές εκδόθηκαν βάσει του άρθρου 64 του ΓΚΠΔ και μία βάσει του άρθρου 70 παράγραφος 1 στοιχείο ιθ) του ΓΚΠΔ και αφορούσε την απόφαση επάρκειας σχετικά με την Ιαπωνία.

²¹ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 18-23, για μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των δραστηριοτήτων του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων.

²² https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/file1/edpb_statement_2020_processingpersonaldataandcovid-19_en.pdf

έρευνας στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19²³ και κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση δεδομένων θέσης και εργαλείων ιχνηλάτησης επαφών στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19²⁴. Σημαντική ήταν επίσης η συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων στον σχεδιασμό της προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά τις εφαρμογές ιχνηλάτησης από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη.

Η καθημερινή συνεργασία μεταξύ των αρχών προστασίας δεδομένων, είτε ενεργούν υπό την ιδιότητά τους είτε ως μέλη του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, βασίζεται σε ανταλλαγές πληροφοριών και κοινοποιήσεις υποθέσεων που κινούν οι αρχές. Για να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ των αρχών, η Επιτροπή παρείχε σημαντική υποστήριξη μέσω ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών²⁵. Οι περισσότερες αρχές κρίνουν ότι είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες των μηχανισμών συνεργασίας και συνεκτικότητας, ωστόσο θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω, για παράδειγμα να καταστεί περισσότερο φιλικό προς τον χρήστη.

Παρόλο που είναι ακόμα νωρίς, έχει εντοπιστεί ήδη και παρουσιάζεται κατωτέρω μια σειρά επιτευγμάτων και προκλήσεων, που αποδεικνύουν ότι, μέχρι στιγμής, οι αρχές προστασίας δεδομένων έχουν χρησιμοποιήσει αποτελεσματικά τα εργαλεία συνεργασίας, δείχνοντας προτίμηση σε περισσότερο ευέλικτες λύσεις.

Μηχανισμός «μίας στάσης»

Στο πλαίσιο διασυνοριακών υποθέσεων, η αρχή προστασίας δεδομένων ενός κράτους μέλους μπορεί, κατά γενικό κανόνα, να συμμετέχει είτε i) ως επικεφαλής αρχή, όταν η κύρια εγκατάσταση του φορέα εκμετάλλευσης βρίσκεται στο εν λόγω κράτος μέλος, είτε ii) ως ενδιαφερόμενη αρχή, όταν ο φορέας εκμετάλλευσης έχει εγκατάσταση στην επικράτεια του εν λόγω κράτους μέλους, όταν άτομα στο εν λόγω κράτος μέλος επηρεάζονται ουσιαστικά ή όταν έχει υποβληθεί καταγγελία σε αυτά.

Η εν λόγω στενή συνεργασία είναι πλέον καθημερινή πρακτική: από την ημερομηνία εφαρμογής του ΓΚΠΔ, οι αρχές προστασίας δεδομένων σε όλα τα κράτη μέλη έχουν ενεργήσει κάποια στιγμή είτε ως επικεφαλής αρχές είτε ως ενδιαφερόμενες αρχές σε διασυνοριακές υποθέσεις, αν και σε διαφορετικό βαθμό.

Από τον Μάιο του 2018 έως το τέλος του 2019, η αρχή προστασίας δεδομένων της Ιρλανδίας ενήργησε ως επικεφαλής αρχή στον μεγαλύτερο αριθμό διασυνοριακών υποθέσεων (127), ακολουθούμενη από τη Γερμανία (92), το Λουξεμβούργο (87), τη Γαλλία (64) και τις Κάτω Χώρες (45). Η εν λόγω κατάταξη αντικατοπτρίζει κυρίως την ειδική κατάσταση των χωρών της Ιρλανδίας και του Λουξεμβούργου, οι οποίες φιλοξενούν πολλές μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες τεχνολογίας.

Η κατάταξη είναι διαφορετική όσον αφορά τη συμμετοχή ως ενδιαφερόμενες αρχές προστασίας δεδομένων, με τις αρχές στη Γερμανία να συμμετέχουν στον μεγαλύτερο αριθμό περιπτώσεων (435), ακολουθούμενες από την Ισπανία (337), τη Δανία (327), τη Γαλλία (332) και την Ιταλία (306)²⁶.

²³ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-032020-processing-data-concerning-health-purpose_el.

²⁴ https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_20200420_contact_tracing_covid_with_annex_el.pdf

²⁵ Σύστημα πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («IMI»).

²⁶ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 8.

Από τις 25 Μαΐου 2018 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2019 υποβλήθηκαν μέσω της διαδικασίας «μίας στάσης» 141 σχέδια αποφάσεων, εκ των οποίων τα 79 κατέληξαν σε τελικές αποφάσεις. Κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της παρούσας έκθεσης, εκκρεμούν αρκετές σημαντικές αποφάσεις οι οποίες έχουν διασυνοριακή διάσταση και υπόκεινται στον μηχανισμό «μίας στάσης». Μεταξύ των εν λόγω αποφάσεων, ορισμένες αφορούν μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες τεχνολογίας²⁷. Αναμένεται ότι θα παράσχουν διευκρίνιση και θα συμβάλουν στη βελτίωση της εναρμόνισης όσον αφορά την ερμηνεία του ΓΚΠΔ.

Αμοιβαία συνδρομή

Οι αρχές προστασίας δεδομένων έχουν κάνει ευρεία χρήση του εργαλείου αμοιβαίας συνδρομής.

Έως το τέλος του 2019, πραγματοποιήθηκαν 115 διαδικασίες αμοιβαίας συνδρομής²⁸, ιδίως για τη διεξαγωγή ερευνών, εκ των οποίων οι περισσότερες πραγματοποιήθηκαν από τις αρχές προστασίας δεδομένων της Ισπανίας (26), της Γερμανίας (20), της Δανίας (13), της Πολωνίας (12) και της Τσεχικής Δημοκρατίας (10). Από την άλλη πλευρά, η Ιρλανδία (19), η Γαλλία (11), η Αυστρία (10), η Γερμανία (10) και το Λουξεμβούργο (9) έλαβαν τα περισσότερα αιτήματα²⁹.

Η συντριπτική πλειονότητα των αρχών θεωρούν ότι η αμοιβαία συνδρομή είναι πολύ χρήσιμο εργαλείο συνεργασίας και δεν έχουν αντιμετωπίσει κανένα ιδιαίτερο εμπόδιο στην εφαρμογή της διαδικασίας αμοιβαίας συνδρομής. Η οικειοθελής ανταλλαγή αμοιβαίας συνδρομής, η οποία δεν έχει νόμιμη προθεσμία ούτε προϋποθέτει αυστηρό καθήκον απάντησης, έχει χρησιμοποιηθεί συχνότερα, σε 2 427 διαδικασίες. Η αρχή προστασίας δεδομένων της Ιρλανδίας απέστειλε και έλαβε τον μεγαλύτερο αριθμό αιτημάτων αμοιβαίας συνδρομής (απεστάλησαν 527 και ελήφθησαν 359), με τις αρχές της Γερμανίας στη δεύτερη θέση (απεστάλησαν 260/ελήφθησαν 356).

Από την άλλη πλευρά, δεν έχουν πραγματοποιηθεί ακόμη κοινές δράσεις³⁰, οι οποίες θα επιτρέψουν στις αρχές προστασίας δεδομένων πολλών κρατών μελών να συμμετέχουν ήδη στο επίπεδο των ερευνών για διασυνοριακές υποθέσεις. Εντός του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων συνεχίζεται ο προβληματισμός σχετικά με την πρακτική εφαρμογή του εν λόγω εργαλείου και τον τρόπο προώθησης της χρήσης του.

Μηχανισμός συνεκτικότητας

Μέχρι στιγμής έχει χρησιμοποιηθεί μόνο το πρώτο σκέλος του μηχανισμού συνεκτικότητας, δηλαδή η έγκριση γνωμών του Συμβουλίου Προστασίας

²⁷ Για παράδειγμα, στις 22 Μαΐου 2020 η αρχή προστασίας δεδομένων της Ιρλανδίας υπέβαλε σχέδιο απόφασης σε άλλες ενδιαφερόμενες αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 60 του κανονισμού, σχετικά με τη διεξαγωγή έρευνας στην εταιρεία Twitter International Company όσον αφορά τη γνωστοποίηση παραβίασης δεδομένων. Την ίδια ημέρα, η αρχή προστασίας δεδομένων της Ιρλανδίας ανακοίνωσε επίσης ότι βρισκόταν σε προπαρασκευαστικό στάδιο ένα σχέδιο απόφασης για την WhatsApp Ireland Limited το οποίο θα υποβαλλόταν σύμφωνα με το άρθρο 60, σχετικά με τη διαφάνεια, μεταξύ άλλων όσον αφορά το είδος των πληροφοριών που τίθενται στη διάθεση του Facebook.

²⁸ Άρθρο 61 του ΓΚΠΔ.

²⁹ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σελίδες 12-14.

³⁰ Άρθρο 62 του ΓΚΠΔ.

Δεδομένων³¹. Από την άλλη πλευρά, δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμα καμία επίλυση διαφορών σε επίπεδο Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων³² ούτε καμία επείγουσα διαδικασία³³.

Από τις 25 Μαΐου 2018 έως τις 31 Δεκεμβρίου 2019 το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε 36 γνώμες στο πλαίσιο της έγκρισης μέτρων από ένα από τα μέλη του³⁴. Οι περισσότερες από αυτές (31) αφορούσαν την έγκριση εθνικών καταλόγων πράξεων επεξεργασίας που απαιτούσαν εκτίμηση επιπτώσεων στην προστασία των δεδομένων. Δύο γνώμες αφορούσαν δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες, δύο άλλες σχέδια απαιτήσεων διαπίστευσης για φορέα παρακολούθησης κώδικα δεοντολογίας και μία αφορούσε τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες³⁵.

Επιπλέον, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε, κατόπιν αιτήματος, έξι γνώμες³⁶. Τρεις εξ αυτών αφορούσαν εθνικούς καταλόγους που περιλαμβάνουν πράξεις επεξεργασίας οι οποίες δεν απαιτούν εκτίμηση επιπτώσεων στην προστασία των δεδομένων. Οι άλλες αφορούσαν, αντιστοίχως, μια διοικητική ρύθμιση για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ αρχών χρηματοπιστωτικής εποπτείας εντός και εκτός ΕΟΧ, την αλληλεπίδραση μεταξύ της οδηγίας για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και του ΓΚΠΔ, και την αρμοδιότητα εποπτικής αρχής σε περίπτωση αλλαγής των συνθηκών που συνδέονται με την κύρια ή τη μόνη εγκατάσταση³⁷.

Προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν

Παρόλο που οι αρχές προστασίας δεδομένων συνεργάζονται πολύ ενεργά στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων και ήδη κάνουν εντατική χρήση του εργαλείου συνεργασίας αμοιβαίας συνδρομής, η οικοδόμηση μιας πραγματικά κοινής νοοτροπίας όσον αφορά την προστασία των δεδομένων εξακολουθεί να αποτελεί διαδικασία σε εξέλιξη.

Ειδικότερα, ο χειρισμός διασυνοριακών υποθέσεων απαιτεί πιο αποδοτική και εναρμονισμένη προσέγγιση και αποτελεσματική χρήση όλων των εργαλείων συνεργασίας που προβλέπονται στον ΓΚΠΔ. Υπάρχει πολύ ευρεία συναίνεση για το συγκεκριμένο θέμα, δεδομένου ότι έγινε σχετική μνεία με διαφορετικούς τρόπους από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, ενδιαφερόμενα μέρη (εντός της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών και πέραν αυτής), καθώς και από τις αρχές προστασίας δεδομένων.

Τα βασικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο εν λόγω πλαίσιο περιλαμβάνουν διαφορές ως προς τα ακόλουθα:

- εθνικές διοικητικές διαδικασίες, ειδικότερα: τις διαδικασίες χειρισμού καταγγελιών, τα κριτήρια παραδεκτού για τις καταγγελίες, τη διάρκεια των διαδικασιών λόγω διαφορετικών χρονικών πλαισίων ή την απουσία προθεσμιών,

³¹ Με βάση το άρθρο 64 του ΓΚΠΔ.

³² Άρθρο 65 του ΓΚΠΔ.

³³ Άρθρο 66 του ΓΚΠΔ.

³⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.

³⁵ Άρθρο 28 παράγραφος 8 του ΓΚΠΔ.

³⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ.

³⁷ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 15.

τη χρονική στιγμή της διαδικασίας κατά την οποία χορηγείται το δικαίωμα ακρόασης, την ενημέρωση και συμμετοχή των καταγγελλόντων κατά τη διάρκεια της διαδικασίας:

- ερμηνείες εννοιών που αφορούν τον μηχανισμό συνεργασίας, όπως σχετικές πληροφορίες, η έννοια «αμελητί», «καταγγελία», το έγγραφο που ορίζεται ως «σχέδιο απόφασης» της επικεφαλής αρχής προστασίας δεδομένων, φιλικός διακανονισμός (ιδίως η διαδικασία που οδηγεί σε φιλικό διακανονισμό και η νομική μορφή του διακανονισμού)· και
- την προσέγγιση όσον αφορά τον χρόνο έναρξης της διαδικασίας συνεργασίας, συμμετοχής των ενδιαφερόμενων αρχών προστασίας δεδομένων και διαβίβασης πληροφοριών σε αυτές. Οι καταγγέλλοντες δεν έχουν επίσης σαφή εικόνα όσον αφορά τον τρόπο χειρισμού των καταγγελιών τους σε διασυνοριακές καταστάσεις, όπως επισημάνθηκε από αρκετά μέλη της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών. Επιπλέον, επιχειρήσεις αναφέρουν ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων δεν παρέπεμψαν υποθέσεις στην επικεφαλής αρχή προστασίας δεδομένων, αλλά τις διεκπεραίωσαν ως τοπικές υποθέσεις.

Η Επιτροπή επικροτεί ανακοίνωση με την οποία το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων δηλώνει ότι έχει ξεκινήσει να μελετά τρόπους ανταπόκρισης σε αυτές τις ανησυχίες. Ειδικότερα, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων επισήμανε ότι θα αποσαφηνίσει τα διαδικαστικά βήματα που συνεπάγεται η συνεργασία μεταξύ της επικεφαλής αρχής προστασίας δεδομένων και των ενδιαφερομένων αρχών προστασίας δεδομένων, θα αναλύσει τους εθνικούς διοικητικούς δικονομικούς νόμους, θα εργαστεί για μια κοινή ερμηνεία των βασικών εννοιών και θα ενισχύσει την επικοινωνία και τη συνεργασία (συμπεριλαμβανομένων των κοινών δράσεων). Η μελέτη και η ανάλυση του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων θα οδηγήσουν στη δημιουργία αποδοτικότερων ρυθμίσεων εργασίας σε διασυνοριακές υποθέσεις³⁸, μεταξύ άλλων μέσω της αξιοποίησης της εμπειρογνωμοσύνης των μελών του και μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής της γραμματείας του. Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το καθήκον του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων να διασφαλίζει συνεκτική ερμηνεία του ΓΚΠΔ δεν μπορεί να εκπληρωθεί μέσω απλής εύρεσης του ελάχιστου κοινού παρονομαστή.

Τέλος, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, ως όργανο της ΕΕ, πρέπει επίσης να εφαρμόζει το διοικητικό δίκαιο της ΕΕ και να διασφαλίζει διαφάνεια κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

2.3 Συμβουλές και κατευθυντήριες γραμμές

Αύξηση της ευαισθητοποίησης και παροχή συμβουλών από τις αρχές προστασίας δεδομένων

Αρκετές αρχές προστασίας δεδομένων δημιούργησαν νέα εργαλεία, όπως τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας για ιδιώτες και επιχειρήσεις, καθώς και εργαλειοθήκες για επιχειρήσεις³⁹. Πολλοί φορείς εκμετάλλευσης επικροτούν τον

³⁸ Όπως επισημαίνεται επίσης στη θέση και τα πορίσματα του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων.

³⁹ Βλ. κατωτέρω στο σημείο 7.

ρεαλισμό που επιδεικνύουν οι εν λόγω αρχές στη συνδρομή κατά την εφαρμογή του ΓΚΠΔ. Συγκεκριμένα, αρκετοί από αυτούς έχουν συνεργαστεί ενεργά και στενά και επικοινωνούν με υπευθύνους προστασίας δεδομένων, μεταξύ άλλων μέσω ενώσεων υπευθύνων προστασίας δεδομένων. Πολλές αρχές εξέδωσαν επίσης κατευθυντήριες γραμμές που καλύπτουν τον ρόλο και τις υποχρεώσεις των υπευθύνων προστασίας δεδομένων, με σκοπό την παροχή στήριξης κατά τις καθημερινές δραστηριότητές τους και πραγματοποίησαν σεμινάρια ειδικά σχεδιασμένα γι' αυτούς. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για όλες τις αρχές προστασίας δεδομένων.

Οι παρατηρήσεις που υπέβαλαν τα ενδιαφερόμενα μέρη καταδεικνύουν επίσης ορισμένα ζητήματα που αφορούν την καθοδήγηση και τις συμβουλές:

- την έλλειψη συνεπούς προσέγγισης και καθοδήγησης μεταξύ των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων όσον αφορά συγκεκριμένα θέματα (π.χ. σχετικά με τα cookies⁴⁰, την εφαρμογή έννομου συμφέροντος, τις γνωστοποιήσεις παραβίασης δεδομένων ή τις εκτιμήσεις επιπτώσεων στην προστασία δεδομένων) ή ακόμη και μεταξύ των αρχών προστασίας δεδομένων στα ίδια κράτη μέλη (π.χ. στη Γερμανία σχετικά με τις έννοιες του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία).
- την ασυνέπεια μεταξύ των κατευθυντήριων γραμμών που εκδίδονται σε εθνικό επίπεδο και εκείνων που εκδίδονται από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων.
- την απουσία δημόσιων διαβουλεύσεων επί συγκεκριμένων κατευθυντήριων γραμμών που εκδίδονται σε εθνικό επίπεδο.
- διαφορετικά επίπεδα συνεργασίας των αρχών προστασίας δεδομένων με ενδιαφερόμενα μέρη.
- καθυστερήσεις όσον αφορά τις απαντήσεις σε αιτήματα παροχής πληροφοριών.
- δυσκολίες στην εξασφάλιση πρακτικών και πολύτιμων συμβουλών από τις αρχές προστασίας δεδομένων.
- την ανάγκη αύξησης του επιπέδου τομεακής εμπειρογνωμοσύνης ορισμένων αρχών προστασίας δεδομένων (π.χ. στον τομέα της υγείας και στον φαρμακευτικό τομέα).

Ορισμένα από τα ζητήματα αυτά συνδέονται επίσης με την έλλειψη πόρων σε αρκετές αρχές προστασίας δεδομένων (βλ. κατωτέρω).

Ανομοιογενείς πρακτικές όσον αφορά τη γνωστοποίηση παραβιάσεων δεδομένων⁴¹

Ενώ το Συμβούλιο υπογραμμίζει τον φόρτο που συνεπάγονται τέτοιου είδους γνωστοποιήσεις, υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις όσον αφορά τις γνωστοποιήσεις μεταξύ κρατών μελών: από τον Μάιο του 2018 έως το τέλος Νοεμβρίου του 2019 στα

⁴⁰ Εν αναμονή της έκδοσης του κανονισμού για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, είναι απαραίτητη η στενή συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές για την επιβολή της οδηγίας για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες στα κράτη μέλη. Σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία, σε ορισμένα κράτη μέλη οι αρχές που είναι αρμόδιες για την επιβολή του άρθρου 5 παράγραφος 3 της οδηγίας αυτής (η οποία καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους τα «cookies» μπορούν να τοποθετηθούν και να καταστούν προσβάσιμα στον τερματικό εξοπλισμό χρήστη) δεν είναι ίδιες με τις αρχές ελέγχου του ΓΚΠΔ.

⁴¹ Άρθρο 33 του ΓΚΠΔ.

περισσότερα κράτη μέλη ο συνολικός αριθμός γνωστοποιήσεων παραβιάσεων δεδομένων ήταν μικρότερος από 2 000 και σε 7 κράτη μέλη κυμάνθηκε μεταξύ 2 000 και 10 000, ενώ οι ολλανδικές και οι γερμανικές αρχές προστασίας δεδομένων προέβησαν σε 37 400 και 45 600 γνωστοποιήσεις, αντίστοιχα⁴².

Το γεγονός αυτό μπορεί να υποδηλώνει έλλειψη συνεκτικής ερμηνείας και εφαρμογής, παρά την ύπαρξη κατευθυντήριων γραμμών σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τις γνωστοποιήσεις παραβιάσεων δεδομένων.

Κατευθυντήριες γραμμές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων

Μέχρι σήμερα το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων έχει εκδώσει περισσότερες από 20 κατευθυντήριες γραμμές που καλύπτουν βασικές πτυχές του ΓΚΠΔ⁴³. Οι κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν βασικό εργαλείο για τη συνεκτική εφαρμογή του ΓΚΠΔ και, ως εκ τούτου, έχουν τύχει ευρείας αποδοχής από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν εκτιμήσει τη συστηματική δημόσια διαβούλευση (6 έως 8 εβδομάδες). Ωστόσο, ζητούν εκτενέστερο διάλογο με το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, η πρακτική της διοργάνωσης εργαστηρίων για στοχευμένα θέματα πριν από την κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών θα πρέπει να συνεχιστεί και να ενισχυθεί, προκειμένου να διασφαλιστούν η διαφάνεια, η συμμετοχικότητα και η συνάφεια των εργασιών του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων. Τα ενδιαφερόμενα μέρη ζητούν επίσης η ερμηνεία των πιο επίμαχων ζητημάτων να εξετάζεται στο πλαίσιο των κατευθυντήριων γραμμών, δεδομένου ότι αποτελούν αντικείμενο δημόσιων διαβουλεύσεων, και όχι μέσω γνωμοδοτήσεων σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ. Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη ζητούν επίσης την έκδοση πιο πρακτικών κατευθυντήριων γραμμών, στις οποίες θα αναλύεται λεπτομερώς η εφαρμογή εννοιών και διατάξεων του ΓΚΠΔ⁴⁴. Τα μέλη της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών τονίζουν την ανάγκη για πιο συγκεκριμένα παραδείγματα, προκειμένου να μειωθεί όσο το δυνατόν περισσότερο το περιθώριο για αποκλίνουσες ερμηνείες μεταξύ των αρχών προστασίας δεδομένων. Παράλληλα, τα αιτήματα για αποσαφήνιση του τρόπου εφαρμογής του ΓΚΠΔ και για παροχή ασφάλειας δικαίου δεν θα πρέπει να οδηγούν σε πρόσθετες απαιτήσεις ή να μειώνουν τα πλεονεκτήματα της προσέγγισης βάσει κινδύνου και της αρχής της λογοδοσίας.

Στα θέματα για τα οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη επιθυμούν πρόσθετες κατευθυντήριες γραμμές από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων περιλαμβάνονται τα κατωτέρω: το πεδίο εφαρμογής των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων (μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της εργασίας): επικαιροποιήσεις της γνώμης για την επεξεργασία με βάση το έννομο συμφέρον· οι έννοιες του υπευθύνου επεξεργασίας, του από κοινού υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία, καθώς και οι αναγκαίες ρυθμίσεις μεταξύ των μερών⁴⁵. η εφαρμογή του

⁴² Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 35.

⁴³ Οι εργασίες για τις κατευθυντήριες γραμμές ξεκίνησαν ήδη πριν από την έναρξη εφαρμογής του ΓΚΠΔ στις 25 Μαΐου 2018, στο πλαίσιο της ομάδας εργασίας του άρθρου 29. Βλ. τον πλήρη κατάλογο κατευθυντήριων γραμμών στη διεύθυνση https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/gdpr-guidelines-recommendations-best-practices_en

⁴⁴ Αυτό έχει επίσης υπογραμμιστεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

⁴⁵ Οι κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων για τους υπευθύνους επεξεργασίας και τους εκτελούντες την επεξεργασία βρίσκονται προς το παρόν σε στάδιο προετοιμασίας.

ΓΚΠΔ σε νέες τεχνολογίες (όπως η τεχνολογία αλυσίδας συστοιχιών και η τεχνητή νοημοσύνη)· η επεξεργασία στο πλαίσιο της επιστημονικής έρευνας (μεταξύ άλλων, όσον αφορά τη διεθνή συνεργασία)· η επεξεργασία των δεδομένων των παιδιών· η ψευδωνυμοποίηση και η ανωνυμοποίηση· και η επεξεργασία δεδομένων για την υγεία.

Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων έχει δηλώσει ήδη ότι θα εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για πολλά από τα εν λόγω θέματα και οι εργασίες για αρκετά από αυτά έχουν ξεκινήσει ήδη (π.χ. σχετικά με την εφαρμογή έννομου συμφέροντος ως νόμιμης βάσης για επεξεργασία).

Τα ενδιαφερόμενα μέρη ζητούν από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων να επικαιροποιήσει και να αναθεωρήσει τις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές, όπου χρειάζεται, λαμβάνοντας υπόψη την πείρα που συγκεντρώθηκε από τη δημοσίευσή τους και αξιοποιώντας την ευκαιρία για πιο λεπτομερή εξέταση, όπου απαιτείται.

2.4 Πόροι των αρχών προστασίας δεδομένων

Η παροχή των απαραίτητων ανθρώπινων, τεχνικών και οικονομικών πόρων, των αναγκαίων εγκαταστάσεων και υποδομών σε κάθε αρχή προστασίας δεδομένων αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων και την άσκηση των εξουσιών τους και συνιστά, ως εκ τούτου, αναγκαία συνθήκη για την ανεξαρτησία τους⁴⁶.

Οι περισσότερες αρχές προστασίας δεδομένων επωφελήθηκαν από αύξηση προσωπικού και πόρων από την έναρξη ισχύος του ΓΚΠΔ, το 2016⁴⁷. Ωστόσο, πολλές από αυτές εξακολουθούν να αναφέρουν ότι δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους⁴⁸.

Αριθμός υπαλλήλων που εργάζονται στις εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων

Ο συνολικός αριθμός των υπαλλήλων που εργάζονται στις αρχές προστασίας δεδομένων εντός ΕΟΧ αυξήθηκε κατά 42 % μεταξύ 2016 και 2019 (κατά 62 %, αν ληφθούν υπόψη οι προβλέψεις για το 2020).

Κατά την περίοδο αυτή, ο αριθμός των υπαλλήλων αυξήθηκε στις περισσότερες αρχές, με τη μεγαλύτερη αύξηση (ως ποσοστό) να καταγράφεται στις αρχές της Ιρλανδίας (+169 %), των Κάτω Χωρών (+145 %), της Ισλανδίας (+143 %), του Λουξεμβούργου (+126 %) και της Φινλανδίας (+114 %). Από την άλλη πλευρά, ο αριθμός των υπαλλήλων σε αρκετές αρχές προστασίας δεδομένων μειώθηκε, με τις μεγαλύτερες μειώσεις να καταγράφονται στην Ελλάδα (-15 %), τη Βουλγαρία (-14 %), την Εσθονία (-11 %), τη Λετονία (-10 %) και τη Λιθουανία (-8 %). Σε ορισμένες αρχές, η μείωση του προσωπικού οφείλεται επίσης στη μεταπήδηση εμπειρογνομόνων προστασίας δεδομένων στον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος προσφέρει πιο ελκυστικές συνθήκες.

Σε γενικές γραμμές, για το 2020 προβλέπεται αύξηση του προσωπικού σε σύγκριση με το 2019, εκτός από τις αρχές στην Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Ιταλία, τη Σουηδία και την Ισλανδία (όπου ο αριθμός των υπαλλήλων αναμένεται να παραμείνει

⁴⁶ Βλ. άρθρο 52 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ.

⁴⁷ Ο κανονισμός τέθηκε σε ισχύ τον Μάιο του 2016 και σε εφαρμογή τον Μάιο του 2018, κατόπιν διετούς μεταβατικής περιόδου.

⁴⁸ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σελίδες 26-30.

σταθερός), στην Κύπρο και τη Δανία (όπου ο αριθμός των υπαλλήλων αναμένεται να μειωθεί).

Οι αρχές προστασίας δεδομένων της Γερμανίας⁴⁹ διαθέτουν συνολικά τον υψηλότερο αριθμό υπαλλήλων (888 το 2019/1002 σύμφωνα με την πρόβλεψη για το 2020), ακολουθούμενες από τις αρχές προστασίας δεδομένων της Πολωνίας (238/260), της Γαλλίας (215/225), της Ισπανίας (170/220), των Κάτω Χωρών (179/188), της Ιταλίας (170/170) και της Ιρλανδίας (140/176).

Οι αρχές προστασίας δεδομένων με τους χαμηλότερους αριθμούς υπαλλήλων είναι οι αρχές της Κύπρου (24/22), της Λετονίας (19/31), της Ισλανδίας (17/17), της Εσθονίας (16/18) και της Μάλτας (13/15).

Προϋπολογισμός των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων

Ο συνολικός προϋπολογισμός των αρχών προστασίας δεδομένων εντός ΕΟΧ αυξήθηκε κατά 49 % μεταξύ 2016 και 2019 (κατά 64 %, αν ληφθούν υπόψη οι προβλέψεις για το 2020).

Ο προϋπολογισμός των περισσότερων αρχών αυξήθηκε κατά την περίοδο αυτή, με τη μεγαλύτερη αύξηση (ως ποσοστό) να καταγράφεται στις αρχές της Ιρλανδίας (+223 %), της Ισλανδίας (+167 %), του Λουξεμβούργου (+165 %), των Κάτω Χωρών (+130 %) και της Κύπρου (+114 %). Από την άλλη πλευρά, σε ορισμένες αρχές σημειώθηκε μικρή μόνο αύξηση του προϋπολογισμού, με τις μικρότερες αυξήσεις να καταγράφονται στις αρχές προστασίας δεδομένων της Εσθονίας (7 %), της Λετονίας (4 %), της Ρουμανίας (3 %) και του Βελγίου (1 %), ενώ η αρχή της Γαλλίας σημείωσε μείωση (-2 %).

Σε γενικές γραμμές, για το 2020 προβλέπεται αύξηση του προϋπολογισμού σε σύγκριση με το 2019, εκτός από τις αρχές της Αυστρίας, της Βουλγαρίας, της Εσθονίας και των Κάτω Χωρών (οι προϋπολογισμοί των οποίων αναμένεται να παραμείνουν σταθεροί).

Οι αρχές προστασίας δεδομένων με τον υψηλότερο προϋπολογισμό είναι εκείνες της Γερμανίας (76,6 εκατ. EUR το 2019/85,8 εκατ. EUR σύμφωνα με την πρόβλεψη για το 2020), της Ιταλίας (29,1/30,1), των Κάτω Χωρών (18,6/18,6), της Γαλλίας (18,5/20,1) και της Ιρλανδίας (15,2/16,9).

Οι αρχές προστασίας δεδομένων με τον χαμηλότερο προϋπολογισμό είναι εκείνες της Κροατίας (1,2 εκατ. EUR το 2019/1,4 εκατ. EUR σύμφωνα με την πρόβλεψη για το 2020), της Ρουμανίας (1,1/1,3), της Λετονίας (0,6/1,2), της Κύπρου (0,5/0,5) και της Μάλτας (0,5/0,6).

Στον πίνακα του παραρτήματος II παρέχεται επισκόπηση των ανθρώπινων και δημοσιονομικών πόρων των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων.

Η έλλειψη πόρων όχι μόνο επηρεάζει την ικανότητα των αρχών προστασίας δεδομένων να επιβάλλουν κανόνες σε εθνικό επίπεδο, αλλά περιορίζει επίσης την

⁴⁹ Υπάρχουν 18 αρχές στη Γερμανία, εκ των οποίων η μία είναι ομοσπονδιακή αρχή και οι 17 είναι περιφερειακές αρχές (συμπεριλαμβανομένων δύο στη Βαυαρία).

ικανότητά τους να συμμετέχουν και να συμβάλλουν στους μηχανισμούς συνεργασίας και συνεκτικότητας, καθώς και στις εργασίες που διεξάγονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων. Όπως επισημαίνεται από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, η επιτυχία του μηχανισμού «μίας στάσης» εξαρτάται από τον χρόνο και τις προσπάθειες που οι αρχές προστασίας δεδομένων μπορούν να αφιερώσουν στη διεκπεραίωση και τη συνεργασία όσον αφορά μεμονωμένες διασυννοριακές υποθέσεις. Το ζήτημα των πόρων επιτείνεται από τον ενισχυμένο ρόλο των αρχών στην εποπτεία πληροφοριακών συστημάτων μεγάλης κλίμακας που αναπτύσσονται επί του παρόντος. Επιπλέον, οι αρχές προστασίας δεδομένων της Ιρλανδίας και του Λουξεμβούργου έχουν ειδικές ανάγκες ως προς τους πόρους, δεδομένου του ρόλου τους ως επικεφαλής αρχών για την επιβολή του ΓΚΠΔ έναντι μεγάλων εταιρειών τεχνολογίας, οι οποίες είναι εγκατεστημένες ως επί το πλείστον στα εν λόγω κράτη μέλη.

Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων επισημαίνει τον αντίκτυπο του μηχανισμού συνεργασίας και των προθεσμιών του στις εργασίες των αρχών προστασίας δεδομένων⁵⁰, ενώ ο ΓΚΠΔ υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν επαρκείς ανθρώπινους, οικονομικούς και τεχνικούς πόρους στις οικείες αρχές προστασίας δεδομένων⁵¹.

Η γραμματεία του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, η οποία παρέχεται από τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων⁵², απαρτίζεται προς το παρόν από 20 άτομα, συμπεριλαμβανομένων εμπειρογνομόνων στους τομείς του δικαίου, της τεχνολογίας πληροφοριών (ΤΠ) και της επικοινωνίας. Πρέπει να αξιολογηθεί αν ο αριθμός αυτός πρέπει να εξελιχθεί στο μέλλον, στο πλαίσιο της αποτελεσματικής εκπλήρωσης του καθήκοντος παροχής αναλυτικής, διοικητικής και υλικοτεχνικής υποστήριξης προς το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων και τις υποομάδες του, μεταξύ άλλων μέσω της διαχείρισης του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών.

3 ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΜΕΝΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ, ΩΣΤΟΣΟ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Ο ΓΚΠΔ προβλέπει συνεκτική προσέγγιση για τους κανόνες προστασίας των δεδομένων σε ολόκληρη την ΕΕ, αντικαθιστώντας τα διαφορετικά εθνικά καθεστώτα που υπήρχαν βάσει της οδηγίας για την προστασία δεδομένων του 1995.

3.1 Εφαρμογή του ΓΚΠΔ από τα κράτη μέλη

Ο ΓΚΠΔ εφαρμόζεται άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη από τις 25 Μαΐου 2018. Υποχρέωσε τα κράτη μέλη να νομοθετούν, ιδίως για τη σύσταση εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων και τους γενικούς όρους για τα μέλη τους, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι κάθε αρχή ενεργεί με πλήρη ανεξαρτησία κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της και την άσκηση των εξουσιών της, σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ. Οι νομικές υποχρεώσεις και τα δημόσια καθήκοντα μπορούν να αποτελέσουν νομική βάση για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μόνο αν προβλέπονται

⁵⁰ Άρθρο 60 του ΓΚΠΔ.

⁵¹ Άρθρο 52 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ.

⁵² Άρθρο 75 του ΓΚΠΔ.

στην (ενωσιακή ή) εθνική νομοθεσία. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να θεσπίσουν κανόνες σχετικά με τις κυρώσεις, ιδίως για παραβάσεις που δεν υπόκεινται σε διοικητικά πρόστιμα, και πρέπει να συνδυάζουν το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης. Το εθνικό δίκαιο μπορεί επίσης να παρέχει νομική βάση για την εξαίρεση από τη γενική απαγόρευση επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, παραδείγματος χάρη για λόγους σοβαρού δημόσιου ενδιαφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από σοβαρές διασυνοριακές απειλές για την υγεία. Επιπλέον, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τη διαπίστευση των φορέων πιστοποίησης.

Η Επιτροπή παρακολουθεί την εφαρμογή του ΓΚΠΔ στην εθνική νομοθεσία. Κατά τον χρόνο σύνταξης της παρούσας έκθεσης, όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Σλοβενία είχαν θεσπίσει νέα νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων ή είχαν προσαρμόσει το δίκαιό τους στον συγκεκριμένο τομέα. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ζήτησε από τη Σλοβενία να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί έως τώρα και την προέτρεψε να ολοκληρώσει την εν λόγω διαδικασία⁵³.

Επιπλέον, η συμμόρφωση της εθνικής νομοθεσίας με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων όσον αφορά το κεκτημένο του Σένγκεν αξιολογείται επίσης στο πλαίσιο του μηχανισμού αξιολόγησης του Σένγκεν ο οποίος συντονίζεται από την Επιτροπή. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη αξιολογούν από κοινού τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες υλοποιούν και εφαρμόζουν το κεκτημένο του Σένγκεν σε διάφορους τομείς: ως προς την προστασία δεδομένων, η εν λόγω διαδικασία αφορά συστήματα ΤΠ μεγάλης κλίμακας, όπως το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν και το σύστημα πληροφοριών Via, και περιλαμβάνει τον ρόλο των αρχών προστασίας δεδομένων στην εποπτεία της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός των εν λόγω συστημάτων.

Οι εργασίες για την προσαρμογή των τομεακών νομοθεσιών βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη σε εθνικό επίπεδο. Μετά την ενσωμάτωση του ΓΚΠΔ στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, η εφαρμογή του επεκτάθηκε στη Νορβηγία, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν. Οι χώρες αυτές έχουν επίσης θεσπίσει εθνική νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων.

Η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που έχει στη διάθεσή της, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών επί παραβάσει, για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση των κρατών μελών με τον ΓΚΠΔ.

Βασικά ζητήματα που συνδέονται με την εθνική εφαρμογή

Τα βασικά ζητήματα που έχουν θεωρηθεί μέχρι σήμερα μέρος της υπό εξέλιξη αξιολόγησης της εθνικής νομοθεσίας και των διμερών ανταλλαγών με τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν:

- Περιορισμούς στην εφαρμογή του ΓΚΠΔ: για παράδειγμα, ορισμένα κράτη μέλη εξαιρούν πλήρως τις δραστηριότητες του εθνικού κοινοβουλίου·
- Διαφορές στη δυνατότητα εφαρμογής των εθνικών κανόνων περαιτέρω εξειδίκευσης. Ορισμένα κράτη μέλη συνδέουν τη δυνατότητα εφαρμογής του

⁵³ Πρέπει να σημειωθεί ότι η εθνική αρχή προστασίας δεδομένων της Σλοβενίας ιδρύθηκε με βάση το ισχύον εθνικό δίκαιο για την προστασία δεδομένων και εποπτεύει την εφαρμογή του ΓΚΠΔ στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

εθνικού δικαίου τους με τον τόπο όπου παρέχονται τα αγαθά ή οι υπηρεσίες, ενώ κάποια άλλα τη συνδέουν με τον τόπο εγκατάστασης του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον στόχο της εναρμόνισης τον οποίο επιδιώκει ο ΓΚΠΔ·

- Εθνικές νομοθεσίες που δημιουργούν ζητήματα όσον αφορά την αναλογικότητα της παρέμβασης στο δικαίωμα της προστασίας δεδομένων. Για παράδειγμα, η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά κράτους μέλους που είχε θεσπίσει νομοθεσία με την οποία υποχρέωνε τους δικαστές να αποκαλύπτουν ειδικές πληροφορίες σχετικά με τις μη επαγγελματικές δραστηριότητές τους, γεγονός που δεν συμβιβάζεται με το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁵⁴.
- Την απουσία ανεξάρτητου φορέα για την εποπτεία της επεξεργασίας δεδομένων από τα δικαστήρια που ενεργούν στο πλαίσιο της δικαιοδοτικής τους αρμοδιότητας⁵⁵.
- Νομοθεσία σε τομείς που ρυθμίζονται πλήρως από τον ΓΚΠΔ, πέραν του περιθωρίου για περαιτέρω εξειδίκευση ή περιορισμούς. Αυτό ισχύει, ιδίως, στην περίπτωση που οι εθνικές διατάξεις καθορίζουν τους όρους επεξεργασίας με βάση το έννομο συμφέρον, με πρόβλεψη για την εξισορρόπηση των αντίστοιχων συμφερόντων του υπευθύνου επεξεργασίας και των ενδιαφερομένων ατόμων, ενώ ο ΓΚΠΔ υποχρεώνει κάθε υπεύθυνο επεξεργασίας να αναλάβει μεμονωμένα ανάλογη διαδικασία εξισορρόπησης αξιοποιώντας τη συγκεκριμένη νομική βάση.
- Περαιτέρω εξειδίκευση και πρόσθετες απαιτήσεις πέραν της επεξεργασίας για συμμόρφωση με νομική υποχρέωση ή εκτέλεση δημόσιου καθήκοντος (π.χ. για βιντεοεπιτήρηση στον ιδιωτικό τομέα ή για άμεσο μάρκετινγκ)· και για έννοιες που χρησιμοποιούνται στον ΓΚΠΔ (π.χ. «μεγάλη κλίμακα» ή «διαγραφή»).

Ορισμένα από τα ζητήματα αυτά μπορούν να διασαφηνιστούν στο πλαίσιο υποθέσεων του Δικαστηρίου που ακόμα εκκρεμούν⁵⁶.

Συμβιβασμός του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης

Ένα ειδικό ζήτημα αφορά την εφαρμογή της υποχρέωσης των κρατών μελών να συμβιβάζουν διά νόμου το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και της πληροφόρησης⁵⁷. Το ζήτημα είναι ιδιαίτερος πολύπλοκο, δεδομένου ότι η αξιολόγηση της εξισορρόπησης των εν λόγω θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει να λαμβάνει επίσης υπόψη τις διατάξεις και εγγυήσεις σε νομοθεσίες για τον Τύπο και τα μέσα ενημέρωσης.

⁵⁴ Η εν λόγω διαδικασία επί παραβάσει αφορά την πολωνική νομοθεσία για το δικαστικό σώμα, της 20ής Δεκεμβρίου 2019, η οποία επηρεάζει την ανεξαρτησία των δικαστών και αφορά, μεταξύ άλλων, την αποκάλυψη της συμμετοχής δικαστών σε μη επαγγελματικές δραστηριότητες: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_772.

⁵⁵ Βλ. άρθρο 8 παράγραφος 3 του Χάρτη· άρθρο 16 της ΣΛΕΕ· αιτιολογική σκέψη 20 του ΓΚΠΔ.

⁵⁶ Για παράδειγμα, η εξαίρεση κοινοβουλευτικής επιτροπής από την εφαρμογή του ΓΚΠΔ αποτελεί αντικείμενο εκκρεμούς δικαστικής υπόθεσης για έκδοση προδικαστικής απόφασης (C-272/19).

⁵⁷ Άρθρο 85 του ΓΚΠΔ.

Από την αξιολόγηση της νομοθεσίας των κρατών μελών προκύπτουν διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τον συμβιβασμό του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης:

- Ορισμένα κράτη μέλη καθιερώνουν την αρχή της προτεραιότητας στην ελευθερία έκφρασης ή εξαιρούν καταρχήν την εφαρμογή ολόκληρων κεφαλαίων τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 85 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ εφόσον τίθεται ζήτημα επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή για σκοπούς ακαδημαϊκής, καλλιτεχνικής και λογοτεχνικής έκφρασης. Οι νομοθεσίες για τα μέσα ενημέρωσης προβλέπουν, σε κάποιο βαθμό, ορισμένες εγγυήσεις όσον αφορά τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.
- Ορισμένα κράτη μέλη καθιερώνουν την προτεραιότητα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και εξαιρούν την εφαρμογή των κανόνων προστασίας των δεδομένων μόνο σε ειδικές περιπτώσεις, όπως στην περίπτωση ατόμου με δημόσιο κύρος.
- Άλλα κράτη μέλη προβλέπουν μια κάποια εξισορρόπηση από τον νομοθέτη και/ή κατά περίπτωση αξιολόγηση όσον αφορά παρεκκλίσεις από συγκεκριμένες διατάξεις του ΓΚΠΔ.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει τη διενέργεια αξιολόγησης της εθνικής νομοθεσίας με βάση τις απαιτήσεις του Χάρτη. Ο συμβιβασμός πρέπει να προβλέπεται από τον νόμο, να σέβεται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω θεμελιωδών δικαιωμάτων και να είναι αναλογικός και αναγκαίος (άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη). Οι κανόνες προστασίας των δεδομένων δεν θα πρέπει να επηρεάζουν την άσκηση της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης, ιδίως μέσω της δημιουργίας αποθαρρυντικού αποτελέσματος ή όταν ερμηνεύονται ως τρόπος άσκησης πίεσης σε δημοσιογράφους προκειμένου να αποκαλύψουν τις πηγές τους.

3.2 Οι ρήτρες προαιρετικής περαιτέρω εξειδίκευσης και τα όριά τους

Ο ΓΚΠΔ παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να προσδιορίσουν περαιτέρω την εφαρμογή του σε περιορισμένο αριθμό τομέων. Το εν λόγω περιθώριο για την εθνική νομοθεσία πρέπει να διαφοροποιείται από την υποχρέωση εφαρμογής ορισμένων άλλων διατάξεων του ΓΚΠΔ, όπως αναφέρεται ανωτέρω. Οι ρήτρες προαιρετικής περαιτέρω εξειδίκευσης παρατίθενται στο παράρτημα Ι.

Τα περιθώρια όσον αφορά τη νομοθεσία των κρατών μελών υπόκεινται στους όρους και τους περιορισμούς που ορίζει ο ΓΚΠΔ και δεν επιτρέπουν την ύπαρξη παράλληλου εθνικού καθεστώτος προστασίας των δεδομένων⁵⁸. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να τροποποιούν ή να καταργούν την εθνική νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της τομεακής νομοθεσίας με πτυχές προστασίας των δεδομένων.

Επιπλέον, η σχετική νομοθεσία των κρατών μελών δεν πρέπει να περιλαμβάνει διατάξεις οι οποίες προκαλούν σύγχυση όσον αφορά την άμεση εφαρμογή του ΓΚΠΔ. Συνεπώς, όπου ο ΓΚΠΔ προβλέπει περαιτέρω εξειδίκευση ή περιορισμούς των κανόνων του από το δίκαιο των κρατών μελών, τα κράτη μέλη μπορούν να ενσωματώσουν στοιχεία του ΓΚΠΔ στο εθνικό τους δίκαιο, στην έκταση που απαιτείται για να διασφαλιστεί η συνεκτικότητα και για να είναι κατανοητές οι εθνικές διατάξεις στα πρόσωπα για τα οποία αυτές εφαρμόζονται⁵⁹.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη θεωρούν ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να μειώσουν ή να αποφύγουν τη χρήση ρητρών προαιρετικής περαιτέρω εξειδίκευσης, δεδομένου ότι αυτές δεν συμβάλλουν στην εναρμόνιση. Οι εθνικές αποκλίσεις τόσο στην εφαρμογή της νομοθεσίας όσο και στην ερμηνεία της από τις αρχές προστασίας δεδομένων αυξάνουν σημαντικά το κόστος της νομικής συμμόρφωσης σε ολόκληρη την ΕΕ.

Κατακερματισμός λόγω της χρήσης ρητρών προαιρετικής περαιτέρω εξειδίκευσης

- Όριο ηλικίας για τη συγκατάθεση παιδιού σε σχέση με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν αξιοποιήσει τη δυνατότητα μείωσης του ορίου ηλικίας κάτω των 16 ετών για παροχή συγκατάθεσης σε σχέση με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών (άρθρο 8 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ). Εννέα κράτη μέλη εφαρμόζουν το όριο ηλικίας των 16 ετών, ενώ οκτώ κράτη μέλη επέλεξαν τα 13 έτη, έξι επέλεξαν τα 14 έτη και τρία τα 15 έτη⁶⁰.

Συνεπώς, μια εταιρεία που παρέχει υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών σε ανηλίκους στην ΕΕ πρέπει να κάνει διάκριση μεταξύ των ηλικιών των δυνητικών χρηστών, ανάλογα με το κράτος μέλος στο οποίο διαμένουν. Κάτι τέτοιο έρχεται σε

⁵⁸ Ο ευρέως χρησιμοποιούμενος όρος «ρήτρες ανοίγματος» για αναφορά στις ρήτρες περαιτέρω εξειδίκευσης είναι παραπλανητικός, καθώς ενδέχεται να δημιουργήσει την εντύπωση ότι τα κράτη μέλη έχουν περιθώρια ελιγμών πέραν των διατάξεων του κανονισμού.

⁵⁹ Αιτιολογική σκέψη 8 του ΓΚΠΔ.

⁶⁰ 13 έτη για το Βέλγιο, τη Δανία, την Εσθονία, τη Φινλανδία, τη Λετονία, τη Μάλτα, την Πορτογαλία και τη Σουηδία· 14 έτη για την Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Ισπανία, την Ιταλία και τη Λιθουανία· 15 έτη για την Τσεχική Δημοκρατία, την Ελλάδα και τη Γαλλία· 16 έτη για τη Γερμανία, την Ουγγαρία, την Κροατία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία.

αντίθεση με τον βασικό στόχο του ΓΚΠΔ να παρέχει ίσο επίπεδο προστασίας στα άτομα και επιχειρηματικές ευκαιρίες σε όλα τα κράτη μέλη.

Τέτοιες διαφορές οδηγούν σε καταστάσεις στις οποίες το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο υπεύθυνος επεξεργασίας προβλέπει άλλο όριο ηλικίας από εκείνο που προβλέπεται στα κράτη μέλη στα οποία διαμένουν τα υποκείμενα των δεδομένων.

- Υγεία και έρευνα

Κατά την εφαρμογή παρεκκλίσεων από τη γενική απαγόρευση επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁶¹, η νομοθεσία των κρατών μελών ακολουθεί διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά το επίπεδο περαιτέρω εξειδίκευσης και διασφαλίσεων, μεταξύ άλλων για σκοπούς υγείας και έρευνας. Τα περισσότερα κράτη μέλη θέσπισαν ή διατήρησαν περαιτέρω όρους για την επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων ή δεδομένων που αφορούν την υγεία. Το ίδιο ισχύει επίσης για παρεκκλίσεις που αφορούν δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων για σκοπούς έρευνας⁶² όσον αφορά τόσο την έκταση των παρεκκλίσεων όσο και τις σχετικές εγγυήσεις.

Οι μελλοντικές κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πεδίο της επιστημονικής έρευνας θα συμβάλουν σε μια εναρμονισμένη προσέγγιση στον εν λόγω τομέα. Η Επιτροπή θα υποβάλει παρατηρήσεις στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, ιδίως όσον αφορά την έρευνα στον τομέα της υγείας, μεταξύ άλλων υπό μορφή συγκεκριμένων ερωτήσεων και ανάλυσης συγκεκριμένων σεναρίων που έλαβε από την ερευνητική κοινότητα. Θα ήταν χρήσιμο οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές να εκδοθούν πριν από την έναρξη του προγράμματος-πλαίσιου «Ορίζων Ευρώπη», προκειμένου να εναρμονιστούν οι πρακτικές προστασίας των δεδομένων και να διευκολυνθεί η ανταλλαγή δεδομένων για πρόοδο στον τομέα της έρευνας. Θα ήταν επίσης χρήσιμη η έκδοση κατευθυντήριων γραμμών του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα της υγείας.

Ο ΓΚΠΔ παρέχει ένα ισχυρό πλαίσιο για την εθνική νομοθεσία στον τομέα της δημόσιας υγείας και περιλαμβάνει ρητά διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας καθώς και την παρακολούθηση επιδημιών και της εξάπλωσής τους⁶³, σημαντικό ζήτημα στο πλαίσιο της καταπολέμησης της πανδημίας COVID-19.

Σε ενωσιακό επίπεδο, στις 8 Απριλίου 2020 η Επιτροπή εξέδωσε σύσταση σχετικά με μια εργαλειοθήκη για τη χρήση της τεχνολογίας και των δεδομένων στο εν λόγω πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων εφαρμογών για φορητές συσκευές και της χρήσης ανωνυμοποιημένων δεδομένων κινητικότητας⁶⁴, ενώ στις 16 Απριλίου 2020 εξέδωσε έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με την προστασία δεδομένων στις εφαρμογές που στηρίζουν την καταπολέμηση της πανδημίας COVID-19⁶⁵. Στις 19 Μαρτίου 2020 το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων δημοσίευσε δήλωση σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων στο εν λόγω πλαίσιο⁶⁶, ενώ στις 21 Απριλίου 2020 ακολούθησαν κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων για σκοπούς έρευνας και τη χρήση δεδομένων προσδιορισμού θέσης και εργαλείων ιχνηλάτησης επαφών

⁶¹ Άρθρο 9 του ΓΚΠΔ.

⁶² Άρθρο 89 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ.

⁶³ Βλ. άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο θ) του ΓΚΠΔ και αιτιολογική σκέψη 46.

⁶⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/recommendation_on_apps_for_contact_tracing_4.pdf.

⁶⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1594714149909&uri=CELEX%3A52020XC0417%2808%29>.

⁶⁶ https://edpb.europa.eu/news/news/2020/statement-processing-personal-data-context-covid-19-outbreak_en.

στο εν λόγω πλαίσιο⁶⁷. Οι συγκεκριμένες συστάσεις και κατευθυντήριες γραμμές αποσαφηνίζουν τον τρόπο εφαρμογής των αρχών και των κανόνων για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της καταπολέμησης της πανδημίας.

- Εκτεταμένοι περιορισμοί των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων

Οι περισσότερες εθνικές νομοθεσίες για την προστασία των δεδομένων οι οποίες περιορίζουν τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων δεν προσδιορίζουν τους στόχους γενικού δημόσιου συμφέροντος που διασφαλίζονται από τους εν λόγω περιορισμούς και/ή δεν πληρούν επαρκώς τους όρους και τις εγγυήσεις που απαιτούνται βάσει του άρθρου 23 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ⁶⁸. Αρκετά κράτη μέλη δεν αφήνουν περιθώρια για τον έλεγχο αναλογικότητας ή επεκτείνουν τους περιορισμούς ακόμη και πέραν του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 23 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ. Για παράδειγμα, ορισμένες εθνικές νομοθεσίες αρνούνται το δικαίωμα πρόσβασης, για λόγους δυσανάλογης προσπάθειας από την πλευρά του υπευθύνου επεξεργασίας, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αποθηκεύονται βάσει υποχρέωσης διατήρησης ή σχετίζονται με την εκτέλεση δημόσιων καθηκόντων, χωρίς ο εν λόγω περιορισμός να αφορά μόνο στόχους γενικού δημόσιου συμφέροντος.

- Συμπληρωματικές απαιτήσεις για εταιρείες

Παρόλο που η απαίτηση για υποχρεωτική παρουσία υπευθύνου προστασίας δεδομένων βασίζεται στην προσέγγιση βάσει κινδύνου⁶⁹, ένα κράτος μέλος⁷⁰ την επέκτεινε σε ποσοτικά κριτήρια, υποχρεώνοντας τις εταιρείες στις οποίες 20 ή περισσότεροι εργαζόμενοι συμμετέχουν μόνιμως στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να ορίζουν υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, ανεξάρτητα από τους κινδύνους που συνδέονται με τις δραστηριότητες επεξεργασίας⁷¹. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε πρόσθετες επιβαρύνσεις.

4 ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥΝ ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΟΥΣ

Ο ΓΚΠΔ κατοχυρώνει τα θεμελιώδη δικαιώματα, ιδίως το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και άλλα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τον Χάρτη, όπως τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, την επιχειρηματική ελευθερία και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής. Τα δικαιώματα αυτά πρέπει να σταθμίζονται μεταξύ τους σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας⁷².

Ο ΓΚΠΔ παρέχει εκτελεστά δικαιώματα στα άτομα, όπως το δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής, ένστασης, φορητότητας και ενισχυμένης διαφάνειας. Τους

⁶⁷ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/gdpr-guidelines-recommendations-best-practices_en.

⁶⁸ Για παράδειγμα, επειδή απλώς επαναλαμβάνουν τη διατύπωση του άρθρου 23 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.

⁶⁹ Άρθρο 37 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.

⁷⁰ Η Γερμανία.

⁷¹ Αξιοποιώντας τη ρήτρα περαιτέρω εξειδίκευσης του άρθρου 37 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ.

⁷² Πρβλ. αιτιολογική σκέψη 4 του ΓΚΠΔ.

παρέχει επίσης το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας σε αρχή προστασίας δεδομένων, μεταξύ άλλων μέσω αντιπροσωπευτικών αγωγών, καθώς και το δικαίωμα δικαστικής προσφυγής.

Τα άτομα ενημερώνονται όλο και περισσότερο για τα δικαιώματά τους, όπως φαίνεται στα αποτελέσματα του Ευρωβαρόμετρου του Ιουλίου του 2019⁷³ και στην έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων⁷⁴.

Σύμφωνα με την έρευνα για τα θεμελιώδη δικαιώματα που διεξήγαγε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων:

- το 69 % του πληθυσμού ηλικίας 16+ στην ΕΕ έχουν ακούσει σχετικά με τον ΓΚΠΔ·
- το 71 % των απαντησάντων στην ΕΕ έχουν ακούσει σχετικά με την εθνική αρχή προστασίας δεδομένων· το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από 90 % στην Τσεχική Δημοκρατία έως 44 % στο Βέλγιο·
- το 60 % των απαντησάντων στην ΕΕ γνωρίζουν ότι υπάρχει νόμος που τους επιτρέπει την πρόσβαση σε οικεία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διατηρεί η δημόσια διοίκηση· ωστόσο, το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 51 % για τις ιδιωτικές εταιρείες·
- ποσοστό μεγαλύτερο από το ένα πέμπτο των απαντησάντων (23 %) στην ΕΕ δεν επιθυμούν να μοιράζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα (όπως η διεύθυνση, η ιθαγένεια ή η ημερομηνία γέννησης) με τη δημόσια διοίκηση, ενώ το 41 % δεν επιθυμούν να μοιράζονται τα εν λόγω δεδομένα με ιδιωτικές εταιρείες.

Τα άτομα χρησιμοποιούν ολοένα περισσότερο το δικαίωμα που έχουν να υποβάλλουν καταγγελίες στις αρχές προστασίας δεδομένων, είτε μεμονωμένα είτε στο πλαίσιο αντιπροσωπευτικών αγωγών⁷⁵. Λίγα μόνο κράτη μέλη επέτρεψαν σε μη κυβερνητικές οργανώσεις να ασκούν αγωγές χωρίς εντολή, σύμφωνα με τη δυνατότητα που παρέχει ο ΓΚΠΔ. Μόλις εκδοθεί η προτεινόμενη οδηγία σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών⁷⁶, αναμένεται να ενισχύσει το πλαίσιο για αντιπροσωπευτικές αγωγές και στον τομέα της προστασίας δεδομένων.

Καταγγελίες

Ο συνολικός αριθμός καταγγελιών από τον Μάιο του 2018 έως το τέλος Νοεμβρίου του 2019, σύμφωνα με το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, ανήλθε σε περίπου 275 000⁷⁷. Ωστόσο, ο αριθμός θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη με μεγάλη επιφύλαξη, δεδομένου ότι ο ορισμός της καταγγελίας δεν είναι ίδιος μεταξύ των αρχών. Ο απόλυτος αριθμός καταγγελιών που υποβλήθηκαν στις αρχές προστασίας δεδομένων⁷⁸ παρουσιάζει μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Οι

⁷³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_19_2956

⁷⁴ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) (2020): Fundamental Rights Survey 2019. Προστασία δεδομένων και τεχνολογία: <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/fundamental-rights-survey-data-protection>

⁷⁵ Άρθρο 80 του ΓΚΠΔ.

⁷⁶ COM/2018/0184 final - 2018/089 (COD).

⁷⁷ Σύμφωνα με τα άρθρα 77 και 80 του ΓΚΠΔ.

⁷⁸ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σελίδες 31-32.

υψηλότεροι αριθμοί καταγγελιών καταγράφηκαν στη Γερμανία (67 000), τις Κάτω Χώρες (37 000), την Ισπανία και τη Γαλλία (18 000 έκαστη), την Ιταλία (14 000), την Πολωνία και την Ιρλανδία (12 000 έκαστη). Τα δύο τρίτα των αρχών δήλωσαν ότι ο αριθμός των καταγγελιών κυμάνθηκε μεταξύ 8 000 και 600. Οι χαμηλότεροι αριθμοί καταγγελιών καταγράφηκαν στην Εσθονία και το Βέλγιο (περίπου 500 έκαστο), τη Μάλτα και την Ισλανδία (λιγότερες από 200 έκαστη).

Ο αριθμός των καταγγελιών δεν σχετίζεται απαραίτητα με το μέγεθος του πληθυσμού ή του ΑΕΠ, για παράδειγμα, στη Γερμανία καταγράφηκε σχεδόν διπλάσιος αριθμός καταγγελιών σε σύγκριση με τις Κάτω Χώρες και τέσσερις φορές μεγαλύτερος σε σύγκριση με την Ισπανία και τη Γαλλία.

Από τις παρατηρήσεις της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών προκύπτει ότι οι οργανισμοί έχουν εφαρμόσει διάφορα μέτρα που διευκολύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, μεταξύ των οποίων διαδικασίες εφαρμογής που διασφαλίζουν την ατομική επανεξέταση των αιτημάτων και την παροχή απάντησης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, τη χρήση διαφόρων διαύλων (αλληλογραφία, ειδική διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ιστότοπος κ.λπ.), επικαιροποιημένες εσωτερικές διαδικασίες και πολιτικές σχετικά με την έγκαιρη εσωτερική διεκπεραίωση αιτημάτων και κατάρτιση προσωπικού. Ορισμένες εταιρείες έχουν δημιουργήσει ψηφιακές πύλες προσβάσιμες μέσω του ιστοτόπου τους (ή του εταιρικού ενδοδικτύου για υπαλλήλους), προκειμένου να διευκολύνουν την άσκηση δικαιωμάτων από τα υποκείμενα των δεδομένων.

Ωστόσο, απαιτείται περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά τα ακόλουθα σημεία:

- Δεν συμμορφώνονται όλοι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας των δεδομένων με την υποχρέωσή τους να διευκολύνουν την άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων⁷⁹. Πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα υποκείμενα των δεδομένων διαθέτουν πραγματικό σημείο επικοινωνίας στο οποίο μπορούν να εξηγήσουν τα προβλήματά τους. Το εν λόγω σημείο μπορεί να είναι ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων, τα στοιχεία επικοινωνίας του οποίου πρέπει να παρέχονται προληπτικά στο υποκείμενο των δεδομένων⁸⁰. Οι ρυθμίσεις επικοινωνίας δεν πρέπει να περιορίζονται σε μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αλλά πρέπει επίσης να δίνουν τη δυνατότητα στο υποκείμενο των δεδομένων να απευθύνεται στον υπεύθυνο επεξεργασίας με άλλα μέσα.
- Τα άτομα εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες όταν ζητούν πρόσβαση στα δεδομένα τους, για παράδειγμα, από πλατφόρμες, εταιρείες μεσιτείας δεδομένων και εταιρείες ψηφιακών διαφημίσεων.
- Το δικαίωμα στη φορητότητα των δεδομένων δεν αξιοποιείται πλήρως. Στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα (στο εξής: στρατηγική για τα δεδομένα)⁸¹, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 19 Φεβρουαρίου 2020, υπογραμμίζεται η ανάγκη να διευκολυνθούν όλες οι πιθανές χρήσεις του εν λόγω δικαιώματος [π.χ. μέσω τεχνικών διεπαφών και μηχαναγνώσιμων μορφοτύπων

⁷⁹ Άρθρο 12 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ.

⁸⁰ Άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) και άρθρο 14 παράγραφος 1 στοιχείο β) του ΓΚΠΔ.

⁸¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0066&qid=1594791700630&from=EL>

που επιτρέπουν τη φορητότητα των δεδομένων σε (σχεδόν) πραγματικό χρόνο]. Οι φορείς εκμετάλλευσης επισημαίνουν ότι ορισμένες φορές υπάρχουν δυσκολίες στην παροχή των δεδομένων σε δομημένο, κοινώς χρησιμοποιούμενο και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο (λόγω της έλλειψης προτύπου). Μόνο οργανισμοί σε συγκεκριμένους τομείς, όπως οι τράπεζες, οι τηλεπικοινωνίες, οι μετρητές νερού και θέρμανσης, αναφέρουν ότι έχουν εφαρμόσει τις απαραίτητες διεπαφές⁸². Έχουν αναπτυχθεί νέα τεχνολογικά εργαλεία τα οποία διευκολύνουν τα άτομα στην άσκηση των δικαιωμάτων τους σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, εργαλεία τα οποία δεν περιορίζονται στη φορητότητα των δεδομένων (π.χ. χώροι προσωπικών δεδομένων και υπηρεσίες διαχείρισης πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα).

- Δικαιώματα των παιδιών: Ορισμένα μέλη της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών τονίζουν την ανάγκη παροχής ενημέρωσης στα παιδιά καθώς και το γεγονός ότι πολλοί οργανισμοί αγνοούν το γεγονός ότι τα παιδιά μπορεί να επηρεάζονται από την επεξεργασία των δεδομένων τους. Το Συμβούλιο τόνισε ότι θα μπορούσε να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην προστασία των παιδιών κατά την κατάρτιση των κωδικών δεοντολογίας. Η προστασία των παιδιών βρίσκεται επίσης στο επίκεντρο των αρχών προστασίας δεδομένων⁸³.
- Δικαίωμα ενημέρωσης: ορισμένες εταιρείες υιοθετούν μια πολύ νομικίστικη προσέγγιση, αντιμετωπίζοντας τη γνωστοποίηση της προστασίας δεδομένων ως νομική άσκηση, με πληροφορίες που είναι ιδιαίτερα πολύπλοκες, δυσνόητες ή ελλιπείς, ενώ ο ΓΚΠΔ απαιτεί οι πληροφορίες να είναι συνοπτικές και να χρησιμοποιείται σαφής και απλή διατύπωση⁸⁴. Φαίνεται ότι ορισμένες εταιρείες δεν ακολουθούν τις συστάσεις του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, για παράδειγμα όσον αφορά την καταχώριση των ονομάτων των οντοτήτων με τις οποίες μοιράζονται δεδομένα.
- Αρκετά κράτη μέλη περιόρισαν εκτενώς τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων μέσω της εθνικής νομοθεσίας, ενώ ορισμένα κράτη μέλη τα περιόρισαν ακόμη και πέρα από τα περιθώρια του άρθρου 23 του ΓΚΠΔ.
- Η άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων παρεμποδίζεται ορισμένες φορές από τις πρακτικές λίγων μεγάλων παραγόντων στον τομέα των ψηφιακών τεχνολογιών, οι οποίοι καθιστούν δύσκολη την επιλογή των ρυθμίσεων που προστατεύουν περισσότερο την ιδιωτική ζωή των ατόμων (κατά παράβαση της απαίτησης για προστασία των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού⁸⁵)⁸⁶.

⁸² Βλ. έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών.

⁸³ Βλ. τα αποτελέσματα δημόσιας διαβούλευσης για τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων των παιδιών που διενεργήθηκε από την αρχή προστασίας δεδομένων της Ιρλανδίας: https://www.dataprotection.ie/sites/default/files/uploads/2019-09/Whose%20Rights%20Are%20They%20Anyway_Trends%20and%20Highlights%20from%20Stream%201.pdf. Η αρχή προστασίας δεδομένων της Γαλλίας ξεκίνησε επίσης δημόσια διαβούλευση τον Απρίλιο του 2020: <https://www.cnil.fr/fr/la-cnillance-une-consultation-publique-sur-les-droits-des-mineurs-dans-lenvironnement-numerique>

⁸⁴ Άρθρο 12 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.

⁸⁵ Άρθρο 25 του ΓΚΠΔ.

⁸⁶ Βλ. την έκθεση του Νορβηγικού Συμβουλίου Καταναλωτών με τίτλο «Deceived by Design», στην οποία επισημαίνεται η ύπαρξη «σκοτεινών μοτίβων» (dark patterns), δηλαδή προεπιλεγμένων ρυθμίσεων και άλλων χαρακτηριστικών και τεχνικών που χρησιμοποιούν οι εταιρείες για να ωθούν τους χρήστες σε παρεμβατικές επιλογές:

Τα ενδιαφερόμενα μέρη αναμένουν με ανυπομονησία τις κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.

5 ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ, ΙΔΙΩΣ ΤΙΣ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Ευκαιρίες για τους οργανισμούς

Ο ΓΚΠΔ ευνοεί τον ανταγωνισμό και την καινοτομία. Σε συνδυασμό με τον κανονισμό για την ελεύθερη ροή των δεδομένων μη προσωπικού χαρακτήρα⁸⁷, διασφαλίζει την ελεύθερη ροή των δεδομένων εντός της ΕΕ και δημιουργεί ισότιμους όρους ανταγωνισμού με εταιρείες που δεν είναι εγκατεστημένες στην ΕΕ. Μέσω της δημιουργίας ενός εναρμονισμένου πλαισίου για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο ΓΚΠΔ διασφαλίζει ότι όλοι οι παράγοντες στην εσωτερική αγορά δεσμεύονται από τους ίδιους κανόνες και αξιοποιούν τις ίδιες ευκαιρίες, ανεξάρτητα από το αν είναι εγκατεστημένοι και πού πραγματοποιείται η επεξεργασία. Η τεχνολογική ουδετερότητα του ΓΚΠΔ παρέχει το πλαίσιο προστασίας των δεδομένων για νέες τεχνολογικές εξελίξεις. Οι αρχές προστασίας δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού παρέχουν κίνητρα για καινοτόμες λύσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν εξαρχής εκτιμήσεις σχετικά με την προστασία των δεδομένων και μπορούν να μειώσουν το κόστος συμμόρφωσης με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων.

Επιπλέον, η προστασία της ιδιωτικής ζωής ανάγεται σε σημαντική ανταγωνιστική παράμετρο την οποία τα άτομα λαμβάνουν όλο και περισσότερο υπόψη κατά την επιλογή των υπηρεσιών τους. Όσοι είναι πιο ενημερωμένοι και ευαίσθητοι σε θέματα προστασίας δεδομένων αναζητούν προϊόντα και υπηρεσίες που διασφαλίζουν αποτελεσματική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η εφαρμογή του δικαιώματος στη φορητότητα των δεδομένων έχει τη δυνατότητα να μειώσει τους φραγμούς εισόδου για επιχειρήσεις που παρέχουν καινοτόμες και φιλικές προς την προστασία των δεδομένων υπηρεσίες. Θα πρέπει να παρακολουθούνται οι επιπτώσεις μιας δυνητικά ευρύτερης χρήσης του εν λόγω δικαιώματος σε διαφορετικούς τομείς της αγοράς. Η συμμόρφωση με τους κανόνες προστασίας των δεδομένων και η διαφανής εφαρμογή τους θα δημιουργήσει εμπιστοσύνη στη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των ανθρώπων και, συνεπώς, νέες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις.

Οι κανόνες προστασίας των δεδομένων, όπως κάθε είδους ρύθμιση, συνεπάγονται εγγενές κόστος για τις εταιρείες. Ωστόσο, το κόστος αυτό αντισταθμίζεται αφενός από τις ευκαιρίες και τα πλεονεκτήματα της ενισχυμένης εμπιστοσύνης στην

<https://www.forbrukerradet.no/undersokelse/no-undersokelsekategori/deceived-by-design/>

Βλ. επίσης την έρευνα που δημοσίευσαν τον Δεκέμβριο του 2019 ο Διατλαντικός Διάλογος σε θέματα Καταναλωτών και το Heinrich-Böll-Stiftung Brussels European Union, στην οποία αναλύονται οι πρακτικές τριών μεγάλων παγκόσμιων πλατφορμών:

<https://eu.boell.org/en/2019/12/11/privacy-eu-and-us-consumer-experiences-across-three-global-platforms>

⁸⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1807 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με ένα πλαίσιο για την ελεύθερη ροή των δεδομένων μη προσωπικού χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση – ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 59–68.

ψηφιακή καινοτομία, και αφετέρου από τα κοινωνικά οφέλη που προκύπτουν από τον σεβασμό ενός θεμελιώδους δικαιώματος. Ο ΓΚΠΔ διασφαλίζει ισότιμους όρους ανταγωνισμού και παρέχει στις αρχές προστασίας δεδομένων τα αναγκαία μέσα για την αποτελεσματική επιβολή των κανόνων, αποτρέποντας τον παρασιτισμό των μη συμμορφούμενων εταιρειών σε βάρος της εμπιστοσύνης που έχουν οικοδομήσει όσοι τηρούν τους κανόνες.

Ειδικές προκλήσεις για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)

Επικρατεί γενικά η αντίληψη μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, αλλά και μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και των αρχών προστασίας δεδομένων, ότι η εφαρμογή του ΓΚΠΔ παρουσιάζει πολλές προκλήσεις ιδίως για τις πολύ μικρές, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, και για τις μικρές, εθελοντικές και φιλανθρωπικές οργανώσεις.

Σύμφωνα με την προσέγγιση βάσει κινδύνου, δεν θα ήταν σκόπιμο να προβλεφθούν παρεκκλίσεις με βάση το μέγεθος των φορέων εκμετάλλευσης, καθώς το μέγεθός τους δεν είναι καθαυτό ενδεικτικό των κινδύνων που μπορεί να δημιουργήσει η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τα άτομα. Η προσέγγιση βάσει κινδύνου συνδυάζει την ευελιξία με την αποτελεσματική προστασία. Λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των ΜΜΕ που δεν έχουν ως βασική επιχειρηματική δραστηριότητα την επεξεργασία δεδομένων και ρυθμίζει τις υποχρεώσεις τους με βάση την πιθανότητα επέλευσης και τη σοβαρότητα των κινδύνων που συνδέονται με τη συγκεκριμένη επεξεργασία που πραγματοποιούν⁸⁸.

Η επεξεργασία μικρού και χαμηλού κινδύνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο όπως η επεξεργασία υψηλού κινδύνου και η συχνή επεξεργασία — ανεξάρτητα από το μέγεθος της εταιρείας που την αναλαμβάνει. Συνεπώς, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, «σε κάθε περίπτωση, η προσέγγιση βάσει κινδύνου που προωθεί ο νομοθέτης στο κείμενο θα πρέπει να διατηρηθεί, καθώς οι κίνδυνοι για τα υποκείμενα των δεδομένων δεν εξαρτώνται από το μέγεθος των υπευθύνων επεξεργασίας»⁸⁹. Οι αρχές προστασίας δεδομένων θα πρέπει να λαμβάνουν πλήρως υπόψη τη συγκεκριμένη αρχή κατά την επιβολή του ΓΚΠΔ, κατά προτίμηση στο πλαίσιο μιας κοινής ευρωπαϊκής προσέγγισης, προκειμένου να μην δημιουργούνται φραγμοί στην ενιαία αγορά.

Οι αρχές προστασίας δεδομένων ανέπτυξαν αρκετά εργαλεία και υπογράμμισαν την πρόθεσή τους να τα βελτιώσουν περαιτέρω. Ορισμένες αρχές έχουν δρομολογήσει εκστρατείες ευαισθητοποίησης και θα διοργανώσουν, μάλιστα, «μαθήματα σχετικά με τον ΓΚΠΔ» για τις ΜΜΕ.

Παραδείγματα καθοδήγησης και εργαλείων που παρέχουν οι αρχές προστασίας δεδομένων ειδικά στις ΜΜΕ

- δημοσίευση πληροφοριών που απευθύνονται στις ΜΜΕ·
- σεμινάρια για υπευθύνους προστασίας δεδομένων και εκδηλώσεις για ΜΜΕ που δεν χρειάζεται να ορίσουν υπεύθυνο προστασίας δεδομένων·
- διαδραστικοί οδηγοί για παροχή συνδρομής στις ΜΜΕ·

⁸⁸ Άρθρο 24 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ.

⁸⁹ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 35.

- ανοιχτές τηλεφωνικές γραμμές για την παροχή συμβουλών
- υποδείγματα για την επεξεργασία συμβάσεων και αρχεία για τις δραστηριότητες επεξεργασίας.

Στη συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων παρουσιάζεται μια περιγραφή των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούν οι αρχές προστασίας δεδομένων⁹⁰.

Ορισμένες από τις δράσεις στήριξης των ΜΜΕ λαμβάνουν ενωσιακή χρηματοδότηση. Η Επιτροπή παρείχε χρηματοδοτική στήριξη μέσω τριών κυμάτων επιχορηγήσεων, συνολικού ύψους 5 εκατ. EUR, με τις δύο πιο πρόσφατες να αποσκοπούν ειδικά στη στήριξη των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων στις προσπάθειές τους να προσεγγίσουν άτομα και ΜΜΕ. Ως αποτέλεσμα, το 2018 διατέθηκαν 2 εκατ. EUR σε εννέα αρχές προστασίας δεδομένων για δραστηριότητες κατά την περίοδο 2018-2019 (Βέλγιο, Βουλγαρία, Δανία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Λετονία, Κάτω Χώρες, Σλοβενία και Ισλανδία)⁹¹ και το 2019 διατέθηκε 1 εκατ. EUR σε τέσσερις αρχές προστασίας δεδομένων για δραστηριότητες το 2020 (Βέλγιο, Μάλτα, Σλοβενία και Κροατία σε συνεργασία με την Ιρλανδία)⁹². Το 2020 θα διατεθεί ακόμα 1 εκατ. EUR.

Παρά τις εν λόγω πρωτοβουλίες, ΜΜΕ και νεοφυείς επιχειρήσεις συχνά αναφέρουν ότι συναντούν δυσκολίες στην εφαρμογή της αρχής της λογοδοσίας που ορίζεται στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ⁹³. Συγκεκριμένα αναφέρουν ότι δεν λαμβάνουν πάντοτε επαρκή καθοδήγηση και πρακτικές συμβουλές από τις εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων ή ότι οι διαδικασίες λήψης καθοδήγησης και συμβουλών είναι πολύ χρονοβόρες. Υπήρξαν επίσης περιπτώσεις όπου οι αρχές ήταν απρόθυμες να ασχοληθούν με νομικά ζητήματα. Όταν οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν τέτοιες καταστάσεις, συχνά απευθύνονται σε εξωτερικούς συμβούλους και δικηγόρους, προκειμένου να ανταποκριθούν στην εφαρμογή της αρχής της λογοδοσίας και της προσέγγισης βάσει κινδύνου (συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων διαφάνειας, των αρχείων επεξεργασίας και των γνωστοποιήσεων παραβίασης δεδομένων). Η εν λόγω διαδικασία ενδέχεται επίσης να συνεπάγεται περαιτέρω κόστος για αυτές.

Ένα ειδικό θέμα είναι η καταχώριση των δραστηριοτήτων επεξεργασίας, την οποία οι ΜΜΕ και οι μικρές ενώσεις θεωρούν επαχθή διοικητικό φόρτο. Το περιθώριο απαλλαγής από την υποχρέωση του άρθρου 30 παράγραφος 5 του ΓΚΠΔ είναι πράγματι πολύ στενό. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να υπερεκτιμώνται οι σχετικές προσπάθειες συμμόρφωσης με την εν λόγω υποχρέωση. Στις περιπτώσεις που η βασική επιχειρηματική δραστηριότητα των ΜΜΕ δεν αφορά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα εν λόγω αρχεία μπορεί να είναι απλά και όχι επαχθή. Το ίδιο ισχύει για τις εθελοντικές και άλλες οργανώσεις. Η διαχείριση των εν λόγω απλουστευμένων αρχείων θα διευκολυνθεί μέσω της χρήσης υποδειγμάτων, πρακτική που εφαρμόζεται ήδη από ορισμένες αρχές προστασίας δεδομένων. Σε κάθε

⁹⁰ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σελίδες 35-45.

⁹¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/rec-rdat-trai-ag-2017>.

⁹² https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/eu-data-protection-rules/eu-funding-supporting-implementation-gdpr_en

⁹³ Βλ. έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών.

περίπτωση, όποιος επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να έχει μια συνολική εικόνα της οικείας επεξεργασίας δεδομένων ως βασική απαίτηση της αρχής της λογοδοσίας.

Η ανάπτυξη πρακτικών εργαλείων σε επίπεδο ΕΕ από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, όπως εναρμονισμένα έντυπα για παραβιάσεις δεδομένων και απλουστευμένα αρχεία δραστηριοτήτων επεξεργασίας, μπορεί να βοηθήσει τις ΜΜΕ και τις μικρές ενώσεις⁹⁴ με κύριες δραστηριότητες που δεν επικεντρώνονται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους.

Διάφορες βιομηχανικές ενώσεις έχουν καταβάλει προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση των μελών τους, για παράδειγμα μέσω διασκέψεων και σεμιναρίων, παρέχοντας στις επιχειρήσεις πληροφορίες σχετικά με διαθέσιμη καθοδήγηση ή αναπτύσσοντας μια υπηρεσία βοήθειας σε θέματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής για τα μέλη. Αναφέρουν επίσης αυξημένο αριθμό σεμιναρίων, συναντήσεων και εκδηλώσεων που διοργανώνονται από κέντρα μελετών και ενώσεις ΜΜΕ σε ζητήματα που αφορούν τον ΓΚΠΔ.

Για να ενισχυθεί η ελεύθερη κυκλοφορία όλων των δεδομένων στην ΕΕ και να καθιερωθεί η συνεκτική εφαρμογή του ΓΚΠΔ και του κανονισμού για την ελεύθερη ροή των δεδομένων μη προσωπικού χαρακτήρα, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης πρακτικές κατευθυντήριες γραμμές για τους κανόνες που διέπουν την επεξεργασία μεικτών συνόλων δεδομένων, αποτελούμενων από δεδομένα προσωπικού και μη προσωπικού χαρακτήρα, και απευθύνονται ιδίως στις ΜΜΕ⁹⁵.

Εργαλειοθήκη για επιχειρήσεις

Ο ΓΚΠΔ προβλέπει εργαλεία που συμβάλλουν στην απόδειξη της συμμόρφωσης, όπως κώδικες δεοντολογίας, μηχανισμοί πιστοποίησης και τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες.

- Κώδικες δεοντολογίας

Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές⁹⁶, προκειμένου να υποστηρίξει και να διευκολύνει τους «διοκτύτες κώδικα» κατά την εκπόνηση, τροποποίηση ή επέκταση κωδίκων και να παράσχει πρακτική καθοδήγηση και ερμηνευτική συνδρομή. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές αποσαφηνίζουν επίσης τις διαδικασίες για την υποβολή, την έγκριση και τη δημοσίευση κωδίκων τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο, καθορίζοντας τα ελάχιστα απαιτούμενα κριτήρια.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη θεωρούν πολύ χρήσιμα εργαλεία τους κώδικες δεοντολογίας. Παρόλο που πολλοί κώδικες εφαρμόζονται σε εθνικό επίπεδο, επί του παρόντος καταρτίζονται ορισμένοι κώδικες δεοντολογίας σε επίπεδο ΕΕ (για παράδειγμα, σχετικά με εφαρμογές υγείας για φορητές συσκευές, έρευνα υγείας στον τομέα της

⁹⁴ Βλ. συμβολή του Συμβουλίου.

⁹⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο – Κατευθυντήριες γραμμές για τον κανονισμό σχετικά με ένα πλαίσιο για την ελεύθερη ροή των δεδομένων μη προσωπικού χαρακτήρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, COM/2019/250 final.

⁹⁶ <https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/wytyczne/guidelines-12019-codes-conduct-and-monitoring-bodies-under-el>.

γονιδιωματικής, το υπολογιστικό νέφος, το άμεσο μάρκετινγκ, την ασφάλιση, την επεξεργασία μέσω πρόληψης και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες για παιδιά)⁹⁷. Οι φορείς εκμετάλλευσης πιστεύουν ότι οι κώδικες δεοντολογίας σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει να τύχουν μεγαλύτερης προώθησης, καθώς προάγουν τη συνεκτική εφαρμογή του ΓΚΠΔ σε όλα τα κράτη μέλη.

Ωστόσο, τόσο η ανάπτυξη κωδίκων δεοντολογίας όσο και η σύσταση των απαιτούμενων ανεξάρτητων οργάνων παρακολούθησης απαιτούν επίσης χρόνο και επενδύσεις από τους φορείς εκμετάλλευσης. Εκπρόσωποι των ΜΜΕ τονίζουν τη σημασία και τη χρησιμότητα των κωδίκων δεοντολογίας που είναι προσαρμοσμένοι στην κατάστασή τους και δεν συνεπάγονται δυσανάλογο κόστος.

Ως εκ τούτου, επιχειρηματικές ενώσεις σε διάφορους τομείς εφάρμοσαν άλλα είδη εργαλείων αυτορρύθμισης, όπως κώδικες ορθής πρακτικής ή καθοδήγηση. Παρόλο που τέτοια εργαλεία μπορεί να παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες, δεν έχουν την έγκριση των αρχών προστασίας δεδομένων και δεν μπορούν να χρησιμεύσουν ως εργαλείο για να αποδείξουν τη συμμόρφωση με τον ΓΚΠΔ.

Το Συμβούλιο τονίζει ότι οι κώδικες δεοντολογίας πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην επεξεργασία των δεδομένων των παιδιών και των δεδομένων υγείας. Η Επιτροπή υποστηρίζει τους κώδικες δεοντολογίας που εναρμονίζουν την προσέγγιση στους τομείς της υγείας και της έρευνας και διευκολύνουν τη διασυνοριακή επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁹⁸. Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων βρίσκεται στη διαδικασία έγκρισης σχεδίων απαιτήσεων διαπίστευσης για φορείς παρακολούθησης κωδίκων δεοντολογίας τα οποία έχουν υποβληθεί από διάφορες αρχές προστασίας δεδομένων⁹⁹. Όταν οι διακρατικοί ή ενωσιακοί κώδικες δεοντολογίας είναι έτοιμοι να υποβληθούν για έγκριση στις αρχές προστασίας δεδομένων, θα τεθούν σε διαβούλευση με το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων. Η ταχεία θέσπιση διακρατικών κωδίκων δεοντολογίας είναι ιδιαίτερα σημαντική για τομείς που συνδέονται με την επεξεργασία σημαντικών όγκων δεδομένων (π.χ. υπολογιστικό νέφος) ή ευαίσθητων δεδομένων (π.χ. υγεία/έρευνα).

- Πιστοποίηση

Η πιστοποίηση μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για την απόδειξη της συμμόρφωσης με συγκεκριμένες απαιτήσεις του ΓΚΠΔ. Μπορεί να αυξήσει την ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις και να προωθήσει τον ΓΚΠΔ σε παγκόσμιο επίπεδο.

Όπως επισημαίνεται στη μελέτη για την πιστοποίηση που δημοσιεύτηκε τον Απρίλιο του 2019¹⁰⁰, στόχος θα πρέπει να είναι η διευκόλυνση της χρήσης των σχετικών συστημάτων. Η ανάπτυξη των συστημάτων πιστοποίησης στην ΕΕ θα υποστηρίζεται από τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδει το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων

⁹⁷ Βλ. έκθεση της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών.

⁹⁸ Βλ. τις δράσεις που έχουν εξαγγελθεί στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα, σ. 30.

⁹⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 41 παράγραφος 3 του ΓΚΠΔ. Βλ. τις γνώμες του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων στη διεύθυνση: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/opinions_el

¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/info/study-data-protection-certification-mechanisms_en

σχετικά με τα κριτήρια πιστοποίησης¹⁰¹ και σχετικά με τη διαπίστευση των φορέων πιστοποίησης¹⁰².

Η ασφάλεια και η προστασία δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό αποτελούν βασικά στοιχεία τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στα συστήματα πιστοποίησης βάσει του ΓΚΠΔ και θα ωφεληθούν από μια κοινή και φιλόδοξη προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει τις υφιστάμενες επαφές μεταξύ του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (ENISA), των αρχών προστασίας δεδομένων και του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων.

Όσον αφορά την κυβερνοασφάλεια, μετά την έγκριση της πράξης για την κυβερνοασφάλεια, η Επιτροπή ζήτησε από τον ENISA να σχεδιάσει δύο συστήματα πιστοποίησης, συμπεριλαμβανομένου ενός συστήματος για τις υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους¹⁰³. Εξετάζονται περαιτέρω συστήματα που αφορούν την κυβερνοασφάλεια των υπηρεσιών και των προϊόντων για τους καταναλωτές. Παρόλο που τα εν λόγω συστήματα πιστοποίησης που θεσπίστηκαν βάσει της πράξης για την κυβερνοασφάλεια δεν αναφέρονται ρητά στην προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, συμβάλλουν στην αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στις ψηφιακές υπηρεσίες και τα ψηφιακά προϊόντα. Τα εν λόγω συστήματα μπορούν να παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία για την τήρηση των αρχών της ασφάλειας ήδη από τον σχεδιασμό, καθώς και για την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων που αφορούν την ασφάλεια της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

- Τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες

Η Επιτροπή επεξεργάζεται τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες μεταξύ των υπευθύνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία¹⁰⁴, δεδομένου επίσης του εκσυγχρονισμού των τυποποιημένων συμβατικών ρητρών για διεθνείς διαβιβάσεις (βλ. ενότητα 7.2). Μια ενωσιακή πράξη, η οποία εκδίδεται από την Επιτροπή, θα έχει δεσμευτικό αποτέλεσμα σε όλη την ΕΕ και θα διασφαλίζει πλήρη εναρμόνιση και ασφάλεια δικαίου.

6 Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΓΚΠΔ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Ένα τεχνολογικά ουδέτερο πλαίσιο, ανοικτό στις νέες τεχνολογίες

Ο ΓΚΠΔ είναι τεχνολογικά ουδέτερος, δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης και βασίζεται σε αρχές¹⁰⁵. Οι εν λόγω αρχές, συμπεριλαμβανομένων της σύννομης και διαφανούς επεξεργασίας, του περιορισμού του σκοπού και της ελαχιστοποίησης των δεδομένων,

¹⁰¹ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/nasoki/guidelines-12018-certification-and-identifying-certification_el.

¹⁰² https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/smjernice/guidelines-42018-accreditation-certification-bodies-under_el. Ορισμένες εποπτικές αρχές έχουν υποβάλει ήδη απαιτήσεις διαπίστευσης στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, τόσο για τους φορείς παρακολούθησης κωδίκων δεοντολογίας όσο και για τους φορείς πιστοποίησης. Βλ. επισκόπηση στη διεύθυνση: https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/opinions_en.

¹⁰³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/towards-more-secure-and-trusted-cloud-europe>

¹⁰⁴ Άρθρο 28 παράγραφος 7 του ΓΚΠΔ.

¹⁰⁵ Όπως υπενθυμίζουν το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων στη συμβολή τους στην αξιολόγηση.

παρέχουν σταθερή βάση για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ανεξάρτητα από τις πράξεις και τις τεχνικές επεξεργασίας που εφαρμόζονται.

Τα μέλη της ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών αναφέρουν ότι ο ΓΚΠΔ έχει συνολικά θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και παρέχει μια καλή βάση για καινοτομία. Ο ΓΚΠΔ θεωρείται ουσιώδες και ευέλικτο εργαλείο για τη διασφάλιση της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η εφαρμογή των βασικών αρχών του είναι ιδιαίτερα σημαντική για την επεξεργασία έντασης δεδομένων. Η τεχνολογικά ουδέτερη και βάσει κινδύνου προσέγγιση του ΓΚΠΔ παρέχει επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων ώστε να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος που προκύπτει για την επεξεργασία, μεταξύ άλλων λόγω των αναδυόμενων τεχνολογιών.

Ειδικότερα, τα ενδιαφερόμενα μέρη αναφέρουν ότι οι αρχές του ΓΚΠΔ όσον αφορά τον περιορισμό του σκοπού και την περαιτέρω συμβατή επεξεργασία, την ελαχιστοποίηση των δεδομένων, τον περιορισμό της περιόδου αποθήκευσης, τη διαφάνεια, τη λογοδοσία, και τους όρους υπό τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθούν νόμιμα σε μεγάλη έκταση οι διαδικασίες αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων¹⁰⁶ αντιμετωπίζουν τις ανησυχίες που συνδέονται με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης.

Η ανθεκτική σε μελλοντικές εξελίξεις και βάσει κινδύνου προσέγγιση του ΓΚΠΔ θα εφαρμοστεί επίσης στο πιθανό μελλοντικό πλαίσιο για την τεχνητή νοημοσύνη και κατά την εφαρμογή της στρατηγικής για τα δεδομένα. Η στρατηγική για τα δεδομένα στοχεύει στην ενίσχυση της διαθεσιμότητας των δεδομένων και στη δημιουργία κοινών ευρωπαϊκών χώρων δεδομένων που υποστηρίζονται από ομοσπονδοποιημένες υπηρεσίες υποδομής υπολογιστικού νέφους. Όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ο ΓΚΠΔ παρέχει το βασικό νομικό πλαίσιο εντός του οποίου μπορούν να βρεθούν αποτελεσματικές λύσεις, κατά περίπτωση, ανάλογα με τη φύση και το περιεχόμενο κάθε χώρου δεδομένων.

Ο ΓΚΠΔ έχει αυξήσει την ευαισθητοποίηση όσον αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τόσο εντός όσο και εκτός ΕΕ και έχει ωθήσει τις εταιρείες να προσαρμόσουν τις πρακτικές τους ούτως ώστε να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές προστασίας δεδομένων όταν καινοτομούν. Ωστόσο, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών επισημαίνουν ότι, παρόλο που ο αντίκτυπος του ΓΚΠΔ στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών φαίνεται θετικός, οι πρακτικές των μεγάλων ψηφιακών παραγόντων δεν έχουν αλλάξει ακόμα ριζικά προς μια επεξεργασία περισσότερο φιλική προς την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Η ισχυρή και αποτελεσματική επιβολή του ΓΚΠΔ έναντι μεγάλων ψηφιακών πλατφορμών και καθετοποιημένων εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων τομέων όπως η επιγραμμική διαφήμιση και η μικροστόχευση, είναι ουσιαστικό στοιχείο για την προστασία των ατόμων.

Η Επιτροπή αναλύει τα ευρύτερα ζητήματα που αφορούν τη συμπεριφορά μεγάλων ψηφιακών παραγόντων στην αγορά στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων νομοθετικής πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες¹⁰⁷. Όσον αφορά την έρευνα στο πεδίο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ο ΓΚΠΔ δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία για να περιορίσουν οι πλατφόρμες μέσων κοινωνικής

¹⁰⁶ Ωστόσο, τα ενδιαφερόμενα μέρη παρατηρούν ότι δεν εμπίπτουν στο άρθρο 22 του ΓΚΠΔ όλες οι διαδικασίες αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων σε πλαίσιο τεχνητής νοημοσύνης.

¹⁰⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_20_962

δικτύωσης την πρόσβαση ερευνητών και ελεγκτών γεγονότων σε δεδομένα μη προσωπικού χαρακτήρα, όπως στατιστικές σχετικά με το ποιες στοχευμένες διαφημίσεις προωθούνται σε συγκεκριμένες κατηγορίες ανθρώπων, τα κριτήρια σχεδιασμού της συγκεκριμένης διαδικασίας στόχευσης, πληροφορίες για ψευδείς λογαριασμούς κ.λπ.

Η τεχνολογικά ουδέτερη και ανθεκτική σε μελλοντικές εξελίξεις προσέγγιση του ΓΚΠΔ τέθηκε σε δοκιμασία κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 και αποδείχθηκε επιτυχής. Οι κανόνες του βάσει αρχών στήριξαν την ανάπτυξη εργαλείων για την καταπολέμηση και την παρακολούθηση της εξάπλωσης του ιού.

Προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή νέων τεχνολογιών δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση τις εν λόγω αρχές. Οι προκλήσεις έγκεινται στην αποσαφήνιση του τρόπου με τον οποίο αποδεδειγμένες αρχές εφαρμόζονται στη χρήση συγκεκριμένων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η τεχνολογία αλυσίδας συστοιχιών, το διαδίκτυο των πραγμάτων, η αναγνώριση προσώπου ή η κβαντική υπολογιστική.

Στο πλαίσιο αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τόνισαν την ανάγκη για συνεχή παρακολούθηση, προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο τρόπος με τον οποίο ο ΓΚΠΔ εφαρμόζεται στις νέες τεχνολογίες και στις μεγάλες εταιρείες τεχνολογίας. Επιπλέον, τα ενδιαφερόμενα μέρη προειδοποιούν ότι η αξιολόγηση του κατά πόσον ο ΓΚΠΔ εξακολουθεί να είναι κατάλληλος για τον επιδιωκόμενο σκοπό απαιτεί συνεχή παρακολούθηση.

Παράγοντες της βιομηχανίας τονίζουν ότι η καινοτομία απαιτεί να εφαρμόζεται ο ΓΚΠΔ με βάση τις αρχές, σύμφωνα με τον σχεδιασμό του, και όχι με αυστηρό και επίσημο τρόπο. Είναι της άποψης ότι οι κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των αρχών, των εννοιών και των κανόνων του ΓΚΠΔ σε νέες τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η τεχνολογία αλυσίδας συστοιχιών ή το διαδίκτυο των πραγμάτων, λαμβανομένης υπόψη της προσέγγισης βάσει κινδύνου, θα βοηθήσουν στην παροχή διευκρινίσεων και μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου. Τέτοια εργαλεία μη δεσμευτικού δικαίου είναι κατάλληλα για να συνοδεύουν την εφαρμογή του ΓΚΠΔ στις νέες τεχνολογίες, δεδομένου ότι παρέχουν μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και μπορούν να αναθεωρηθούν σύμφωνα με τις τεχνολογικές εξελίξεις. Ορισμένα ενδιαφερόμενα μέρη θεωρούν επίσης ότι θα μπορούσε να αποβεί χρήσιμη η τομεακή καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής του ΓΚΠΔ σε νέες τεχνολογίες.

Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων δήλωσε ότι θα συνεχίσει να εξετάζει τον αντίκτυπο των αναδυόμενων τεχνολογιών στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη υπογραμμίζουν επίσης ότι οι ρυθμιστικές αρχές πρέπει να αποκτήσουν εμπειριστατωμένη γνώση του τρόπου χρήσης της τεχνολογίας και να συμμετέχουν σε διάλογο με τον κλάδο σχετικά με την ανάπτυξη των αναδυόμενων τεχνολογιών. Θεωρούν ότι μια προσέγγιση «ρυθμιστικού δοκιμαστηρίου» —ως μέσο εξασφάλισης καθοδήγησης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων— θα μπορούσε να αποτελέσει ενδιαφέρουσα επιλογή για τη δοκιμή νέων τεχνολογιών και να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να εφαρμόσουν την αρχή της προστασίας των δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού σε νέες τεχνολογίες.

Όσον αφορά την περαιτέρω δράση πολιτικής, τα ενδιαφερόμενα μέρη συνιστούν κάθε μελλοντική πρόταση πολιτικής σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη να αξιοποιεί τα υφιστάμενα νομικά πλαίσια και να ευθυγραμμίζεται με τον ΓΚΠΔ. Πιθανά ειδικά ζητήματα θα πρέπει να αξιολογούνται προσεκτικά με βάση σχετικά αποδεικτικά στοιχεία, πριν από την πρόταση νέων ρυθμιστικών κανόνων.

Στη Λευκή Βίβλο της Επιτροπής για την τεχνητή νοημοσύνη προτείνονται ορισμένες επιλογές πολιτικής επί των οποίων ζητήθηκε από τα ενδιαφερόμενα μέρη να εκφράσουν γνώμη έως τις 14 Ιουνίου 2020. Όσον αφορά την αναγνώριση προσώπου, μια τεχνολογία που μπορεί να επηρεάσει σημαντικά τα ατομικά δικαιώματα, η Λευκή Βίβλος υπενθύμισε το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο και ξεκίνησε δημόσια συζήτηση σχετικά με τις συγκεκριμένες περιστάσεις, εάν υπάρχουν, που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης για την αναγνώριση προσώπου και για άλλους σκοπούς εξ αποστάσεως βιομετρικής ταυτοποίησης σε δημόσιους χώρους, και σχετικά με τις κοινές διασφαλίσεις.

7 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΒΙΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

7.1 Προστασία της ιδιωτικής ζωής: ένα παγκόσμιο ζήτημα

Η απαίτηση για προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν γνωρίζει σύνορα, καθώς τα άτομα σε όλο τον κόσμο εκτιμούν όλο και περισσότερο την αξία του ιδιωτικού χαρακτήρα και της ασφάλειας των δεδομένων τους.

Παράλληλα, η σημασία των ροών δεδομένων για φυσικά πρόσωπα, κυβερνήσεις και, γενικότερα, για την κοινωνία αποτελεί αναπόδραστο γεγονός στον διασυνδεδεμένο κόσμο όπου ζούμε. Οι ροές δεδομένων αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εμπορίου, της συνεργασίας μεταξύ δημόσιων αρχών και των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η τρέχουσα πανδημία COVID-19 υπογραμμίζει επίσης πόσο κρίσιμη είναι η διαβίβαση και ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για πολλές βασικές δραστηριότητες, στις οποίες περιλαμβάνονται η διασφάλιση της συνέχειας των κυβερνητικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων —μέσω της διευκόλυνσης της τηλεργασίας και άλλων λύσεων που βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών—, η ανάπτυξη συνεργασίας στον τομέα της επιστημονικής έρευνας σχετικά με τη διάγνωση, τις θεραπείες και τα εμβόλια και η καταπολέμηση νέων μορφών κυβερνοεγκλήματος, όπως μηχανισμοί διαδικτυακής απάτης που προσφέρουν παραποιημένα φάρμακα τα οποία υποτίθεται ότι προλαμβάνουν ή θεραπεύουν τη νόσο COVID-19.

Στο πλαίσιο αυτό, και περισσότερο από ποτέ, η προστασία της ιδιωτικής ζωής θα πρέπει να συμβαδίζει με τη διευκόλυνση των ροών δεδομένων. Η ΕΕ, με το καθεστώς προστασίας δεδομένων που διαθέτει το οποίο συνδυάζει τη διαφάνεια στις διεθνείς διαβιβάσεις με το υψηλό επίπεδο προστασίας για τα άτομα, είναι στην κατάλληλη θέση για να προωθήσει ασφαλείς και αξιόπιστες ροές δεδομένων. Ο ΓΚΠΔ αναδείχθηκε ήδη ως σημείο αναφοράς σε διεθνές επίπεδο και έδρασε καταλυτικά ώστε πολλές χώρες παγκοσμίως να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης σύγχρονων κανόνων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής.

Πρόκειται για μια πραγματικά παγκόσμια τάση η οποία, για να αναφέρουμε λίγα μόνο παραδείγματα, απαντά από τη Χιλή έως τη Νότια Κορέα, από τη Βραζιλία έως την Ιαπωνία, από την Κένυα έως την Ινδία, από την Τυνησία έως την Ινδονησία και

από την Καλιφόρνια έως την Ταϊβάν. Οι εν λόγω εξελίξεις είναι αξιοσημείωτες όχι μόνο από ποσοτική, αλλά και από ποιοτική άποψη: πολλοί από τους νόμους για την προστασία της ιδιωτικής ζωής που θεσπίστηκαν πρόσφατα, ή βρίσκονται σε διαδικασία θέσπισης, βασίζονται σε ένα βασικό σύνολο κοινών διασφαλίσεων, δικαιωμάτων και μηχανισμών επιβολής στην ΕΕ. Σε έναν κόσμο που πολύ συχνά χαρακτηρίζεται από διαφορετικές, αν όχι αποκλίνουσες, ρυθμιστικές προσεγγίσεις, η τάση αυτή προς παγκόσμια σύγκλιση αποτελεί πολύ θετική εξέλιξη που φέρνει νέες ευκαιρίες για αύξηση της προστασίας των ατόμων στην Ευρώπη, ενώ ταυτόχρονα διευκολύνει τη ροή δεδομένων και τη μείωση του κόστους συναλλαγής για τους υπευθύνους επιχειρήσεων.

Για να αξιοποιήσει η Επιτροπή τις ευκαιρίες αυτές και να εφαρμόσει τη στρατηγική που ορίζεται στην ανακοίνωσή της, του 2017, με τίτλο «Ανταλλαγή και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο»¹⁰⁸, έχει εντείνει σημαντικά τις εργασίες της σχετικά με τη διεθνή διάσταση της προστασίας της ιδιωτικής ζωής, αξιοποιώντας πλήρως τη διαθέσιμη «εργαλειοθήκη» για τις διαβιβάσεις, όπως διευκρινίζεται κατωτέρω. Σε αυτή συμπεριλήφθηκε η ενεργός συνεργασία με βασικούς εταίρους με σκοπό την επίτευξη «διαπίστωσης επάρκειας» και προέκυψαν σημαντικά αποτελέσματα, όπως η δημιουργία του μεγαλύτερου χώρου ελεύθερων και ασφαλών ροών μεταξύ ΕΕ και Ιαπωνίας.

Η Επιτροπή, εκτός από το έργο της στον τομέα της επάρκειας, έχει συνεργαστεί στενά με αρχές προστασίας δεδομένων στο πλαίσιο του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, καθώς και με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να αξιοποιήσει το πλήρες δυναμικό των ευέλικτων κανόνων του ΓΚΠΔ για τις διεθνείς διαβιβάσεις. Αυτό αφορά τον εκσυγχρονισμό μέσω των όπως οι τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες, την ανάπτυξη συστημάτων πιστοποίησης, κωδίκων δεοντολογίας ή διοικητικών ρυθμίσεων για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ δημόσιων αρχών, καθώς και την αποσαφήνιση βασικών εννοιών που σχετίζονται, για παράδειγμα, με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής των ενωσιακών κανόνων προστασίας δεδομένων ή τη χρήση των λεγόμενων «παρεκκλίσεων» για τη μεταφορά δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Τέλος, η Επιτροπή ενέτεινε τον διάλογό της σε διάφορα διμερή, περιφερειακά και πολυμερή φόρουμ, με σκοπό την προώθηση μιας παγκόσμιας νοοτροπίας σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και ανάπτυξης στοιχείων σύγκλισης μεταξύ των διαφόρων συστημάτων προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Η Επιτροπή, στις προσπάθειές της, θα μπορούσε να βασιστεί στην ενεργό υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης και του δικτύου αντιπροσωπειών της ΕΕ σε τρίτες χώρες και των αποστολών σε διεθνείς οργανισμούς. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίστηκε επίσης η συνοχή και η αύξηση της συμπληρωματικότητας μεταξύ διαφορετικών πτυχών της εξωτερικής διάστασης των ενωσιακών πολιτικών —από το εμπόριο μέχρι τη νέα εταιρική σχέση Αφρικής-ΕΕ.

7.2 Η εργαλειοθήκη για τις διαβιβάσεις στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ

¹⁰⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Ανταλλαγή και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο», 10.1.2017 [COM(2017)07 final].

Καθώς όλο και περισσότεροι ιδιωτικοί και δημόσιοι φορείς εκμετάλλευσης βασίζονται στις διεθνείς ροές δεδομένων στο πλαίσιο των συνήθων δραστηριοτήτων τους, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για ευέλικτα μέσα με δυνατότητα προσαρμογής σε διαφορετικούς τομείς, επιχειρηματικά μοντέλα και περιπτώσεις διαβίβασης. Ανταποκρινόμενος σε αυτές τις ανάγκες, ο ΓΚΠΔ προσφέρει μια εκσυγχρονισμένη εργαλειοθήκη, που διευκολύνει τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την ΕΕ σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα δεδομένα εξακολουθούν να επωφελούνται από υψηλό επίπεδο προστασίας. Αυτή η συνέχεια της παρεχόμενης προστασίας είναι σημαντική, δεδομένου ότι στον σύγχρονο κόσμο τα δεδομένα διακινούνται εύκολα μεταξύ των συνόρων και οι προστασίες που εγγυάται ο ΓΚΠΔ θα ήταν ελλιπείς αν περιορίζονταν στην επεξεργασία εντός της ΕΕ.

Με το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ, ο νομοθέτης επιβεβαίωσε την αρχιτεκτονική των κανόνων διαβίβασης που προϋπήρχαν δυνάμει της οδηγίας 95/46: διαβιβάσεις δεδομένων μπορούν να πραγματοποιούνται εφόσον η Επιτροπή έχει προβεί σε διαπίστωση επάρκειας όσον αφορά τρίτη χώρα ή διεθνή οργανισμό ή, ελλείψει διαπίστωσης επάρκειας, όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία στην ΕΕ (στο εξής: εξαγωγέας δεδομένων) έχει παράσχει κατάλληλες εγγυήσεις, π.χ. συνάπτοντας σύμβαση με τον αποδέκτη (στο εξής: εισαγωγέας δεδομένων). Επιπροσθέτως, παραμένουν σε ισχύ νόμιμοι λόγοι για την πραγματοποίηση διαβιβάσεων (οι λεγόμενες παρεκκλίσεις) σε συγκεκριμένες περιπτώσεις για τις οποίες ο νομοθέτης έκρινε ότι η στάθμιση των συμφερόντων επιτρέπει τη διαβίβαση δεδομένων υπό ορισμένες συνθήκες. Παράλληλα, η μεταρρύθμιση αποσαφήνισε και απλοποίησε τους υφιστάμενους κανόνες, π.χ. καθορίζοντας αναλυτικά τις προϋποθέσεις για διαπίστωση επάρκειας ή δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες, περιορίζοντας τις απαιτήσεις για άδεια σε πολύ λίγες, συγκεκριμένες περιπτώσεις και καταργώντας τελείως τις απαιτήσεις γνωστοποίησης. Επιπροσθέτως, χρησιμοποιούνται πλέον νέα εργαλεία διαβίβασης όπως οι κώδικες δεοντολογίας και τα συστήματα πιστοποίησης, ενώ έχουν διευρυνθεί οι δυνατότητες για χρήση των υφιστάμενων μέσων (π.χ. των τυποποιημένων συμβατικών ρητρών).

Η ψηφιακή οικονομία του σήμερα επιτρέπει σε αλλοδαπούς φορείς εκμετάλλευσης να συμμετέχουν (εξ αποστάσεως αλλά) άμεσα στην εσωτερική αγορά της ΕΕ και να ανταγωνίζονται για τους Ευρωπαίους πελάτες και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους. Εφόσον απευθύνονται συγκεκριμένα στους Ευρωπαίους προσφέροντας αγαθά ή υπηρεσίες ή παρακολουθώντας τη συμπεριφορά τους, θα πρέπει να συμμορφώνονται με το ενωσιακό δίκαιο κατά τον ίδιο τρόπο με τους ενωσιακούς φορείς εκμετάλλευσης. Αυτό αποτυπώνεται στο άρθρο 3 του ΓΚΠΔ, που επεκτείνει την άμεση εφαρμοσιμότητα των ενωσιακών κανόνων προστασίας των δεδομένων σε ορισμένες πράξεις επεξεργασίας των υπευθύνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία εκτός της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζονται οι αναγκαίες εγγυήσεις, καθώς και ισότιμοι όροι ανταγωνισμού για όλες τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην αγορά της ΕΕ.

Το ευρύ πεδίο εφαρμογής του είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους ο αντίκτυπος του ΓΚΠΔ έχει γίνει αισθητός και σε άλλα μέρη του κόσμου. Οι αναλυτικές κατευθύνσεις που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων σχετικά με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ, έπειτα από εκτενή δημόσια διαβούλευση, είναι, συνεπώς, σημαντικές για τη συνδρομή των αλλοδαπών φορέων εκμετάλλευσης, προκειμένου να καθορίσουν κατά πόσον και ποιες δραστηριότητες

επεξεργασίας υπόκεινται απευθείας στις εγγυήσεις του, παρέχοντας μεταξύ άλλων απτά παραδείγματα¹⁰⁹.

Ωστόσο, η επέκταση του πεδίου εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων δεν είναι αφεαυτής αρκετή για την εξασφάλιση της τήρησής της στην πράξη. Όπως υπογράμμισε και το Συμβούλιο¹¹⁰, είναι κρίσιμο να διασφαλιστεί η συμμόρφωση, και η αποτελεσματική επιβολή έναντι, των αλλοδαπών φορέων εκμετάλλευσης. Ο ορισμός εκπροσώπου στην ΕΕ (άρθρο 27 παράγραφοι 1 και 2 του ΓΚΠΔ), στον οποίο μπορούν να απευθύνονται άτομα και εποπτικές αρχές επιπροσθέτως ή αντί της υπεύθυνης εταιρείας που δραστηριοποιείται στην αλλοδαπή¹¹¹, πιστεύεται ότι θα διαδραματίσει κεντρικό ρόλο ως προς αυτό. Η προσέγγιση αυτή, που υιοθετείται όλο και περισσότερο και σε άλλα πλαίσια¹¹², θα πρέπει να ακολουθηθεί πιο ενεργητικά, ώστε να σταλεί ξεκάθαρο μήνυμα ότι η απουσία εγκατάστασης στην ΕΕ δεν απαλλάσσει τον αλλοδαπό φορέα εκμετάλλευσης από την ευθύνη του βάσει του ΓΚΠΔ. Εάν ένας φορέας εκμετάλλευσης δεν συμμορφώνεται με την υποχρέωση ορισμού εκπροσώπου¹¹³, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αξιοποιούν πλήρως την εργαλειοθήκη επιβολής που προβλέπεται στο άρθρο 58 του ΓΚΠΔ (π.χ. δημόσιες προειδοποιήσεις, προσωρινές ή οριστικές απαγορεύσεις της επεξεργασίας στην ΕΕ, επιβολή έναντι από κοινού υπευθύνων επεξεργασίας που είναι εγκατεστημένοι στην ΕΕ).

Τέλος, είναι πολύ σημαντικό να ολοκληρωθούν οι εργασίες του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την περαιτέρω αποσαφήνιση της σχέσης μεταξύ του άρθρου 3 σχετικά με την άμεση εφαρμογή του ΓΚΠΔ και των κανόνων σχετικά με τις διεθνείς διαβιβάσεις στο κεφάλαιο V¹¹⁴.

Αποφάσεις επάρκειας

¹⁰⁹ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Κατευθυντήριες γραμμές 2/2018 σχετικά με το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του ΓΚΠΔ, 12.11.2019. Οι κατευθυντήριες γραμμές πραγματεύονται αρκετά από τα ζητήματα που τέθηκαν στη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης, όπως, π.χ., η ερμηνεία των κριτηρίων στόχευσης και παρακολούθησης.

¹¹⁰ Βλ. θέση και πορίσματα του Συμβουλίου, παράγραφοι 34, 35 και 38.

¹¹¹ Βλ. άρθρο 27 παράγραφος 4 και αιτιολογική σκέψη 80 του ΓΚΠΔ («Ο διορισμένος αντιπρόσωπος θα πρέπει να υπόκειται σε διαδικασίες επιβολής σε περίπτωση μη συμμόρφωσης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία»).

¹¹² Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων για τον ορισμό νόμιμων εκπροσώπων με σκοπό τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (COM/2018/226 final), άρθρο 3· Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της διάδοσης τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο [COM(2018) 640 final], άρθρο 16 παράγραφοι 2 και 3.

¹¹³ Σύμφωνα με μία υποβολή στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης, ένα από τα κύρια ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν «είναι η αποτελεσματική επιβολή και η ύπαρξη πραγματικών συνεπειών για όσους επιλέγουν να αγνοήσουν αυτή την απαίτηση [...]. Πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι αυτό δημιουργεί ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στην Ένωση έναντι των μη συμμορφούμενων επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες εκτός Ένωσης και δραστηριοποιούνται στην Ένωση». Βλ. EU Business Partners, υποβολή της 29ης Απριλίου 2020.

¹¹⁴ Το ζήτημα αυτό τέθηκε από διάφορους συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση, π.χ. σε σχέση με τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε αποδέκτες εκτός της ΕΕ οι οποίοι όμως υπάγονται στον ΓΚΠΔ.

Τα σχόλια που υποβλήθηκαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη επιβεβαιώνουν ότι οι αποφάσεις επάρκειας συνεχίζουν να αποτελούν βασικό εργαλείο για την ασφαλή διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από ενωσιακούς φορείς εκμετάλλευσης σε τρίτες χώρες¹¹⁵. Οι αποφάσεις αυτές παρέχουν την πιο ολοκληρωμένη, απλή και οικονομικά συμφέρουσα λύση για τις διαβιβάσεις δεδομένων, καθώς οι τελευταίες ενσωματώνονται στις ενδοενωσιακές διαβιβάσεις, εξασφαλίζοντας έτσι ασφαλή και ελεύθερη ροή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα χωρίς πρόσθετες προϋποθέσεις ή ανάγκη για άδεια. Οι αποφάσεις επάρκειας διανοίγουν συνεπώς εμπορικούς διαύλους για τους ενωσιακούς φορείς εκμετάλλευσης και διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των δημόσιων αρχών, παρέχοντας προνομιά πρόσβαση στην ενιαία αγορά της ΕΕ. Με βάση την πρακτική που έχει δημιουργηθεί από την εφαρμογή της οδηγίας του 1995, ο ΓΚΠΔ επιτρέπει ρητά τον καθορισμό της επάρκειας ως προς συγκεκριμένη εδαφική περιοχή τρίτης χώρας ή συγκεκριμένο τομέα ή επιχειρηματικό κλάδο εντός τρίτης χώρας (γνωστή ως «μερική» επάρκεια).

Ο ΓΚΠΔ αξιοποιεί την εμπειρία των προηγούμενων ετών και τις διευκρινίσεις του Δικαστηρίου, καταρτίζοντας λεπτομερή κατάλογο των στοιχείων που πρέπει να λαμβάνει υπόψη η Επιτροπή στην αξιολόγησή της. Το πρότυπο επάρκειας απαιτεί επίπεδο προστασίας συγκρίσιμο (ή «ουσιαστικά ισοδύναμο») με το επίπεδο που διασφαλίζεται εντός της ΕΕ¹¹⁶. Αυτό προϋποθέτει ολοκληρωμένη αξιολόγηση του συστήματος της τρίτης χώρας συνολικά, συμπεριλαμβανομένης της ουσίας των μέτρων προστασίας της ιδιωτικής ζωής, της αποτελεσματικής εφαρμογής και επιβολής τους, καθώς και των κανόνων σχετικά με την πρόσβαση των δημόσιων αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως για σκοπούς επιβολής του νόμου και εθνικής ασφάλειας¹¹⁷.

Αυτό αντικατοπτρίζεται επίσης στις κατευθύνσεις που εκδόθηκαν από την πρώην ομάδα εργασίας του άρθρου 29 (και εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων), συγκεκριμένα στα λεγόμενα «σημεία αναφοράς για την επάρκεια», τα οποία διευκρινίζουν περαιτέρω τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνει υπόψη η Επιτροπή κατά τη διενέργεια αξιολόγησης επάρκειας, συμπεριλαμβανομένης επισκόπησης των «ουσιωδών εγγυήσεων» για την πρόσβαση δημόσιων αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα¹¹⁸. Η τελευταία βασίζεται κυρίως στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Παρόλο που το πρότυπο της «ουσιώδους ισοδυναμίας» δεν συνεπάγεται σημείο προς σημείο αντιγραφή

¹¹⁵ Θέση και πορίσματα του Συμβουλίου, παράγραφος 17· Συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 5-6. Αρκετοί συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση, συμπεριλαμβανομένων ενώσεων επιχειρήσεων [όπως η Γαλλική Ένωση Μεγάλων Επιχειρήσεων (Association Française des Entreprises Privées), η Digital Europe, η Global Data Alliance/BSA, η Computer & Communication Industry Association (CCIA) ή το Εμπορικό Επιμελητήριο των ΗΠΑ] ζήτησαν επιτάχυνση των εργασιών σε σχέση με τις διαπιστώσεις επάρκειας, ιδίως με σημαντικούς εμπορικούς εταίρους.

¹¹⁶ Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 6ης Οκτωβρίου 2015, στην υπόθεση C-362/14, Maximilian Schrems κατά Data Protection Commissioner (στο εξής: *Schrems*), σκέψεις 73, 74 και 96. Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 104 του ΓΚΠΔ, η οποία αναφέρεται στο πρότυπο της ουσιώδους ισοδυναμίας.

¹¹⁷ Άρθρο 45 παράγραφος 2 και αιτιολογική σκέψη 104 του ΓΚΠΔ. Βλ. επίσης *Schrems*, σκέψεις 75, 91-91.

¹¹⁸ Σημεία αναφοράς για την επάρκεια, WP 254 αναθ. 01, 6 Φεβρουαρίου 2018 (διατίθεται στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614108).

(«φωτοτυπία») των κανόνων της ΕΕ, δεδομένου ότι τα μέσα για τη διασφάλιση συγκρίσιμου επιπέδου προστασίας ενδέχεται να διαφοροποιούνται μεταξύ των διαφόρων συστημάτων προστασίας της ιδιωτικής ζωής, λόγω διαφορετικών νομικών παραδόσεων, απαιτεί παρά ταύτα υψηλό επίπεδο προστασίας.

Το πρότυπο αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι η έκδοση απόφασης επάρκειας ουσιαστικά προσφέρει σε μια τρίτη χώρα τα οφέλη της ενιαίας αγοράς όσον αφορά την ελεύθερη ροή των δεδομένων. Ωστόσο, σημαίνει επίσης ότι, ενίοτε, θα παρατηρούνται σχετικές αποκλίσεις ανάμεσα στο επίπεδο προστασίας που εγγυάται η εκάστοτε τρίτη χώρα και στο επίπεδο προστασίας του ΓΚΠΔ οι οποίες θα πρέπει να γεφυρώνονται, π.χ. μέσω της διαπραγμάτευσης πρόσθετων εγγυήσεων. Οι εγγυήσεις αυτές θα πρέπει να θεωρούνται θετικές, καθώς ενισχύουν περαιτέρω τις προστασίες που παρέχονται στους πολίτες της ΕΕ. Παράλληλα, η Επιτροπή συμφωνεί με το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων όσον αφορά τη σημασία της διαρκούς παρακολούθησης της εφαρμογής τους στην πράξη, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής επιβολής από την αρχή προστασίας δεδομένων της τρίτης χώρας¹¹⁹.

Ο ΓΚΠΔ διευκρινίζει ότι οι αποφάσεις επάρκειας είναι «ζωντανά μέσα» τα οποία πρέπει να παρακολουθούνται διαρκώς και να επανεξετάζονται ανά τακτά διαστήματα¹²⁰. Σε συμφωνία με αυτές τις απαιτήσεις, η Επιτροπή βρίσκεται σε τακτική επικοινωνία με τις αντίστοιχες αρχές, με στόχο την ενεργή παρακολούθηση των νέων εξελίξεων. Για παράδειγμα, μετά την έκδοση της απόφασης σχετικά με την ασπίδα προστασίας της ιδιωτικής ζωής ΕΕ-ΗΠΑ το 2016¹²¹, η Επιτροπή, σε συνεργασία με εκπροσώπους από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, πραγματοποίησε τρεις ετήσιες επανεξετάσεις για την αξιολόγηση όλων των πτυχών λειτουργίας του πλαισίου¹²². Οι εν λόγω επανεξετάσεις βασίστηκαν σε πληροφορίες

¹¹⁹ Συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 5-6.

¹²⁰ Το άρθρο 45 παράγραφοι 4 και 5 του ΓΚΠΔ ορίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να παρακολουθεί σε συνεχή βάση εξελίξεις σε τρίτες χώρες και να επανεξετάζει τακτικά —τουλάχιστον ανά τέσσερα έτη— τις διαπιστώσεις επάρκειας. Εξουσιοδοτεί επίσης την Επιτροπή να καταργεί, τροποποιεί ή αναστέλλει μια απόφαση επάρκειας εάν θεωρεί ότι μια χώρα ή ένας διεθνής οργανισμός δεν διασφαλίζει πλέον επαρκές επίπεδο προστασίας. Το άρθρο 97 παράγραφος 2 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ ορίζει επίσης ότι η Επιτροπή πρέπει να υποβάλει έκθεση αξιολόγησης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έως το 2020. Βλ. επίσης απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 6ης Οκτωβρίου 2015, στην υπόθεση C-362/14, *Maximillian Schrems* κατά *Data Protection Commissioner*, σκέψη 76.

¹²¹ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2016/1250 της Επιτροπής, της 12ης Ιουλίου 2016, βάσει της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την επάρκεια της προστασίας που παρέχεται από την ασπίδα προστασίας της ιδιωτικής ζωής ΕΕ-ΗΠΑ. Αυτή η απόφαση επάρκειας είναι μια ειδική περίπτωση που, ελλείψει γενικής νομοθεσίας περί προστασίας των δεδομένων στις ΗΠΑ, στηρίζεται στις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι συμμετέχουσες εταιρείες (οι οποίες είναι εκτελεστές βάσει της αμερικανικής νομοθεσίας) για εφαρμογή των προτύπων προστασίας δεδομένων που θεσπίζονται με τη συγκεκριμένη ρύθμιση. Εξάλλου, η ασπίδα προστασίας βασίζεται σε συγκεκριμένες δηλώσεις και εγγυήσεις εκ μέρους της κυβέρνησης των ΗΠΑ όσον αφορά την πρόσβαση για σκοπούς εθνικής ασφαλείας, οι οποίες και αποτελούν τη βάση της διαπίστωσης επάρκειας.

¹²² Επανεξετάσεις διενεργήθηκαν το 2017 [Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την πρώτη ετήσια επανεξέταση της λειτουργίας της ασπίδας προστασίας της ιδιωτικής ζωής ΕΕ-ΗΠΑ, COM(2017) 611 final], το 2018 [Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη δεύτερη ετήσια επανεξέταση της λειτουργίας της ασπίδας προστασίας της ιδιωτικής ζωής ΕΕ-ΗΠΑ, COM(2018) 860 final] και το 2019 [Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την τρίτη ετήσια επανεξέταση της λειτουργίας της ασπίδας προστασίας της ιδιωτικής ζωής ΕΕ-ΗΠΑ, COM(2019) 495 final].

που παραλήφθηκαν από τις αμερικανικές αρχές καθώς και σε σχόλια από άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, π.χ. αρχές προστασίας δεδομένων της ΕΕ, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και εμπορικές ενώσεις. Συνέβαλαν στη βελτίωση της πρακτικής λειτουργίας διαφόρων στοιχείων του πλαισίου. Γενικότερα, οι ετήσιες επανεξετάσεις συνέβαλαν στην εδραίωση ενός ευρύτερου διαλόγου με την κυβέρνηση των ΗΠΑ σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής εν γένει, καθώς και με τους περιορισμούς και τις εγγυήσεις ιδίως σε σχέση με την εθνική ασφάλεια.

Στο πλαίσιο της πρώτης αξιολόγησης του ΓΚΠΔ, η Επιτροπή οφείλει επίσης να επανεξετάσει τις αποφάσεις επάρκειας που είχαν εκδοθεί δυνάμει της οδηγίας του 1995¹²³. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής βρίσκονται σε εντατικό διάλογο και με τις 11 οικείες χώρες και εδάφη, προκειμένου να αξιολογήσουν πώς έχουν εξελιχθεί τα συστήματα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των χωρών αυτών μετά την έκδοση της απόφασης επάρκειας και αν ικανοποιούν τις προδιαγραφές που θεσπίζονται από τον ΓΚΠΔ. Η ανάγκη να διασφαλιστεί η συνέχεια αυτών των αποφάσεων, καθώς αποτελούν βασικό εργαλείο για το εμπόριο και τη διεθνή συνεργασία, είναι ένας από τους παράγοντες που ώθησε αρκετές από τις εν λόγω χώρες και εδάφη να εκσυγχρονίσουν και να ενισχύσουν τη νομοθεσία τους στον τομέα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Αυτό αποτελεί ασφαλώς ευπρόσδεκτη εξέλιξη. Συζητείται επίσης με ορισμένες από αυτές τις χώρες και εδάφη η θέσπιση πρόσθετων εγγυήσεων για την αντιμετώπιση των σχετικών διαφορών όσον αφορά την προστασία.

Ωστόσο, δεδομένου ότι το Δικαστήριο σε απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί στις 16 Ιουλίου ενδέχεται να παράσχει διευκρινίσεις που μπορεί να είναι συναφείς για ορισμένα στοιχεία του προτύπου επάρκειας, η Επιτροπή θα συντάξει χωριστή έκθεση για την αξιολόγηση των 11 προαναφερόμενων αποφάσεων επάρκειας μετά την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου για τη συγκεκριμένη υπόθεση¹²⁴.

Σε εφαρμογή της στρατηγικής που ορίζεται στην ανακοίνωσή της, του 2017, με τίτλο «Ανταλλαγή και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο», η Επιτροπή κίνησε επίσης νέες διαδικασίες διαλόγου για την επάρκεια¹²⁵. Η προσπάθεια αυτή έχει ήδη αποδώσει σημαντικούς καρπούς σε

¹²³ Οι υπάρχουσες αποφάσεις επάρκειας αφορούν χώρες οι οποίες συνδέονται στενά με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της (Ελβετία, Ανδόρα, Φερόες Νήσοι, Γκέρνζι, Τζέρζι, Νήσος του Μαν), σημαντικούς εμπορικούς εταίρους (π.χ. Αργεντινή, Καναδάς, Ισραήλ) και χώρες που υπήρξαν πρωτοπόροι στη θέσπιση νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο της γεωγραφικής περιοχής τους (Νέα Ζηλανδία, Ουρουγουάη).

¹²⁴ Η υπόθεση C-311/18, Data Protection Commissioner κατά Facebook Ireland Limited, Maximilian Schrems (στο εξής: Schrems II), αφορά αίτηση για έκδοση προδικαστικής απόφασης σχετικά με τις λεγόμενες υποσημειωμένες συμβατικές ρήτρες. Ωστόσο, το Δικαστήριο ενδέχεται επίσης να διευκρινίσει περαιτέρω ορισμένα στοιχεία του προτύπου επάρκειας. Η ακρόαση της υπόθεσης πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουλίου 2019 και η απόφαση αναμένεται στις 16 Ιουλίου 2020.

¹²⁵ Βλ. ανωτέρω υποσημείωση 109. Η Επιτροπή εξήγησε ότι θα λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα κριτήρια προκειμένου να αξιολογείται με ποιες τρίτες χώρες θα πρέπει να επιδιωχθεί διάλογος όσον αφορά την επάρκεια: i) ο βαθμός των εμπορικών σχέσεων (υφισταμένων ή εν δυνάμει) της ΕΕ με την τρίτη χώρα, συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών ή εν εξελίξει διαπραγματεύσεων, ii) ο βαθμός της ροής προσωπικών δεδομένων από την ΕΕ, ο οποίος και αντιπροσωπεύει τους γεωγραφικούς και/ή πολιτιστικούς δεσμούς, iii) ο πρωτοποριακός ρόλος που διαδραματίζει η χώρα στο πεδίο της προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής, ο οποίος θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως πρότυπο για άλλες χώρες στην οικεία γεωγραφική ζώνη

σχέση με βασικούς εταίρους της ΕΕ. Τον Ιανουάριο του 2019 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση επάρκειας για την Ιαπωνία, η οποία βασίστηκε σε έναν υψηλό βαθμό σύγκλισης, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών εγγυήσεων, π.χ. στον τομέα των περαιτέρω διαβιβάσεων, και μέσω της δημιουργίας μηχανισμού για τη διερεύνηση και επίλυση καταγγελιών που υποβάλλονται από άτομα σχετικά με την πρόσβαση κρατικών αρχών σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς επιβολής του νόμου και εθνικής ασφάλειας.

Ως η πρώτη διαπίστωση επάρκειας που εκδόθηκε βάσει του ΓΚΠΔ, το πλαίσιο που συμφωνήθηκε με την Ιαπωνία θα αποτελέσει χρήσιμο προηγούμενο για μελλοντικές αποφάσεις¹²⁶. Επισημαίνεται στο σημείο αυτό ότι η ιαπωνική πλευρά ανταπέδωσε με διαπίστωση «επάρκειας» για την ΕΕ. Ο συνδυασμός αυτών των αμοιβαίων διαπιστώσεων επάρκειας δημιουργεί τον μεγαλύτερο χώρο ασφαλούς και ελεύθερης ροής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον κόσμο, συμπληρώνοντας με τον τρόπο αυτό τη συμφωνία οικονομικής εταιρικής σχέσης ΕΕ-Ιαπωνίας. Στην πραγματικότητα, η διευθέτηση αυτή υποστηρίζει περίπου 124 δισ. EUR σε εμπορευματικές συναλλαγές και 42,5 δισ. EUR σε συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών ετησίως.

Σε προχωρημένο στάδιο βρίσκεται επίσης η διαδικασία διαπίστωσης επάρκειας με τη Νότια Κορέα. Μια σημαντική συνέπεια της διαδικασίας αυτής είναι η πρόσφατη νομοθετική μεταρρύθμιση της Νότιας Κορέας, που είχε ως αποτέλεσμα την ίδρυση ανεξάρτητης αρχής προστασίας δεδομένων στην οποία εκχωρήθηκαν ισχυρές εξουσίες επιβολής. Αυτό είναι ενδεικτικό του τρόπου με τον οποίο ο διάλογος για την επάρκεια μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της σύγκλισης μεταξύ των ενωσιακών κανόνων προστασίας των δεδομένων και των αντίστοιχων κανόνων μιας ξένης χώρας.

Η Επιτροπή συμφωνεί απολύτως με την έκκληση που απηύθυναν ενδιαφερόμενα μέρη για εντατικοποίηση του διαλόγου με επιλεγμένες τρίτες χώρες προσβλέποντας σε πιθανές νέες διαπιστώσεις επάρκειας¹²⁷. Διερευνά ενεργά αυτή τη δυνατότητα με άλλους σημαντικούς εταίρους στην Ασία, τη Λατινική Αμερική και την ευρωπαϊκή Γειτονία, αξιοποιώντας την τρέχουσα τάση για περαιτέρω παγκόσμια σύγκλιση ως προς τα πρότυπα προστασίας των δεδομένων. Ενδεικτικά, έχει θεσπιστεί ή βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας εκτενής νομοθεσία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στη Λατινική Αμερική (Βραζιλία, Χιλή), ενώ είναι ενθαρρυντικές οι εξελίξεις στην Ασία (π.χ. Ινδία, Ινδονησία, Μαλαισία, Σρι Λάνκα, Ταϊβάν και Ταϊλάνδη), στην Αφρική (π.χ. Αιθιοπία, Κένυα), καθώς και στην ευρωπαϊκή Ανατολική και Νότια Γειτονία (π.χ. Γεωργία, Τυνησία). Όπου είναι

και iv) η συνολική πολιτική σχέση με την εκάστοτε χώρα, ιδίως όσον αφορά την προαγωγή κοινών αξιών και κοινών στόχων σε διεθνές επίπεδο.

¹²⁶ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2018, σχετικά με την επάρκεια της παρεχόμενης από την Ιαπωνία προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [2018/2979 (RSP)], σημείο 27· Συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 5-6.

¹²⁷ Βλ., π.χ., Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ψήφισμα της 12ης Δεκεμβρίου 2017 σχετικά με την πορεία προς μια στρατηγική για το ψηφιακό εμπόριο [2017/2065(INI)], σημεία 8, 9· Θέση και πορίσματα του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ), 19.12.2019 (14994/1/19), παράγραφος 17· συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 5.

εφικτό, η Επιτροπή θα εργαστεί για την επίτευξη ολοκληρωμένων αποφάσεων επάρκειας που θα καλύπτουν τόσο τον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο τομέα¹²⁸.

Επιπροσθέτως, ο ΓΚΠΔ προέβλεψε για την Επιτροπή τη δυνατότητα έκδοσης διαπιστώσεων επάρκειας για διεθνείς οργανισμούς. Σε μια εποχή στην οποία ορισμένοι διεθνείς οργανισμοί εκσυγχρονίζουν τα καθεστάτα προστασίας δεδομένων τους θεσπίζοντας ολοκληρωμένους κανόνες, καθώς και μηχανισμούς που παρέχουν ανεξάρτητη εποπτεία και έννομη προστασία, ο συγκεκριμένος διάυλος μπορεί να διερευνηθεί για πρώτη φορά.

Η επάρκεια διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της σχέσης με το Ηνωμένο Βασίλειο μετά την αποχώρησή του από την ΕΕ, εφόσον πληρούνται οι εφαρμοστέες προϋποθέσεις. Αποτελεί παράγοντα διευκόλυνσης των συναλλαγών, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών συναλλαγών, και ουσιαστικό προαπαιτούμενο για στενή και φιλόδοξη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου και της ασφάλειας¹²⁹. Επιπλέον, δεδομένων της σημασίας των ροών δεδομένων με το Ηνωμένο Βασίλειο και της εγγύτητάς του με την αγορά της ΕΕ, ένας υψηλός βαθμός σύγκλισης μεταξύ των κανόνων προστασίας των δεδομένων στις δύο πλευρές της Μάγχης αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη διασφάλιση ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Σε συμφωνία με την πολιτική δήλωση σχετικά με τη μελλοντική σχέση μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου, η Επιτροπή διενεργεί αυτή τη στιγμή αξιολόγηση επάρκειας στο πλαίσιο τόσο του ΓΚΠΔ όσο και της οδηγίας για την επιβολή¹³⁰. Λαμβανομένης υπόψη της αυτόνομης και μονομερούς φύσης της αξιολόγησης επάρκειας, οι συνομιλίες αυτές διεξάγονται ανεξάρτητα από τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας σχετικά με τη μελλοντική σχέση μεταξύ της ΕΕ και του Ηνωμένου Βασιλείου.

Τέλος, η Επιτροπή χαιρετίζει το γεγονός ότι και άλλες χώρες καθιερώνουν μηχανισμούς διαβίβασης δεδομένων παρεμφερείς με τη διαπίστωση επάρκειας. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕ και οι χώρες για τις οποίες η Επιτροπή έχει εκδώσει απόφαση επάρκειας αναγνωρίζονται συχνά ως ασφαλείς προορισμοί για διαβιβάσεις¹³¹. Ο αυξανόμενος αριθμός χωρών που επωφελούνται από αποφάσεις επάρκειας της ΕΕ, αφενός, και αυτή η μορφή αναγνώρισης από άλλες χώρες, αφετέρου, έχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν ένα δίκτυο χωρών στις οποίες τα δεδομένα θα μπορούν να διακινούνται ελεύθερα και με ασφάλεια. Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτό αποτελεί θετική εξέλιξη η οποία θα διευρύνει περαιτέρω τα οφέλη που συνεπάγεται η

¹²⁸ Όπως ζητήθηκε επίσης από το Συμβούλιο, βλ. θέση και πορίσματα του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ), 19.12.2019 (14994/1/19), παράγραφοι 17 και 40. Ωστόσο, αυτό προϋποθέτει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για έκδοση διαπίστωσης επάρκειας όσον αφορά τις διαβιβάσεις δεδομένων σε δημόσιες αρχές, μεταξύ άλλων σε σχέση με την ανεξάρτητη εποπτεία.

¹²⁹ Βλ. τις οδηγίες διαπραγματεύσεως που επισυνάπτονται στην απόφαση του Συμβουλίου με την οποία εγκρίνεται η έναρξη διαπραγματεύσεων με το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας για νέα συμφωνία εταιρικής σχέσης (ST 5870/20 ADD 1 REV 3), παράγραφοι 13 και 118.

¹³⁰ Βλ. αναθεωρημένη πολιτική διακήρυξη για το πλαίσιο της μελλοντικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως συμφωνήθηκε σε επίπεδο διαπραγματευτών στις 17 Οκτωβρίου 2019, παράγραφοι 8-10 (διατίθεται στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/revised_political_declaration.pdf).

¹³¹ Π.χ. η Αργεντινή, η Κολομβία, το Ισραήλ, η Ελβετία ή η Ουρουγουάη.

έκδοση απόφασης επάρκειας για τις τρίτες χώρες και θα συμβάλει στη σύγκλιση σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό το είδος συνεργειών μπορεί επίσης να αποδειχθεί χρήσιμο στην ανάπτυξη πλαισίων για ασφαλή και ελεύθερη ροή των δεδομένων, π.χ. στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «data free flow with trust» («Ελεύθερη ροή δεδομένων με εμπιστοσύνη») (βλ. κατωτέρω).

Κατάλληλες εγγυήσεις

Ο ΓΚΠΔ προβλέπει μια σειρά άλλων μηχανισμών διαβίβασης πέραν της ολοκληρωμένης λύσης που προσφέρει η διαπίστωση επάρκειας. Η ευελιξία αυτής της «εργαλειοθήκης» καταδεικνύεται από το άρθρο 46 του ΓΚΠΔ, το οποίο ρυθμίζει τις διαβιβάσεις δεδομένων με βάση «κατάλληλες εγγυήσεις», όπως εκτελεστά δικαιώματα και αποτελεσματικά ένδικα μέσα για τα υποκείμενα των δεδομένων. Για τη διασφάλιση των κατάλληλων εγγυήσεων, διατίθενται διάφορα μέσα με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών διαβίβασης τόσο των εμπορικών φορέων εκμετάλλευσης όσο και των δημόσιων φορέων.

- **Τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες (ΤΣΡ)**

Η πρώτη ομάδα αυτών των μέσων συνίσταται σε συμβατικά εργαλεία, τα οποία μπορεί να είναι είτε εξατομικευμένες, ad hoc ρήτρες προστασίας δεδομένων που συμφωνούνται μεταξύ εξαγωγέα δεδομένων της ΕΕ και εισαγωγέα δεδομένων εκτός της ΕΕ με άδεια της αρμόδιας αρχής προστασίας δεδομένων [άρθρο 46 παράγραφος 3 στοιχείο α) του ΓΚΠΔ] είτε πρότυπες ρήτρες που εγκρίνονται εκ των προτέρων από την Επιτροπή [άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ) του ΓΚΠΔ¹³²]. Το σημαντικότερο από αυτά τα μέσα είναι οι λεγόμενες τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες (ΤΣΡ), δηλαδή πρότυπες ρήτρες προστασίας δεδομένων τις οποίες ο εξαγωγέας δεδομένων και ο εισαγωγέας δεδομένων μπορούν προαιρετικά να συμπεριλάβουν στις συμβατικές ρυθμίσεις τους (π.χ. σε σύμβαση παροχής υπηρεσιών που απαιτεί τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) και οι οποίες θεσπίζουν τις απαιτήσεις που σχετίζονται με τις κατάλληλες εγγυήσεις.

Οι ΤΣΡ αποτελούν μακράν τον ευρύτερα χρησιμοποιούμενο μηχανισμό διαβίβασης δεδομένων¹³³. Χιλιάδες εταιρείες της ΕΕ βασίζονται στις ΤΣΡ για να παράσχουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών στους πελάτες, προμηθευτές, εταίρους και υπαλλήλους τους, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που είναι ουσιαστικές για τη λειτουργία της οικονομίας. Η ευρεία χρήση τους αποδεικνύει ότι συνδράμουν σημαντικά τις επιχειρήσεις στις προσπάθειες συμμόρφωσής τους και είναι ιδιαίτερα επωφελείς για τις εταιρείες που δεν διαθέτουν τους πόρους για τη διαπραγμάτευση χωριστών

¹³² Οι τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες (ΤΣΡ) για τις διεθνείς διαβιβάσεις προϋποθέτουν πάντοτε έγκριση της Επιτροπής, αλλά είναι δυνατό να συντάσσονται είτε από την ίδια την Επιτροπή είτε από εθνική αρχή προστασίας δεδομένων (ΑΠΔ). Όλες οι υφιστάμενες ΤΣΡ ανήκουν στην πρώτη κατηγορία.

¹³³ Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση IAPP-EY σχετικά με τη διακυβέρνηση στον τομέα της ιδιωτικής ζωής (IAPP-EY Annual Privacy Governance Report) του 2019, «το δημοφιλέστερο από αυτά τα εργαλεία [διαβίβασης] —σε ετήσια βάση— είναι σε συντριπτικό βαθμό οι τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες: το 88 % των απαντησάντων στην έρευνα του παρόντος έτους ανέφεραν ότι οι ΤΣΡ είναι η μέθοδος που προτιμούν για τις διαβιβάσεις δεδομένων στην αλλοδαπή, ενώ ακολουθεί η συμμόρφωση με τη ρύθμιση της ασπίδας προστασίας της ιδιωτικής ζωής ΕΕ-ΗΠΑ (60 %). Για τους απαντήσαντες που διαβιβάζουν δεδομένα από την ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο (52 %), το 91 % δηλώνουν ότι προτίθενται να χρησιμοποιήσουν τις ΤΣΡ για τη συμμόρφωση των διαβιβάσεων δεδομένων μετά την αποχώρηση από την ΕΕ».

συμβάσεων με καθέναν από τους εμπορικούς εταίρους τους. Χάρη στην τυποποίηση και την εκ των προτέρων έγκρισή τους, οι ΤΣΡ παρέχουν στις εταιρείες ένα εύχρηστο εργαλείο για την ικανοποίηση των απαιτήσεων προστασίας δεδομένων στο πλαίσιο των διαβιβάσεων.

Οι υφιστάμενες δέσμες ΤΣΡ¹³⁴ εκδόθηκαν και εγκρίθηκαν δυνάμει της οδηγίας του 1995. Οι εν λόγω ΤΣΡ παραμένουν σε ισχύ έως ότου τροποποιηθούν, αντικατασταθούν ή καταργηθούν, εάν απαιτείται με απόφαση της Επιτροπής (άρθρο 46 παράγραφος 5 του ΓΚΠΔ). Ο ΓΚΠΔ διευρύνει τις δυνατότητες χρήσης των ΤΣΡ τόσο εντός της ΕΕ όσο και για τις διεθνείς διαβιβάσεις. Η Επιτροπή συνεργάζεται με τα ενδιαφερόμενα μέρη για την αξιοποίηση αυτών των δυνατοτήτων και την επικαιροποίηση των υφιστάμενων ρητρών¹³⁵. Προκειμένου να διασφαλίσει ότι ο μελλοντικός σχεδιασμός των ΤΣΡ θα είναι κατάλληλος για τον επιδιωκόμενο σκοπό, η Επιτροπή συγκεντρώνει αναπληροφόρηση από την εμπειρία των ενδιαφερόμενων μερών σε σχέση με τις ΤΣΡ, μέσω της «ομάδας εμπειρογνομόνων πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών για τον ΓΚΠΔ» και ειδικού εργαστηρίου που πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2019, αλλά και μέσω των πολλών επαφών της με επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν ΤΣΡ καθώς και με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων επικαιροποιεί επίσης μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών που μπορεί να είναι συναφείς για την επανεξέταση των ΤΣΡ, π.χ. σε σχέση με τις έννοιες του υπευθύνου επεξεργασίας και του εκτελούντος την επεξεργασία.

Με βάση την αναπληροφόρηση που έλαβαν, οι υπηρεσίες της Επιτροπής επεξεργάζονται αυτή τη στιγμή αναθεώρηση των ΤΣΡ. Σε αυτό το πλαίσιο, προσδιορίστηκε μια σειρά σημείων που χρήζουν βελτίωσης, συγκεκριμένα σε σχέση με τις ακόλουθες πτυχές:

1. Επικαιροποίηση των ΤΣΡ με βάση τις νέες απαιτήσεις που θέσπισε ο ΓΚΠΔ, όπως οι απαιτήσεις για τη σχέση υπευθύνου επεξεργασίας-εκτελούντος την επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 28 του ΓΚΠΔ (και ειδικά οι υποχρεώσεις του εκτελούντος την επεξεργασία), οι υποχρεώσεις διαφάνειας του εισαγωγέα δεδομένων (όσον αφορά τις αναγκαίες πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στο υποκείμενο των δεδομένων) κ.λπ.
2. Αντιμετώπιση μιας σειράς σεναρίων διαβίβασης που δεν καλύπτονται από τις τρέχουσες ΤΣΡ, όπως η διαβίβαση δεδομένων από εκτελούντα την επεξεργασία εντός ΕΕ σε (υπεργολάβο) εκτελούντα την επεξεργασία εκτός ΕΕ, αλλά και για

¹³⁴ Υπάρχουν σήμερα τρεις δέσμες τυποποιημένων συμβατικών ρητρών που έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες: δύο για τις διαβιβάσεις από υπεύθυνο επεξεργασίας εντός ΕΟΧ σε υπεύθυνο επεξεργασίας εκτός ΕΟΧ και μία για τις διαβιβάσεις από υπεύθυνο επεξεργασίας εντός ΕΟΧ σε εκτελούντα την επεξεργασία εκτός ΕΟΧ. Το 2016 τροποποιήθηκαν, μετά την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Schrems I* (C-362/14), για την κατάργηση των περιορισμών στις οποίες υπόκειντο οι αρμόδιες εποπτικές αρχές κατά την άσκηση των εποπτικών αρμοδιοτήτων τους όσον αφορά τις διαβιβάσεις δεδομένων. Βλ. https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/standard-contractual-clauses-scc_el.

¹³⁵ Βλ. επίσης συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 6-7. Ομοίως, το Συμβούλιο παρότρυνε την Επιτροπή «να επανεξετάσει και να αναθεωρήσει [τις ΤΣΡ] στο προσεχές μέλλον ώστε να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των υπευθύνων επεξεργασίας και των εκτελούντων την επεξεργασία». Βλ. θέση και πορίσματα του Συμβουλίου.

περιπτώσεις, π.χ., στις οποίες ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι εγκατεστημένος εκτός της ΕΕ¹³⁶.

3. Καλύτερη ανταπόκριση στις πραγματικές συνθήκες των πράξεων επεξεργασίας στη σύγχρονη ψηφιακή οικονομία, καθώς οι εν λόγω πράξεις ενέχουν συχνά πολλούς εισαγωγείς και εξαγωγείς δεδομένων, μακριές και συχνά πολύπλοκες αλυσίδες επεξεργασίας, εξελισσόμενες επιχειρηματικές σχέσεις κ.λπ. Για την αντιμετώπιση αυτών των καταστάσεων, εξετάζονται λύσεις όπως, π.χ., η δυνατότητα υπογραφής ΤΣΡ από πολλά μέρη ή η προσχώρηση νέων μερών καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης.

Για την αντιμετώπιση αυτών των πτυχών, η Επιτροπή εξετάζει επίσης τρόπους βελτίωσης της τρέχουσας «αρχιτεκτονικής» των ΤΣΡ ώστε να καταστούν πιο φιλικές για τους χρήστες, π.χ. αντικαθιστώντας τις πολλαπλές δέσμες ΤΣΡ με ένα ενιαίο πλήρες έγγραφο. Η πρόκληση συνίσταται στην εύρεση της χρυσής τομής ανάμεσα, αφενός, στην ανάγκη για σαφήνεια και, ως έναν βαθμό, τυποποίηση και, αφετέρου, στην αναγκαία ευελιξία που θα επιτρέπει τη χρήση των ρητρών από πολλούς φορείς εκμετάλλευσης με διαφορετικές απαιτήσεις, σε διαφορετικά πλαίσια και για διαφορετικούς τύπους διαβιβάσεων.

Μία ακόμη σημαντική πτυχή που πρέπει να εξεταστεί είναι η πιθανή ανάγκη, υπό το πρίσμα της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου¹³⁷, για περαιτέρω αποσαφήνιση των εγγυήσεων όσον αφορά την πρόσβαση αλλοδαπών δημόσιων αρχών σε δεδομένα που διαβιβάζονται βάσει ΤΣΡ, ιδίως για σκοπούς εθνικής ασφάλειας. Αυτό ενδέχεται να περιλαμβάνει απαίτηση από τον εισαγωγέα δεδομένων ή τον εξαγωγέα δεδομένων, ή και από τους δύο, να προβούν σε ενέργειες και να διευκρινίσουν τον ρόλο των αρχών προστασίας δεδομένων σε αυτό το πλαίσιο. Παρόλο που η αναθεώρηση των ΤΣΡ βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο, θα πρέπει να αναμείνουμε την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου προκειμένου να αποτυπωθούν στις αναθεωρημένες ρήτρες τυχόν πρόσθετες απαιτήσεις· κατόπιν τούτου, θα υποβληθεί προς γνωμοδότηση στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων σχέδιο απόφασης για νέα δέσμη ΤΣΡ, το οποίο, ακολούθως, θα κατατεθεί προς έγκριση μέσω της «διαδικασίας επιτροπολογίας»¹³⁸.

Παράλληλα, η Επιτροπή βρίσκεται σε επαφή με διεθνείς εταίρους που αναπτύσσουν παρόμοια εργαλεία¹³⁹. Ο διάλογος αυτός, ο οποίος περιλαμβάνει ανταλλαγή

¹³⁶ Το τελευταίο αυτό σενάριο απασχόλησε τη δημόσια διαβούλευση, στο πλαίσιο της οποίας εκφράστηκε επανειλημμένα η ανησυχία ότι η απαίτηση για τους εκτελούντες την επεξεργασία εντός ΕΕ να διασφαλίζουν κατάλληλες εγγυήσεις στη σχέση τους με τους υπευθύνους επεξεργασίας εκτός ΕΕ θα δημιουργήσει ανταγωνιστικό μειονέκτημα εις βάρος τους έναντι των αλλοδαπών εκτελούντων την επεξεργασία που παρέχουν παρεμφερείς υπηρεσίες.

¹³⁷ Βλ. υπόθεση Schrems II.

¹³⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του ΓΚΠΔ, οι τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες πρέπει να εκδίδονται μέσω της διαδικασίας εξέτασης που προβλέπεται δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή — ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13–18. Απαιτείται συγκεκριμένα θετική απόφαση από επιτροπή αποτελούμενη από εκπροσώπους των κρατών μελών.

¹³⁹ Εδώ εμπίπτει, π.χ., το έργο που επιτελείται σήμερα από κράτη μέλη του Συνδέσμου κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) για την ανάπτυξη «πρότυπων συμβατικών ρητρών του

εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών, θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά σε περαιτέρω σύγκλιση «στην πράξη» και, με τον τρόπο αυτό, να διευκολύνει τη συμμόρφωση με τους κανόνες διασυννοριακής διαβίβασης για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικές περιοχές του κόσμου.

- Δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες (ΔΕΚ)

Ένα άλλο σημαντικό μέσο είναι οι λεγόμενοι δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες (ΔΕΚ). Πρόκειται για νομικά δεσμευτικές πολιτικές και ρυθμίσεις που εφαρμόζονται στα μέλη ομίλου επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των υπαλλήλων τους [άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο β), άρθρο 47 του ΓΚΠΔ]. Η χρήση των ΔΕΚ επιτρέπει την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των διαφόρων μελών του ομίλου σε όλο τον κόσμο —καταργώντας την ανάγκη σύναψης χωριστών συμβατικών ρυθμίσεων μεταξύ κάθε εταιρικής οντότητας— και ταυτόχρονα διασφαλίζει συμμόρφωση με το ίδιο υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στους κόλπους του ομίλου. Οι ΔΕΚ αποτελούν μια ιδιαίτερα ικανοποιητική λύση για πολύπλοκους και μεγάλους ομίλους επιχειρήσεων και για τη στενή συνεργασία επιχειρήσεων που ανταλλάσσουν δεδομένα μεταξύ διαφορετικών περιοχών δικαιοδοσίας. Σε αντίθεση με την οδηγία του 1995, βάσει του ΓΚΠΔ οι ΔΕΚ μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όμιλο εταιρειών που ασκούν κοινή οικονομική δραστηριότητα αλλά δεν ανήκουν στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων.

Διαδικαστικά, οι ΔΕΚ πρέπει να εγκρίνονται από τις αρμόδιες αρχές προστασίας δεδομένων, βάσει μη δεσμευτικής γνώμης από το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων¹⁴⁰. Με στόχο να καθοδηγήσει αυτή τη διαδικασία, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων επανεξέτασε τα «σημεία αναφοράς» των ΔΕΚ (που θεσπίζουν ουσιαστικά πρότυπα) για τους υπευθύνους επεξεργασίας¹⁴¹ και τους εκτελούντες την επεξεργασία¹⁴² υπό το πρίσμα του ΓΚΠΔ και συνεχίζει να επικαιροποιεί τα εν λόγω έγγραφα με βάση την πρακτική εμπειρία που αποκτήθηκε από τις εποπτικές αρχές. Εξέδωσε επίσης διάφορα έγγραφα καθοδήγησης για τη συνδρομή των αιτούντων και τον εξορθολογισμό της διαδικασίας αίτησης και έγκρισης για τους ΔΕΚ¹⁴³. Σύμφωνα με το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, αυτή τη στιγμή αναμένουν έγκριση πάνω από 40 ΔΕΚ και προσδοκάται ότι οι μισοί από αυτούς θα έχουν εγκριθεί έως το τέλος του 2020¹⁴⁴. Είναι σημαντικό οι αρχές προστασίας δεδομένων να συνεχίσουν να εργάζονται για τον περαιτέρω εξορθολογισμό της διαδικασίας έγκρισης, καθώς ο χρονοβόρος χαρακτήρας αυτών

ASEAN». Βλ. ASEAN, Key Approaches for ASEAN Cross Border Data Flows Mechanism [Βασικές προσεγγίσεις για τον μηχανισμό διασυννοριακών ροών δεδομένων του ASEAN] (διατίθεται στη διεύθυνση: <https://asean.org/storage/2012/05/Key-Approaches-for-ASEAN-Cross-Border-Data-Flows-Mechanism.pdf>).

¹⁴⁰ Για επισκόπηση των γνωμών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων έως σήμερα, βλ. https://edpb.europa.eu/our-work-tools/consistency-findings/opinions_el.

¹⁴¹ https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614109.

¹⁴² https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614110.

¹⁴³ Τα έγγραφα αυτά εκδόθηκαν (από την πρώην ομάδα εργασίας του άρθρου 29) μετά την έναρξη ισχύος του ΓΚΠΔ, αλλά πριν από το τέλος της μεταβατικής περιόδου. Βλ. WP263 (https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=623056)· WP264 (https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file2/wp264_art29_wp_bcr-c_application_form.pdf)· WP265 (https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=623848).

¹⁴⁴ Συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, σ. 7.

των διαδικασιών αναφέρεται πολλές φορές από τα ενδιαφερόμενα μέρη ως πρακτικό εμπόδιο για την ευρύτερη χρήση των ΔΕΚ.

Τέλος, όσον αφορά συγκεκριμένα τους ΔΕΚ που εγκρίνονται από τη βρετανική αρχή προστασίας δεδομένων —το Γραφείο του Επιτρόπου Πληροφοριών (Information Commissioner Office)—, οι επιχειρήσεις θα μπορούν να τους χρησιμοποιούν ως έγκυρο μηχανισμό διαβίβασης δυνάμει του ΓΚΠΔ μετά το τέλος της μεταβατικής περιόδου στο πλαίσιο της συμφωνίας αποχώρησης μεταξύ ΕΕ-Ηνωμένου Βασιλείου, αλλά μόνον εφόσον τροποποιηθούν έτσι ώστε κάθε σύνδεση με τη βρετανική έννομη τάξη να αντικατασταθεί με κατάλληλες παραπομπές σε εταιρικές οντότητες και αρμόδιες αρχές εντός της ΕΕ. Οι νέοι ΔΕΚ θα πρέπει να υποβληθούν προς έγκριση σε μία από τις εποπτικές αρχές της ΕΕ.

- Μηχανισμοί πιστοποίησης και κώδικες δεοντολογίας

Εκτός από τον εκσυγχρονισμό και τη διεύρυνση της εφαρμογής των ήδη υφιστάμενων εργαλείων διαβίβασης, ο ΓΚΠΔ θέσπισε επίσης νέα μέσα, διευρύνοντας έτσι τις δυνατότητες για διεθνείς διαβιβάσεις. Στα μέσα αυτά περιλαμβάνεται η χρήση, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, εγκεκριμένων κωδίκων δεοντολογίας και μηχανισμών πιστοποίησης (όπως οι σφραγίδες ή τα σήματα σεβασμού των προσωπικών δεδομένων) για τη διασφάλιση των κατάλληλων εγγυήσεων. Πρόκειται για εργαλεία από τη βάση προς την κορυφή τα οποία παρέχουν δυνατότητα για εξατομικευμένες λύσεις —εν είδει γενικού μηχανισμού λογοδοσίας (βλ. άρθρα 40 έως 42 του ΓΚΠΔ) και, ειδικά, για τις διεθνείς διαβιβάσεις δεδομένων— που ανταποκρίνονται, λόγου χάρη, στα ειδικά χαρακτηριστικά και ανάγκες ενός δεδομένου τομέα ή κλάδου ή συγκεκριμένων ροών δεδομένων. Μέσω της ρύθμισης των υποχρεώσεων με βάση τους κινδύνους, οι κώδικες δεοντολογίας μπορούν επίσης να αποτελέσουν ένα πολύ χρήσιμο και οικονομικά αποδοτικό μέσο για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ώστε αυτές να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους βάσει του ΓΚΠΔ.

Όσον αφορά τους μηχανισμούς πιστοποίησης, παρόλο που έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές με στόχο την ενθάρρυνση της χρήσης τους στο εσωτερικό της ΕΕ, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων συνεχίζει να εργάζεται με σκοπό την εκπόνηση κριτηρίων για την έγκριση μηχανισμών πιστοποίησης ως εργαλείων διεθνών διαβιβάσεων. Το ίδιο ισχύει και για τους κώδικες δεοντολογίας· το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εργάζεται επί του παρόντος στην εκπόνηση κατευθυντήριων γραμμών για τη χρήση τους ως εργαλείο για τις διαβιβάσεις.

Με δεδομένο ότι είναι σημαντικό να παρέχεται στους φορείς εκμετάλλευσης ευρύ φάσμα μέσων διαβίβασης που θα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους, και δεδομένων των δυνατοτήτων που προσφέρουν ιδίως οι μηχανισμοί πιστοποίησης για διευκόλυνση των διαβιβάσεων δεδομένων εξασφαλίζοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων, η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων να οριστικοποιήσει το ταχύτερο δυνατό το σχετικό έγγραφο καθοδήγησης. Αυτό αφορά τόσο τις ουσιαστικές (κριτήρια) όσο και τις διαδικαστικές πτυχές (έγκριση, παρακολούθηση κ.λπ.). Τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν εκδηλώσει μεγάλο ενδιαφέρον για τους συγκεκριμένους μηχανισμούς διαβίβασης και πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιούν πλήρως την εργαλειοθήκη του ΓΚΠΔ. Οι κατευθυντήριες γραμμές του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων αναμένεται επίσης ότι θα συμβάλουν στην προώθηση του ενωσιακού μοντέλου για την προστασία των δεδομένων σε παγκόσμιο επίπεδο και θα προαγάγουν τη σύγκλιση, δεδομένου ότι και άλλα συστήματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής χρησιμοποιούν παρόμοια μέσα.

Πολύτιμα διδάγματα μπορούν να αντληθούν από τις υφιστάμενες προσπάθειες τυποποίησης στον τομέα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ένα ενδιαφέρον παράδειγμα είναι το πρόσφατα εκδοθέν διεθνές πρότυπο ISO 27701¹⁴⁵, που έχει ως στόχο να συνδράμει τις επιχειρήσεις στην εκπλήρωση των απαιτήσεων προστασίας της ιδιωτικής ζωής και στη διαχείριση των κινδύνων που σχετίζονται με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μέσω «συστημάτων διαχείρισης πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα» (privacy information management systems - PIMS). Παρόλο που αυτή καθαυτή η πιστοποίηση βάσει του προτύπου δεν πληροί τις απαιτήσεις των άρθρων 42 και 43 του ΓΚΠΔ, η εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να ενισχύσει τη λογοδοσία, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των διεθνών διαβιβάσεων δεδομένων.

- Διεθνείς συμφωνίες και διοικητικές ρυθμίσεις

Ο ΓΚΠΔ προβλέπει επίσης δυνατότητα διασφάλισης των κατάλληλων εγγυήσεων για διαβιβάσεις δεδομένων μεταξύ δημόσιων αρχών ή φορέων βάσει διεθνών συμφωνιών [άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο α)] ή διοικητικών ρυθμίσεων [άρθρο 46 παράγραφος 3 στοιχείο β)]. Ενώ και τα δύο μέσα πρέπει να διασφαλίζουν το ίδιο αποτέλεσμα όσον αφορά τις εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένων εκτελεστών δικαιωμάτων και αποτελεσματικών ένδικων μέσων για τα υποκείμενα των δεδομένων, διαφέρουν ως προς τη νομική φύση και τη διαδικασία έκδοσής τους.

Σε αντίθεση με τις διεθνείς συμφωνίες, που δημιουργούν δεσμευτικές υποχρεώσεις βάσει του διεθνούς δικαίου, οι διοικητικές ρυθμίσεις (π.χ. υπό μορφή μνημονίου συνεργασίας) είναι συνήθως μη δεσμευτικές και, συνεπώς, προϋποθέτουν άδεια από την αρμόδια αρχή προστασίας δεδομένων (βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 108 του ΓΚΠΔ). Ένα από τα πρώτα παραδείγματα είναι η διοικητική ρύθμιση για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των αρχών χρηματοπιστωτικής εποπτείας του ΕΟΧ και των αρχών χρηματοπιστωτικής εποπτείας εκτός ΕΟΧ υπό την αιγίδα της Διεθνούς Οργάνωσης Επιτροπών Εποπτείας Χρηματοστηρίων (IOSCO), επί της οποίας το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων υπέβαλε γνώμη¹⁴⁶ στις αρχές του 2019. Έκτοτε, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων ανέπτυξε περαιτέρω την ερμηνεία των «ελάχιστων εγγυήσεων» που πρέπει να διασφαλίζουν οι διεθνείς συμφωνίες (συνεργασίας) και οι διοικητικές ρυθμίσεις μεταξύ δημόσιων αρχών ή φορέων (συμπεριλαμβανομένων των διεθνών οργανισμών), προκειμένου να συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του άρθρου 46 του ΓΚΠΔ. Στις 18 Ιανουαρίου 2020 εξέδωσε σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών¹⁴⁷, ανταποκρινόμενο στο αίτημα των

¹⁴⁵Ο κατάλογος των ειδικών απαιτήσεων που περιέχονται στο συγκεκριμένο πρότυπο ISO διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.iso.org/standard/71670.html>.

¹⁴⁶ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Γνώμη 4/2019 για το σχέδιο διοικητικής ρύθμισης όσον αφορά τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των αρχών χρηματοπιστωτικής εποπτείας του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου («ΕΟΧ») και των αρχών χρηματοπιστωτικής εποπτείας εκτός ΕΟΧ, 12.2.2019.

¹⁴⁷ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Κατευθυντήριες γραμμές 2/2020 σχετικά με το άρθρο 46 παράγραφος 2 στοιχείο α) και το άρθρο 46 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού 2016/679 για τις διαβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ δημόσιων αρχών και φορέων του ΕΟΧ και δημόσιων αρχών και φορέων εκτός ΕΟΧ (το σχέδιο διατίθεται στη διεύθυνση: <https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-22020-articles-46-2-and-46-3-b-en>). Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, «[η] αρμόδια [εποπτική αρχή] θα βασίζεται στην εξέτασή της στις γενικές συστάσεις που

κρατών μελών για περαιτέρω διευκρινίσεις και κατευθύνσεις ως προς το ποιες μπορεί να θεωρούνται κατάλληλες εγγυήσεις για τις διαβιβάσεις μεταξύ δημόσιων αρχών¹⁴⁸. Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων συνιστά θερμά στις δημόσιες αρχές να χρησιμοποιούν αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές ως σημείο αναφοράς στις διαπραγματεύσεις τους με τρίτους¹⁴⁹.

Οι κατευθυντήριες γραμμές επιδεικνύουν την ευελιξία στον σχεδιασμό αυτών των μέσων, μεταξύ άλλων σε σημαντικές πτυχές όπως η εποπτεία¹⁵⁰ και η έννομη προστασία¹⁵¹. Αυτό προσδοκείται ότι θα επιτρέψει στις δημόσιες αρχές να υπερβούν τις δυσκολίες, π.χ., όσον αφορά τη διασφάλιση εκτελεστών δικαιωμάτων για τα υποκείμενα των δεδομένων μέσω μη δεσμευτικών ρυθμίσεων. Σημαντικό στοιχείο των εν λόγω ρυθμίσεων είναι η διαρκής παρακολούθησή τους από την αρμόδια αρχή προστασίας δεδομένων —με τη συνδρομή και των απαιτήσεων πληροφόρησης και τήρησης αρχείων— και η αναστολή των ροών δεδομένων εάν οι κατάλληλες εγγυήσεις δεν μπορούν πλέον να διασφαλίζονται στην πράξη.

Παρεκκλίσεις

Τέλος, ο ΓΚΠΔ αποσαφηνίζει τη χρήση των λεγόμενων «παρεκκλίσεων». Πρόκειται για ειδικούς, αναγνωρισμένους από τον νόμο, λόγους για την πραγματοποίηση διαβιβάσεων δεδομένων (π.χ. ρητή συγκατάθεση¹⁵², εκτέλεση σύμβασης ή

ορίζονται στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, αλλά δύναται επίσης να ζητήσει περισσότερες εγγυήσεις ανάλογα με τη συγκεκριμένη περίπτωση». Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων υπέβαλε το σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών σε δημόσια διαβούλευση που ολοκληρώθηκε στις 18 Μαΐου 2020.

¹⁴⁸ Θέση και πορίσματα του Συμβουλίου, παράγραφος 20.

¹⁴⁹ Την ίδια στιγμή το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων αποσαφηνίζει ότι οι δημόσιες αρχές παραμένουν «ελεύθερες να αξιοποιήσουν άλλα σχετικά εργαλεία τα οποία προβλέπουν κατάλληλες εγγυήσεις σύμφωνα με το άρθρο 46 του ΓΚΠΔ». Όσον αφορά την επιλογή του μέσου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων υπογραμμίζει ότι «[θ] πρέπει να αξιολογείται με προσοχή αν πρέπει ή όχι να χρησιμοποιηθούν νομικά μη δεσμευτικές διοικητικές ρυθμίσεις για την παροχή εγγυήσεων στον δημόσιο τομέα, με βάση τον σκοπό της επεξεργασίας και τη φύση των προς επεξεργασία δεδομένων. Αν η εσωτερική νομοθεσία της τρίτης χώρας δεν περιλαμβάνει προβλέψεις σχετικά με τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων και την έννομη προστασία για τα άτομα εντός του ΕΟΧ, θα πρέπει να προτιμάται η σύναψη νομικά δεσμευτικής συμφωνίας. Ανεξάρτητα από το είδος μέσου που προκρίνεται, τα θεσπιζόμενα μέτρα πρέπει να είναι αποτελεσματικά, προκειμένου να διασφαλίζεται η κατάλληλη εφαρμογή, επιβολή και εποπτεία» (παράγραφος 67).

¹⁵⁰ Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει, π.χ., έναν συνδυασμό εσωτερικών ελέγχων (με δέσμευση για ενημέρωση του έτερου μέρους σε περίπτωση μη συμμόρφωσης) και ανεξάρτητης εποπτείας μέσω εξωτερικών ή τουλάχιστον μέσω λειτουργικά αυτόνομων μηχανισμών, καθώς και τη δυνατότητα του διαβιβάζοντος δημόσιου φορέα να αναστείλει ή να διακόψει τη διαβίβαση.

¹⁵¹ Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει, π.χ., οιονεί δικαστικούς δεσμευτικούς μηχανισμούς (π.χ. διαιτησία) ή εναλλακτικούς μηχανισμούς επίλυσης διαφορών, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα της διαβιβάζουσας δημόσιας αρχής να αναστείλει ή να διακόψει τη διαβίβαση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εάν τα μέρη δεν καταλήξουν σε φιλική διευθέτηση διαφοράς, και δέσμευση του παραλαμβάνοντος δημόσιου φορέα ότι θα επιστρέψει ή θα διαγράψει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Όταν επιλέγονται εναλλακτικοί μηχανισμοί έννομης προστασίας σε δεσμευτικά και εκτελεστά μέσα επειδή δεν υπάρχει δυνατότητα εξασφάλισης αποτελεσματικής δικαστικής προσφυγής, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων συνιστά να ζητείται η συμβουλή της αρμόδιας εποπτικής αρχής πριν από τη σύναψη των εν λόγω μέσων.

¹⁵² Αυτό συνιστά διαφοροποίηση από την οδηγία 95/46 που απαιτούσε απλώς «ρητή» συγκατάθεση. Επιπροσθέτως, εφαρμόζονται οι γενικές απαιτήσεις για τη συγκατάθεση σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 11 του ΓΚΠΔ.

σημαντικοί λόγοι δημόσιου συμφέροντος), στους οποίους μπορεί να γίνεται επίκληση όταν δεν υφίστανται άλλα εργαλεία διαβίβασης και υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Για να αποσαφηνιστεί η χρήση αυτών των νόμιμων λόγων, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων εξέδωσε συγκεκριμένη καθοδήγηση¹⁵³ και ερμήνευσε το άρθρο 49 σε μια σειρά περιπτώσεων που αφορούν συγκεκριμένα σενάρια διαβίβασης¹⁵⁴. Λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα τους, το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων θεωρεί ότι οι παρεκκλίσεις πρέπει να ερμηνεύονται περιοριστικά και κατά περίπτωση. Παρά την αυστηρή ερμηνεία τους, οι λόγοι αυτοί καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα σεναρίων διαβίβασης. Σε αυτά περιλαμβάνονται συγκεκριμένα διαβιβάσεις δεδομένων τόσο από δημόσιες αρχές όσο και από ιδιωτικούς φορείς οι οποίες είναι αναγκαίες για «σημαντικούς λόγους δημόσιου συμφέροντος», π.χ. μεταξύ αρχών ανταγωνισμού, δημοσιονομικών, φορολογικών ή τελωνειακών αρχών, υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για θέματα κοινωνικής ασφάλισης ή δημόσιας υγείας (όπως στην περίπτωση της ιχνηλάτησης επαφών για μεταδοτικές νόσους ή με στόχο την εξάλειψη της χρήσης απαγορευμένων ουσιών στον αθλητισμό)¹⁵⁵. Ένας ακόμη τομέας είναι η διασυνοριακή συνεργασία για σκοπούς επιβολής της ποινικής νομοθεσίας, ιδίως όσον αφορά τη σοβαρή εγκληματικότητα¹⁵⁶.

Το Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων διευκρίνισε ότι, παρόλο που το σχετικό δημόσιο συμφέρον πρέπει να αναγνωρίζεται στη νομοθεσία της ΕΕ ή του κράτους μέλους, μπορεί επίσης να στοιχειοθετείται στη βάση «διεθνούς συμφωνίας ή σύμβασης που αναγνωρίζει συγκεκριμένο στόχο και προβλέπει διεθνή συνεργασία για την επίτευξη του εν λόγω στόχου [και η οποία] μπορεί να αποτελεί ένδειξη κατά την αξιολόγηση της ύπαρξης δημόσιου συμφέροντος βάσει του άρθρου 49 παράγραφος 1 στοιχείο δ), εφόσον η ΕΕ ή το κράτος μέλος είναι συμβαλλόμενα μέρη στην εν λόγω συμφωνία ή σύμβαση»¹⁵⁷.

¹⁵³ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Κατευθυντήριες γραμμές 2/2018 αναφορικά με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 49 του κανονισμού 2016/679, 25.5.2018 (διατίθενται στη διεύθυνση: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_el.pdf).

¹⁵⁴ Π.χ. οι διεθνείς διαβιβάσεις υγειονομικών δεδομένων για ερευνητικούς σκοπούς στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19. Βλ. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Κατευθυντήριες γραμμές 3/2020 σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν την υγεία για σκοπούς επιστημονικής έρευνας στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19, 21.4.2020 (διατίθενται στη διεύθυνση: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_202003_healthdatascientificresearchcovid19_el.pdf).

¹⁵⁵ Βλ. αιτιολογική σκέψη 112.

¹⁵⁶ Βλ. Υπόμνημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως *Amicus Curiae* και όχι προς στήριξη ενός εκ των διαδίκων στην υπόθεση *HPIA κατά Microsoft (US v. Microsoft)*, σ. 15: «Γενικά, το δίκαιο της Ένωσης αλλά και των κρατών μελών αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της καταπολέμησης της σοβαρής εγκληματικότητας —και, συνεπώς, της επιβολής της ποινικής νομοθεσίας και της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα αυτό— ως στόχου γενικού συμφέροντος. [...] Το άρθρο 83 της ΣΛΕΕ ορίζει τομείς εγκληματικότητας που θεωρούνται ιδιαίτερος σοβαροί και έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα, όπως η παράνομη εμπορία ναρκωτικών». (διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.supremecourt.gov/DocketPDF/17/17-2/23655/20171213123137791_17-2%20ac%20European%20Commission%20for%20filing.pdf).

¹⁵⁷ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με τις παρεκκλίσεις (ανωτέρω υποσ. 153), σ. 10. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων διευκρίνισε περαιτέρω ότι, ενώ οι διαβιβάσεις δεδομένων βάσει παρέκκλισης λόγω δημόσιου συμφέροντος δεν πρέπει να πραγματοποιούνται «σε μεγάλη κλίμακα» ή «κατά τρόπο

Αποφάσεις αλλοδαπών δικαστηρίων ή αρχών: δεν συνιστούν λόγο διαβίβασης

Επιπροσθέτως του ρητού καθορισμού των λόγων για την πραγματοποίηση διαβίβασης δεδομένων, το κεφάλαιο V του ΓΚΠΔ διευκρινίζει επίσης, στο άρθρο 48, ότι οι εντολές δικαστηρίων και οι αποφάσεις διοικητικών αρχών εκτός της ΕΕ δεν αποτελούν από μόνες τους λόγο διαβίβασης, εκτός εάν αναγνωρίζονται ή είναι εκτελεστές βάσει διεθνούς συμφωνίας (π.χ. συνθήκης αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής). Η κοινολόγηση δεδομένων από την οντότητα εντός της ΕΕ που παραλαμβάνει το σχετικό αίτημα στο αλλοδαπό δικαστήριο ή αρχή σε συνέχεια μιας τέτοιας εντολής ή απόφασης συνιστά διεθνή διαβίβαση δεδομένων η οποία πρέπει να βασίζεται σε ένα από τα προαναφερθέντα μέσα διαβίβασης¹⁵⁸.

Ο ΓΚΠΔ δεν έχει απαγορευτικό χαρακτήρα και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, επιτρέπει τη διαβίβαση δεδομένων έπειτα από κατάλληλο αίτημα τρίτης χώρας για σκοπούς επιβολής του νόμου. Το σημαντικό εδώ είναι ότι η ενωσιακή νομοθεσία είναι εκείνη που πρέπει να καθορίζει αν πρόκειται για μια τέτοια περίπτωση και με βάση ποιες εγγυήσεις μπορούν να λαμβάνουν χώρα αυτές οι διαβίβασεις.

Η Επιτροπή εξήγησε τη λειτουργία του άρθρου 48 του ΓΚΠΔ, συμπεριλαμβανομένης της ενδεχόμενης επίκλησης της παρέκκλισης για λόγους δημόσιου συμφέροντος, στο πλαίσιο εντολής υποβολής στοιχείων (εντάλματος) από αλλοδαπή αρχή επιβολής της ποινικής νομοθεσίας στην υπόθεση *Microsoft* ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών¹⁵⁹. Στο υπόμνημά της, η Επιτροπή υπογράμμισε το ενδιαφέρον της ΕΕ για συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου «με βάση ένα νομικό πλαίσιο που αποφεύγει τις συγκρούσεις νόμων και βασίζεται στον [...] σεβασμό για τα θεμελιώδη συμφέροντα αμφοτέρων των μερών τόσο στο πεδίο της προστασίας της ιδιωτικής ζωής όσο και της επιβολής του νόμου»¹⁶⁰. Ειδικότερα, «από τη σκοπιά του δημόσιου διεθνούς δικαίου, όταν μια δημόσια αρχή επιβάλλει σε επιχείρηση που είναι εγκατεστημένη εντός της περιοχής δικαιοδοσίας της την

158 Αυτό καθίσταται σαφές από τη διατύπωση του άρθρου 48 του ΓΚΠΔ («με την επιφύλαξη άλλων λόγων διαβίβασης σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο») και τη συνοδευτική αιτιολογική σκέψη 115 («[ο]ι διαβίβασεις θα πρέπει να επιτρέπονται μόνο εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού για διαβίβαση προς τρίτες χώρες. Αυτό μπορεί να συμβαίνει, μεταξύ άλλων, αν η κοινολόγηση είναι απαραίτητη για σημαντικό λόγο δημόσιου συμφέροντος ο οποίος αναγνωρίζεται στο δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται ο υπεύθυνος επεξεργασίας»). Αναγνωρίζεται επίσης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, βλ. Κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με τις παρεκκλίσεις (ανωτέρω υποσ. 153), σ. 5. Αναφορικά με όλες τις πράξεις επεξεργασίας, πρέπει επίσης να υπάρχει συμμόρφωση με τις λοιπές εγγυήσεις που προβλέπει ο κανονισμός (π.χ. ότι τα δεδομένα διαβιβάζονται για συγκεκριμένο σκοπό, είναι συναφή και περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς του αιτήματος κλπ.).

159 Υπόμνημα *Microsoft* (ανωτέρω υποσ. 156). Όπως εξήγησε η Επιτροπή, ο ΓΚΠΔ αναδεικνύει με τον τρόπο αυτό τις ΣΑΔΣ ως την «προτιμώμενη επιλογή» για τις διαβίβασεις καθώς οι εν λόγω συνθήκες «προβλέπουν συλλογή αποδεικτικών στοιχείων κατόπιν συγκατάθεσης και επιτυγχάνουν μια προσεκτικά σταθμισμένη ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων των διαφόρων κρατών η οποία είναι σχεδιασμένη για τον περιορισμό των συγκρούσεων μεταξύ δικαιοδοσιών που θα μπορούσαν να προκύψουν διαφορετικά». Βλ. επίσης Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με τις παρεκκλίσεις (ανωτέρω υποσ. 153), σ. 5 («Στις περιπτώσεις διεθνούς συμφωνίας, όπως σύμβασης αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής (ΣΑΔΣ), οι εταιρείες της ΕΕ θα πρέπει γενικά να απορρίπτουν απευθείας αιτήματα και να παραπέμπουν την αιτούσα αρχή της τρίτης χώρας στην υφιστάμενη ΣΑΔΣ ή συμφωνία»).

160 Υπόμνημα *Microsoft* (ανωτέρω υποσ. 156), σ. 4.

προσκόμιση ηλεκτρονικών δεδομένων τα οποία βρίσκονται αποθηκευμένα σε διακομιστή σε περιοχή αλλοδαπής δικαιοδοσίας, τίθενται σε εφαρμογή οι αρχές της εδαφικότητας και της διεθνούς αβροφροσύνης»¹⁶¹.

Αυτό αντικατοπτρίζεται επίσης στην πρόταση κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με την ευρωπαϊκή εντολή υποβολής και την ευρωπαϊκή εντολή διατήρησης ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις¹⁶², η οποία περιέχει ειδική «ρήτρα περί διεθνούς αβροφροσύνης» παρέχοντας δυνατότητα για ένσταση κατά εντολής υποβολής στοιχείων εάν η συμμόρφωση έρχεται σε σύγκρουση με τη νομοθεσία τρίτης χώρας που απαγορεύει τη γνωστοποίηση για τον συγκεκριμένο λόγο ότι αυτό είναι απαραίτητο για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων προσώπων¹⁶³.

Η διασφάλιση της διεθνούς αβροφροσύνης είναι σημαντική, δεδομένου ότι η επιβολή του νόμου —π.χ. στον τομέα της εγκληματικότητας και ιδίως της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο— αποκτά όλο και περισσότερο διασυνοριακό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, εγείρει ζητήματα δικαιοδοσίας και προκαλεί δυνητικές συγκρούσεις νόμων¹⁶⁴. Όπως είναι αναμενόμενο, ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης αυτών των ζητημάτων είναι μέσω διεθνών συμφωνιών που θεσπίζουν τους αναγκαίους περιορισμούς και εγγυήσεις για τη διασυνοριακή πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων από την πλευρά της αιτούσας αρχής.

Η Επιτροπή, ενεργώντας εξ ονόματος της ΕΕ, διεξάγει αυτή τη στιγμή πολυμερείς διαπραγματεύσεις για δεύτερο πρόσθετο πρωτόκολλο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο («Σύμβαση της Βουδαπέστης»), το οποίο έχει ως στόχο την ενίσχυση των υφιστάμενων κανόνων σχετικά με τη

¹⁶¹ Υπόμνημα Microsoft (*ανωτέρω* υποσ. 156), σ. 6.

¹⁶² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ευρωπαϊκή εντολή υποβολής και την ευρωπαϊκή εντολή διατήρησης ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις, 17.4.2018 [COM(2018) 225 final]. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη γενική προσέγγισή του σχετικά με τον προτεινόμενο κανονισμό στις 7.12.2018 (διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/12/07/regulation-on-cross-border-access-to-eevidence-council-agrees-its-position/#>). Βλ. επίσης Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Γνώμη 7/2019 σχετικά με τις προτάσεις για την ευρωπαϊκή εντολή υποβολής και την ευρωπαϊκή εντολή διατήρησης ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις (διατίθεται στη διεύθυνση: https://edps.europa.eu/data-protection/ourwork/publications/opinions/electronic-evidence-criminal-matters_en).

¹⁶³ Η αιτιολογική έκθεση, σ. 21, διευκρινίζει ότι, επιπροσθέτως της διασφάλισης διεθνούς αβροφροσύνης με σεβασμό στα κυριαρχικά συμφέροντα τρίτων χωρών, της προστασίας του οικείου προσώπου και της αποφυγής συγκρούσεων νόμων για τους παρόχους υπηρεσιών, σημαντικό κίνητρο για τη ρήτρα διεθνούς αβροφροσύνης είναι η αμοιβαιότητα, δηλαδή η διασφάλιση του σεβασμού των κανόνων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 48 του ΓΚΠΔ). Βλ. επίσης τη δήλωση της ομάδας εργασίας του άρθρου 29, της 29ης Νοεμβρίου 2017, σχετικά με τις πτυχές προστασίας των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής της διασυνοριακής πρόσβασης σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία («Data protection and privacy aspects of cross-border access to electronic evidence») (δήλωση WP29) (διατίθεται στη διεύθυνση: [file:///C:/Users/ralfs/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/20171207_e-Evidence_Statement_FINAL.pdf%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ralfs/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/20171207_e-Evidence_Statement_FINAL.pdf%20(1).pdf)), σ. 9.

¹⁶⁴ Βλ. δήλωση WP29 (*ανωτέρω* υποσ. 163), σ. 6.

διασυννοριακή πρόσβαση σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία σε έρευνες ποινικών υποθέσεων, θεσπίζοντας ταυτόχρονα κατάλληλες εγγυήσεις προστασίας δεδομένων ως μέρος του πρωτοκόλλου¹⁶⁵. Ομοίως, έχουν αρχίσει διμερείς διαπραγματεύσεις με αντικείμενο συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών σχετικά με τη διασυννοριακή πρόσβαση σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις¹⁶⁶. Η Επιτροπή υπολογίζει στη στήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και στην καθοδήγηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων.

Γενικότερα, είναι σημαντικό να ληφθεί μέριμνα ώστε οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ευρωπαϊκή αγορά, όταν καλούνται στη βάση σύννομου αιτήματος να γνωστοποιήσουν δεδομένα για σκοπούς επιβολής του νόμου, να μπορούν να ικανοποιούν το εν λόγω αίτημα χωρίς να αντιμετωπίζουν συγκρούσεις νόμων και με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ. Για τη βελτίωση αυτών των διαβιβάσεων, η Επιτροπή δεσμεύεται ότι θα αναπτύξει κατάλληλα νομικά πλαίσια με τους διεθνείς εταίρους της για την αποφυγή συγκρούσεων νόμων και τη στήριξη αποτελεσματικών μορφών συνεργασίας, κυρίως με τη θέσπιση των αναγκαίων εγγυήσεων προστασίας δεδομένων, συμβάλλοντας κατ' αυτό τον τρόπο στην αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της εγκληματικότητας.

7.3 Διεθνής συνεργασία στον τομέα της προστασίας δεδομένων

Η προώθηση της σύγκλισης μεταξύ των διαφόρων συστημάτων προστασίας της ιδιωτικής ζωής συνεπάγεται επίσης αμοιβαία άντληση διδαγμάτων, μέσω της ανταλλαγής γνώσεων, εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών. Οι ανταλλαγές αυτές είναι ουσιαστικής σημασίας για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων που έχουν όλο και περισσότερο παγκόσμιο χαρακτήρα και εμβέλεια. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή έχει εντατικοποιήσει τον διάλογο για την προστασία των

¹⁶⁵ Βλ. σύσταση για Απόφαση του Συμβουλίου για την έγκριση της συμμετοχής σε διαπραγματεύσεις σχετικά με δεύτερο πρόσθετο πρωτόκολλο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (CETS αριθ. 185), 5.2.2019 [COM(2019) 71 final]. Βλ. επίσης Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Γνώμη 3/2019 σχετικά με τη συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις ενόψει ενός δεύτερου πρόσθετου πρωτοκόλλου της σύμβασης της Βουδαπέστης για τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο, 2.4.2019 (διατίθεται στη διεύθυνση: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/19-04-02_edps_opinion_budapest_convention_en.pdf). Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Contribution to the consultation on a draft second additional protocol to the Council of Europe Convention on Cybercrime (Budapest Convention) [Συμβολή στη διαβούλευση σχετικά με σχέδιο δεύτερου πρόσθετου πρωτοκόλλου της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης (Σύμβαση της Βουδαπέστης) για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο], 13.11.2019 (διατίθεται στη διεύθυνση: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpbcontributionbudapestconvention_en.pdf).

¹⁶⁶ Βλ. σύσταση για Απόφαση του Συμβουλίου που εγκρίνει την έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της ΕΕ και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με τη διασυννοριακή πρόσβαση σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, 5.2.2019 [COM(2019) 70 final]. Βλ. επίσης Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, Γνώμη 2/2019 σχετικά με τη διαπραγματευτική εντολή για μια συμφωνία ΕΕ-ΗΠΑ σχετικά με τη διασυννοριακή πρόσβαση σε ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία (διατίθεται στη διεύθυνση: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/19-04-02_edps_opinion_on_eu_us_agreement_on_e-evidence_en.pdf).

δεδομένων και τις ροές δεδομένων με ένα ευρύ φάσμα παραγόντων και σε διάφορα φόρουμ, σε διμερές, περιφερειακό και πολυμερές επίπεδο.

Η διμερής διάσταση

Μετά την έκδοση του ΓΚΠΔ, εκδηλώνεται αυξανόμενο ενδιαφέρον για την εμπειρία της ΕΕ όσον αφορά τον σχεδιασμό, τη διαπραγμάτευση και την εφαρμογή σύγχρονων κανόνων για την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Ο διάλογος με χώρες που επεξεργάζονται ανάλογες διαδικασίες έχει λάβει διάφορες μορφές.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής συμμετείχαν σε σειρά δημόσιων διαβουλεύσεων που οργανώθηκαν από ξένες κυβερνήσεις με αντικείμενο τη νομοθεσία στον τομέα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής, π.χ. από τις ΗΠΑ¹⁶⁷, την Ινδία¹⁶⁸, τη Μαλαισία και την Αιθιοπία. Σε ορισμένες τρίτες χώρες, οι υπηρεσίες της Επιτροπής είχαν το προνόμιο να καταθέσουν τη μαρτυρία τους ενώπιον των αρμόδιων κοινοβουλευτικών φορέων, π.χ. στη Βραζιλία¹⁶⁹, στη Χιλή¹⁷⁰, στον Ισημερινό και στην Τυνησία¹⁷¹.

Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο των συνεχιζόμενων μεταρρυθμίσεων της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων, πραγματοποιήθηκαν ειδικές συσκέψεις με κυβερνητικούς εκπροσώπους ή κοινοβουλευτικές αντιπροσωπείες από πολλές περιοχές του κόσμου (π.χ. από τη Γεωργία, την Κένυα, την Ταϊβάν, την Ταϊλάνδη και το Μαρόκο). Σε αυτό το πλαίσιο διοργανώθηκαν σεμινάρια και επισκέψεις μελέτης, π.χ. με εκπροσώπους της ινδονησιακής κυβέρνησης και αντιπροσωπεία υπαλλήλων του αμερικανικού Κογκρέσου. Όλα αυτά συνέβαλαν στην αποσαφήνιση σημαντικών εννοιών του ΓΚΠΔ, στη βελτίωση της αμοιβαίας κατανόησης θεμάτων που άπτονται

¹⁶⁷ Βλ. υποβολή της ΓΔ Δικαιοσύνης και Καταναλωτών, της 9ης Νοεμβρίου 2018, σε απάντηση αιτήματος για δημόσιο σχολιασμό επί προτεινόμενης προσέγγισης για την προστασία της ιδιωτικής ζωής των καταναλωτών [Docket No. 180821780-8780-01] από την αμερικανική Εθνική Διοίκηση Τηλεπικοινωνιών και Πληροφοριών (National Telecommunications and Information Administration) (διατίθεται στη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european_commission_submission_on_a_proposed_approach_to_consumer_privacy.pdf)

¹⁶⁸ Βλ. υποβολή ΓΔ Δικαιοσύνης και Καταναλωτών, της 19ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με το νομοσχέδιο της Ινδίας για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (2018) στο Υπουργείο Ηλεκτρονικής και Τεχνολογίας Πληροφοριών (Ministry of Electronics and Information Technology) (διατίθεται στη διεύθυνση: https://eeas.europa.eu/delegations/india/53963/submission-draft-personal-data-protection-bill-india-2018-directorate-general-justice_en).

¹⁶⁹ Βλ. ολομέλεια της 17ης Απριλίου 2018 της Γερουσίας της Βραζιλίας (<https://www25.senado.leg.br/web/atividade/sessao-plenaria/-/pauta/23384>), συνεδρίαση της 10ης Απριλίου 2019 της Μεικτής Επιτροπής για το προσωρινό μέτρο MP 869/2018 του Κογκρέσου της Βραζιλίας (<https://www12.senado.leg.br/ecidania/visualizacaoaudiencia?id=15392>) και συνεδρίαση της 26ης Νοεμβρίου 2019 της Ειδικής Επιτροπής της Βουλής της Βραζιλίας (<https://www.camara.leg.br/noticias/616579-comissao-discutira-protacao-de-dados-no-ambito-das-constituicoes-de-outros-paises/>).

¹⁷⁰ Βλ. συνεδριάσεις της 29ης Μαΐου 2018 (https://senado.cl/appsenado/index.php?mo=comisiones&ac=asistencia_sesion&idcomision=186&idsesion=12513&idpunto=15909&sesion=29/05/2018&listado=1), της 24ης Απριλίου 2019 (https://www.senado.cl/appsenado/index.php?mo=comisiones&ac=sesiones_celebradas&idcomision=186&tipo=3&legi=485&ano=2019&desde=0&hasta=0&idsesion=13603&idpunto=17283&listado=2) της Επιτροπής Συνταγματικών, Νομοθετικών και Δικαστικών Υποθέσεων της Γερουσίας της Χιλής.

¹⁷¹ Βλ. συνεδρίαση της 2ας Νοεμβρίου 2018 της Επιτροπής Δικαιωμάτων, Ελευθεριών και Εξωτερικών Σχέσεων της τυνησιακής Συνέλευσης των Αντιπροσώπων του Λαού (<https://www.facebook.com/1515094915436499/posts/2264094487203201/>).

της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και στην ανάδειξη των πλεονεκτημάτων της σύγκλισης για τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων, των συναλλαγών και της συνεργασίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η Επιτροπή επέστησε επίσης την προσοχή σε ορισμένες παρανοήσεις σχετικά με την προστασία των δεδομένων οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν στη θέσπιση μέτρων προστατευτισμού, όπως οι απαιτήσεις υποχρεωτικού γεωγραφικού περιορισμού.

Μετά την έκδοση του ΓΚΠΔ, η Επιτροπή βρίσκεται επίσης σε επαφή με αρκετούς διεθνείς οργανισμούς, υπό το πρίσμα, μεταξύ άλλων, της σπουδαιότητας των ανταλλαγών δεδομένων με τους εν λόγω οργανισμούς σε μια σειρά τομέων πολιτικής. Συγκεκριμένα, διεξάγεται διάλογος ειδικού περιεχομένου με τα Ηνωμένα Έθνη, με στόχο τη διευκόλυνση των συζητήσεων με όλα τα εμπλεκόμενα ενδιαφερόμενα μέρη για την εξασφάλιση ομαλών διαβιβάσεων δεδομένων και την περαιτέρω σύγκλιση των αντίστοιχων καθεστώτων προστασίας δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτού του διαλόγου, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, προκειμένου να αποσαφηνιστεί με ποιον τρόπο οι ενωσιακοί δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς εκμετάλλευσης μπορούν να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ κατά την ανταλλαγή δεδομένων με διεθνείς οργανισμούς όπως τα Ηνωμένα Έθνη.

Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να συνεχίσει να μοιράζεται τα διδάγματα που αποκόμισε από τη διαδικασία μεταρρύθμισής της με ενδιαφερόμενες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, όπως και εκείνη είχε διδαχθεί από άλλα συστήματα κατά την εκπόνηση της πρότασής της για νέους ενωσιακούς κανόνες προστασίας των δεδομένων. Αυτό το είδος διαλόγου είναι αμοιβαία επωφελές για την ΕΕ και τους εταίρους της, καθώς συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση του ταχέως εξελισσόμενου τοπίου στον τομέα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και στην ανταλλαγή απόψεων σχετικά με καινοφανείς νομικές και τεχνολογικές λύσεις.

Σε αυτό το πνεύμα, η Επιτροπή προχωρά στην ίδρυση «Ακαδημίας Προστασίας Δεδομένων» (Data Protection Academy), στοχεύοντας στην ενθάρρυνση των ανταλλαγών μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών της Ευρώπης και τρίτων χωρών και, κατ' αυτό τον τρόπο, στη βελτίωση της συνεργασίας «στην πράξη».

Επίσης, είναι ανάγκη να αναπτυχθούν κατάλληλα νομικά μέσα για στενότερες μορφές συνεργασίας και αμοιβαίας συνδρομής, μεταξύ άλλων επιτρέποντας την αναγκαία ανταλλαγή πληροφοριών στο πλαίσιο ερευνών. Έτσι, η Επιτροπή θα αξιοποιήσει τις εξουσίες που της έχουν εκχωρηθεί στον τομέα αυτό δυνάμει του άρθρου 50 του ΓΚΠΔ και, πιο συγκεκριμένα, θα ζητήσει άδεια για έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύναψη συμφωνιών συνεργασίας στον τομέα της επιβολής με συναφείς τρίτες χώρες. Σε αυτό το πλαίσιο, θα λάβει επίσης υπόψη τις απόψεις του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τις χώρες στις οποίες πρέπει να δοθεί προτεραιότητα με βάση τον όγκο των διαβιβάσεων δεδομένων, τον ρόλο και τις αρμοδιότητες του φορέα επιβολής των κανόνων προστασίας της ιδιωτικής ζωής στην τρίτη χώρα και την ανάγκη για συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου για την αντιμετώπιση υποθέσεων κοινού συμφέροντος.

Η πολυμερής διάσταση

Εκτός από τις διμερείς ανταλλαγές, η Επιτροπή συμμετέχει επίσης ενεργά σε διάφορα πολυμερή φόρουμ, με σκοπό την προώθηση των κοινών αξιών και τη δημιουργία σύγκλισης σε περιφερειακό και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η ολοένα και πιο καθολική συμμετοχή στη «Σύμβαση 108» του Συμβουλίου της Ευρώπης, το μοναδικό νομικά δεσμευτικό πολυμερές μέσο στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, αποτελεί σαφή ένδειξη αυτής της τάσης προς (ανοδική) σύγκλιση¹⁷². Η Σύμβαση, στην οποία μπορούν να προσχωρήσουν και χώρες που δεν ανήκουν στο Συμβούλιο της Ευρώπης, έχει ήδη κυρωθεί από 55 χώρες, συμπεριλαμβανομένων κρατών της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής¹⁷³. Η Επιτροπή συνέβαλε σημαντικά στην επιτυχή έκβαση των διαπραγματεύσεων για τον εκσυγχρονισμό της Σύμβασης¹⁷⁴ και μερίμνησε ώστε να αντικατοπτρίζει τις ίδιες αρχές με εκείνες που κατοχυρώνονται στους ενωσιακούς κανόνες προστασίας των δεδομένων. Τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν πλέον υπογράψει το τροποποιητικό πρωτόκολλο, αν και εκκρεμούν ακόμη οι υπογραφές της Δανίας, της Μάλτας και της Ρουμανίας. Μόλις τέσσερα κράτη (Βουλγαρία, Κροατία, Λιθουανία και Πολωνία) έχουν έως σήμερα κυρώσει το τροποποιητικό πρωτόκολλο. Η Επιτροπή καλεί τα τρία υπόλοιπα κράτη μέλη να υπογράψουν την εκσυγχρονισμένη σύμβαση και όλα τα κράτη μέλη να προχωρήσουν άμεσα στην κύρωσή της, ώστε να τεθεί σε ισχύ στο προσεχές μέλλον¹⁷⁵. Πέραν τούτου, θα συνεχίσει να ενθαρρύνει ενεργά την προσχώρηση τρίτων χωρών.

Οι ροές δεδομένων και η προστασία των δεδομένων εξετάστηκαν επίσης πρόσφατα στο πλαίσιο της G20 και της G7. Το 2019 οι παγκόσμιοι ηγέτες υιοθέτησαν για πρώτη φορά την ιδέα ότι η προστασία των δεδομένων συμβάλλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης στην ψηφιακή οικονομία και διευκολύνει τις ροές δεδομένων. Με την ενεργή υποστήριξη της Επιτροπής¹⁷⁶, οι ηγέτες υιοθέτησαν την έννοια της

¹⁷² Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η εκσυγχρονισμένη Σύμβαση δεν είναι μόνο μια συνθήκη που θεσπίζει ισχυρές εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων, αλλά δημιουργεί επίσης ένα δίκτυο εποπτικών αρχών με εργαλεία για συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου και, με την επιτροπή της σύμβασης, ένα φόρουμ συζήτησης, ανταλλαγής απόψεων και ανάπτυξης διεθνών προτύπων.

¹⁷³ Βλ. τον πλήρη κατάλογο των μελών: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108/signatures>. Οι χώρες από την Αφρική περιλαμβάνουν το Πράσινο Ακρωτήριο, τον Μαυρίκιο, το Μαρόκο, τη Σενεγάλη και την Τυνησία· από τη Λατινική Αμερική περιλαμβάνουν την Αργεντινή, το Μεξικό και την Ουρουγουάη. Η Μπουρκίνα Φάσο έχει προσκληθεί να προσχωρήσει στη Σύμβαση.

¹⁷⁴ Βλ. το κείμενο της εκσυγχρονισμένης Σύμβασης: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016807c65bf.

¹⁷⁵ Σύμφωνα με την απόφασή της σχετικά με το τροποποιητικό πρωτόκολλο της 18ης Μαΐου 2018, η Επιτροπή Υπουργών «κάλεσε τα κράτη μέλη και τα λοιπά μέρη της Σύμβασης να προβούν το ταχύτερο δυνατό στις αναγκαίες ενέργειες προκειμένου να καταστεί δυνατή η έναρξη ισχύος του Πρωτοκόλλου εντός τριών ετών από το άνοιγμά του προς υπογραφή και να κινηθεί άμεσα, και πάντως όχι περισσότερο από ένα έτος μετά το άνοιγμα προς υπογραφή του Πρωτοκόλλου, η διαδικασία που οδηγεί στην κύρωση βάσει της εθνικής νομοθεσίας...». Επίσης, «έδωσε εντολή στους αναπληρωτές της να εξετάζουν σε εξαμηνιαία βάση, και για πρώτη φορά με τη συμπλήρωση έτους από το άνοιγμα προς υπογραφή του Πρωτοκόλλου, τη γενική πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την κύρωση με βάση τις πληροφορίες που πρέπει να υποβάλλονται στον Γενικό Γραμματέα από κάθε κράτος μέλος και από τα λοιπά μέρη της Σύμβασης το αργότερο έναν μήνα πριν από την εν λόγω εξέταση». Βλ. https://search.coe.int/cm/pages/result_details.aspx?objectid=09000016808a3c9f.

¹⁷⁶ Στο περιθώριο της συνόδου κορυφής ΕΕ-Ιαπωνίας που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2019, ο πρόεδρος Juncker εξέφρασε τη στήριξή του στην ιαπωνική πρωτοβουλία της

«ελεύθερης ροής δεδομένων με εμπιστοσύνη» (DFFT), που προτάθηκε αρχικά από την Ιαπωνία στη δήλωση της Οσάκα των ηγετών της G20¹⁷⁷ καθώς και στη σύνοδο κορυφής της G7 στο Biarritz¹⁷⁸. Η προσέγγιση αυτή αποτυπώνεται επίσης στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα»¹⁷⁹ του 2020, η οποία δίνει έμφαση στην πρόθεσή της να συνεχίσει να προωθεί την ανταλλαγή δεδομένων με έμπιστους εταίρους, καταπολεμώντας, παράλληλα, καταχρηστικά φαινόμενα όπως η δυσανάλογη πρόσβαση δημόσιων αρχών (της αλλοδαπής) στα δεδομένα.

Σε αυτή την κατεύθυνση, η ΕΕ θα μπορεί επίσης να βασίζεται σε μια σειρά εργαλείων σε διάφορους τομείς πολιτικής τα οποία λαμβάνουν όλο και περισσότερο υπόψη τις συνέπειες για την ιδιωτική ζωή: π.χ., το πρώτο στην ιστορία ενωσιακό πλαίσιο για τον έλεγχο των ξένων επενδύσεων, που θα καταστεί πλήρως λειτουργικό τον Οκτώβριο του 2020, παρέχει στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της τη δυνατότητα να ελέγχουν τις επενδυτικές πράξεις που έχουν αντίκτυπο στην «πρόσβαση σε πληροφορίες ευαίσθητου χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένων των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ή τη δυνατότητα ελέγχου τέτοιων πληροφοριών», εάν έχουν επιπτώσεις στην ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη¹⁸⁰.

Η Επιτροπή συνεργάζεται με χώρες που βρίσκονται στο ίδιο μήκος κύματος σε διάφορα άλλα πολυμερή φόρουμ, προωθώντας ενεργά τις αξίες και τα πρότυπά της. Ένα σημαντικό φόρουμ είναι η πρόσφατα συσταθείσα ομάδα εργασίας για τη διακυβέρνηση δεδομένων και την προστασία της ιδιωτικής ζωής (Working Party on Data Governance and Privacy) του ΟΟΣΑ, η οποία αναπτύσσει σειρά σημαντικών πρωτοβουλιών που σχετίζονται με την προστασία των δεδομένων, την κοινοχρησία των δεδομένων και τις διαβιβάσεις δεδομένων. Στις πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνεται και η αξιολόγηση των κατευθυντήριων γραμμών του ΟΟΣΑ για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, που εκδόθηκαν το 2013. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή συνέβαλε ενεργά στη σύσταση του Συμβουλίου του ΟΟΣΑ για την τεχνητή νοημοσύνη (TN)¹⁸¹ και μερίμνησε ώστε η ανθρωποκεντρική προσέγγιση της ΕΕ, βάσει της οποίας οι εφαρμογές TN πρέπει να συμμορφώνονται με τα θεμελιώδη δικαιώματα και ιδίως με την προστασία των δεδομένων, να αποτυπωθεί στο τελικό κείμενο. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η σύσταση για την TN —που

«ελεύθερης ροής δεδομένων με εμπιστοσύνη» και στην υλοποίηση της λεγόμενης «Πορείας της Οσάκα» και δεσμεύτηκε εξ ονόματος της Επιτροπής να «διαδραματίσει ενεργό ρόλο και στις δύο πρωτοβουλίες».

¹⁷⁷ Βλ. το κείμενο της δήλωσης της Οσάκα των ηγετών της G20: https://www.consilium.europa.eu/media/40124/final_g20_osaka_leaders_declaration.pdf

¹⁷⁸ Βλ. το κείμενο της στρατηγικής του Biarritz της G7 για έναν ανοικτό, ελεύθερο και ασφαλή ψηφιακό μετασχηματισμό: <https://www.elysee.fr/admin/upload/default/0001/05/62a9221e66987d4e0d6ffcb058f3d2c649fc6d9d.pdf>

¹⁷⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα», 19.2.2020 (COM(2020) 66 final) (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ac9cd214-53c6-11ea-aece-01aa75ed71a1/language-el/format-PDF/source-118376146>), σ. 23-24.

¹⁸⁰ Άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2019/452 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2019, για τη θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ένωση (ΕΕ L 79I της 21.3.2019).

¹⁸¹ <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0449>

ακολουθώς ενσωματώθηκε στις αρχές της ομάδας G20 για την TN οι οποίες επισυνάπτονται στη δήλωση της Οσάκα των ηγετών της G20¹⁸²— κατοχυρώνει τις αρχές της διαφάνειας και της εξηγησιμότητας, προκειμένου «όσοι θίγονται από σύστημα TN να έχουν τη δυνατότητα να προσβάλλουν το αποτέλεσμα του με βάση απλές και εύληπτες πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες και τη λογική που χρησίμευσε ως βάση για την πρόβλεψη, σύσταση ή απόφαση», σε στενή αντιστοιχία με τις αρχές του ΓΚΠΔ για την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων¹⁸³.

Η Επιτροπή εντατικοποιεί επίσης τον διάλογο με περιφερειακούς οργανισμούς και δίκτυα τα οποία ολοένα και περισσότερο διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη διαμόρφωση κοινών προτύπων προστασίας των δεδομένων¹⁸⁴, στην προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων επιβολής. Αυτό αφορά, πιο συγκεκριμένα, τον Σύνδεσμο κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) —μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο των συνεχιζόμενων εργασιών του για την ανάπτυξη εργαλείων διαβίβασης δεδομένων—, την Αφρικανική Ένωση, το φόρουμ των αρχών προστασίας των δεδομένων στην περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού (APPA) και το Ιβηροαμερικανικό Δίκτυο Προστασίας Δεδομένων (RIPD), οργανισμούς που έχουν όλοι αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό και παρέχουν βήμα για γόνιμο διάλογο μεταξύ των ρυθμιστικών φορέων στον τομέα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και άλλων ενδιαφερόμενων μερών.

Η Αφρική αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της συμπληρωματικότητας ανάμεσα στην εθνική, την περιφερειακή και την παγκόσμια διάσταση της προστασίας της ιδιωτικής ζωής. Οι ψηφιακές τεχνολογίες μετασχηματίζουν γρήγορα και βαθιά την αφρικανική ήπειρο. Αυτό παρέχει δυνατότητα για επιτάχυνση της επίτευξης των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, δίνοντας ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη, περιορίζοντας τη φτώχεια και βελτιώνοντας τις ζωές των ανθρώπων. Η καθιέρωση ενός σύγχρονου πλαισίου προστασίας δεδομένων που θα προσελκύει επενδύσεις και θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, αποτελεί κεντρικό στοιχείο αυτού του μετασχηματισμού. Η εναρμόνιση των κανόνων προστασίας των δεδομένων στην αφρικανική ήπειρο θα επιτρέψει την ψηφιακή ολοκλήρωση της αγοράς, ενώ η σύγκλιση με τα παγκόσμια πρότυπα θα διευκολύνει τις ανταλλαγές δεδομένων με την ΕΕ. Οι διάφορες διαστάσεις της προστασίας δεδομένων είναι αλληλοσυνδεόμενες και αλληλοενισχυόμενες.

Σε πολλές αφρικανικές χώρες υπάρχει σήμερα αυξανόμενο ενδιαφέρον για την προστασία των δεδομένων, ενώ ο αριθμός των αφρικανικών χωρών που έχουν εκδώσει ή βρίσκονται σε διαδικασία έκδοσης σύγχρονων κανόνων προστασίας των δεδομένων ή έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση 108¹⁸⁵ ή τη Σύμβαση του Μαλάμπο¹⁸⁶

¹⁸² Δήλωση των υπουργών εμπορίου και ψηφιακής οικονομίας στο πλαίσιο της ομάδας G20: https://g20trade-digital.go.jp/dl/Ministerial_Statement_on_Trade_and_Digital_Economy.pdf

¹⁸³ Βλ. άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο στ), άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) και άρθρο 22 του ΓΚΠΔ.

¹⁸⁴ Βλ., π.χ., τη Σύμβαση για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα («Σύμβαση του Μαλάμπο») της Αφρικανικής Ένωσης και τα πρότυπα προστασίας δεδομένων για τα ιβηροαμερικανικά κράτη που εκπόνησε το Ιβηροαμερικανικό Δίκτυο Προστασίας Δεδομένων.

¹⁸⁵ Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων σε σχέση με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα

συνεχίζει να αυξάνεται¹⁸⁷. Την ίδια στιγμή, το κανονιστικό πλαίσιο στην αφρικανική ήπειρο παραμένει εξαιρετικά ανομοιογενές και κατακερματισμένο. Πολλές χώρες συνεχίζουν να προσφέρουν ελάχιστες ή μηδενικές εγγυήσεις προστασίας των δεδομένων. Εφαρμόζονται ακόμη ευρέως μέτρα που περιορίζουν τις ροές δεδομένων και εμποδίζουν την ανάπτυξη περιφερειακής ψηφιακής οικονομίας.

Με στόχο την αξιοποίηση των αμοιβαίων ωφελειών που συνεπάγεται η σύγκλιση των κανόνων προστασίας των δεδομένων, η Επιτροπή θα αναπτύξει συνεργασία με τους εταίρους της στην Αφρική τόσο σε διμερές επίπεδο όσο και σε περιφερειακά φόρουμ¹⁸⁸. Θα βασιστεί για τον σκοπό αυτό στο έργο της ειδικής ομάδας ΕΕ-ΑΕ για την ψηφιακή οικονομία στο πλαίσιο της νέας εταιρικής σχέσης Αφρικής-Ευρώπης για την ψηφιακή οικονομία¹⁸⁹. Πρόοδο ως προς τους συγκεκριμένους στόχους συνιστά επίσης το γεγονός ότι το πεδίο εφαρμογής του μηχανισμού συνεργασίας «Ενισχυμένη προστασία δεδομένων και ροές δεδομένων» της Επιτροπής επεκτάθηκε προκειμένου να συμπεριλάβει την Αφρική. Το έργο θα κινητοποιηθεί για τη στήριξη των αφρικανικών χωρών που προτίθενται να αναπτύξουν σύγχρονα πλαίσια προστασίας των δεδομένων ή που επιθυμούν να ενισχύσουν την ικανότητα των ρυθμιστικών αρχών τους, μέσω κατάρτισης, διάχυσης γνώσεων και ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.

https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108/signatures?p_auth=DW5jevqD

¹⁸⁶ Σύμβαση της Αφρικανικής Ένωσης για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα <https://au.int/en/treaties/african-union-convention-cyber-security-and-personal-data-protection>. Ορισμένες Περιφερειακές Οικονομικές Κοινότητες (REC) έχουν επίσης εκπονήσει κανόνες προστασίας των δεδομένων, όπως, π.χ., η Οικονομική Κοινότητα των Δυτικοαφρικανικών Κρατών (ECOWAS) και η Κοινότητα για την Ανάπτυξη της Μεσημβρινής Αφρικής (KAMA). Βλ., αντίστοιχα, <http://www.tit.comm.ecowas.int/wp-content/uploads/2015/11/SIGNED-Data-Protection-Act.pdf> και http://www.itu.int/ITU-D/projects/ITU_EC_ACP/hipssa/docs/SA4docs/data%20protection.pdf.

¹⁸⁸ Μεταξύ άλλων, μέσω της πρωτοβουλίας σχετικά με τις πολιτικές και τις ρυθμίσεις για την ψηφιακή Αφρική (Policy and Regulation Initiative for Digital Africa - PRIDA), βλ. πληροφορίες στη διεύθυνση: <https://www.africa-eu-partnership.org/en/projects/policy-and-regulation-initiative-digital-africa-prida>.

¹⁸⁹ Βλ. κοινή ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Υπατου Εκπροσώπου για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας «Προς μια ολοκληρωμένη στρατηγική με την Αφρική» (διατίθεται στη διεύθυνση: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/55817dfb-61eb-11ea-b735-01aa75ed71a1>). Ειδική ομάδα για την ψηφιακή οικονομία, Νέα εταιρική σχέση Αφρικής-Ευρώπης για την ψηφιακή οικονομία: επιταχύνοντας την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης (διατίθεται στη διεύθυνση: <https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/finaldetfreportpdf.pdf>).

Τέλος, παράλληλα με την προώθηση της σύγκλισης των προτύπων προστασίας δεδομένων σε διεθνές επίπεδο, με στόχο τη διευκόλυνση των ροών δεδομένων και, ως εκ τούτου, των συναλλαγών, η Επιτροπή είναι επίσης αποφασισμένη να αντιμετωπίσει τον ψηφιακό προστατευτισμό, όπως υπογραμμίστηκε πρόσφατα στη στρατηγική για τα δεδομένα¹⁹⁰. Για τον σκοπό αυτό, εκτόνησε συγκεκριμένες διατάξεις για τις ροές δεδομένων και την προστασία των δεδομένων στις εμπορικές συμφωνίες τις οποίες θέτει συστηματικά επί τάπητος στις διμερείς —πιο πρόσφατα με την Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο— και πολυμερείς διαπραγματεύσεις της, όπως οι τρέχουσες συνομιλίες στον ΠΟΕ για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Αυτές οι οριζόντιες διατάξεις αποκλείουν αδικαιολόγητους περιορισμούς, όπως οι απαιτήσεις υποχρεωτικού γεωγραφικού περιορισμού δεδομένων, διαφυλάσσοντας παράλληλα τη ρυθμιστική αυτονομία των μερών ως προς την προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων.

Οι διάλογοι σχετικά με την προστασία των δεδομένων και οι εμπορικές διαπραγματεύσεις πρέπει να διεξάγονται ξεχωριστά, μπορούν ωστόσο να αλληλοσυμπληρώνονται. Στην πραγματικότητα, η σύγκλιση, όταν βασίζεται σε αυστηρά πρότυπα και σε συνδυασμό με την αποτελεσματική επιβολή, παρέχει το ισχυρότερο θεμέλιο για την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, γεγονός που αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο από τους διεθνείς εταίρους μας. Δεδομένου ότι οι εταιρείες ολοένα και περισσότερο δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακό επίπεδο και προτιμούν να εφαρμόζουν παρόμοιες δέσμες κανόνων σε όλες τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες παγκοσμίως, η σύγκλιση αυτή συμβάλλει στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί τις άμεσες επενδύσεις, διευκολύνει τις συναλλαγές και βελτιώνει την εμπιστοσύνη μεταξύ των εμπορικών εταίρων. Θα πρέπει, συνεπώς, να διερευνηθούν περαιτέρω οι συνέργειες μεταξύ των μέσων συναλλαγών και των μέσων προστασίας των δεδομένων, με στόχο τη διασφάλιση ελεύθερων και ασφαλών διεθνών ροών δεδομένων οι οποίες είναι αναγκαίες για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, στην όλο και περισσότερο ψηφιοποιημένη οικονομία μας.

¹⁹⁰

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ac9cd214-53c6-11ea-aece-01aa75ed71a1/language-el/format-PDF/source-118376146>, σ. 23.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – Ρήτρες προαιρετικής περαιτέρω εξειδίκευσης από την εθνική νομοθεσία

Θέμα	Πεδίο εφαρμογής	Άρθρα του ΓΚΠΑ
Προδιαγραφές για τις έννομες υποχρεώσεις και το καθήκον δημόσιου συμφέροντος	Προσαρμογή της εφαρμογής των διατάξεων σε σχέση με την επεξεργασία για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση ή καθήκον που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον, μεταξύ άλλων για ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας βάσει του κεφαλαίου ΙΧ	Άρθρο 6 παράγραφος 2 και άρθρο 6 παράγραφος 3
Όριο ηλικίας για τη συγκατάθεση σε σχέση με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών	Καθορισμός της ελάχιστης ηλικίας μεταξύ 13 και 16 ετών	Άρθρο 8 παράγραφος 1
Επεξεργασία δεδομένων ειδικών κατηγοριών	Διατήρηση ή θέσπιση περαιτέρω όρων, συμπεριλαμβανομένων περιορισμών, για την επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων ή δεδομένων που αφορούν την υγεία.	Άρθρο 9 παράγραφος 4
Παρέκλιση από τις απαιτήσεις πληροφόρησης	Απόκτηση ή κοινολόγηση που προβλέπεται ρητώς από τη νομοθεσία ή δυνάμει υποχρέωσης επαγγελματικού απορρήτου που ρυθμίζεται εκ του νόμου	Άρθρο 14 παράγραφος 5 στοιχεία γ) και δ)
Αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων	Άδεια για αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων κατά παρέκκλιση από τη γενική απαγόρευση	Άρθρο 22 παράγραφος 2 στοιχείο β)
Περιορισμοί των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων	Περιορισμοί από το άρθρο 12 έως το άρθρο 22, στο άρθρο 34 και αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 5, όταν κρίνεται αναγκαίο και αναλογικό για τη διασφάλιση των λεπτομερώς παρατιθέμενων σημαντικών στόχων	Άρθρο 23 παράγραφος 1
Απαίτηση για διαβούλευση και λήψη άδειας	Απαίτηση για τους υπευθύνους επεξεργασίας να διαβουλεύονται ή να λαμβάνουν άδεια από την αρχή προστασίας δεδομένων για επεξεργασία με σκοπό την εκτέλεση καθήκοντος που ασκείται προς το δημόσιο συμφέρον	Άρθρο 36 παράγραφος 5
Ορισμός υπευθύνου προστασίας δεδομένων σε	Ορισμός υπευθύνου προστασίας δεδομένων σε περιπτώσεις πλην των αναφερόμενων στο άρθρο 37	Άρθρο 37 παράγραφος 4

πρόσθετες περιπτώσεις	παράγραφος 1	
Περιορισμός διαβιβάσεων	Περιορισμός των διαβιβάσεων ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	Άρθρο 49 παράγραφος 5
Ανεξάρτητες καταγγελίες και δικαστικές αγωγές από φορείς	Δικαίωμα των φορέων προστασίας της ιδιωτικής ζωής να υποβάλουν καταγγελίες και αγωγές ανεξάρτητα από τυχόν ανάθεση υποκειμένων των δεδομένων	Άρθρο 80 παράγραφος 2
Πρόσβαση σε επίσημα έγγραφα	Συμβιβασμός της πρόσβασης του κοινού σε επίσημα έγγραφα με το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	Άρθρο 86
Επεξεργασία του εθνικού αριθμού ταυτότητας	Ειδικές προϋποθέσεις για την επεξεργασία του εθνικού αριθμού ταυτότητας	Άρθρο 87
Επεξεργασία στο πλαίσιο της απασχόλησης	Πιο ειδικοί κανόνες για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των υπαλλήλων	Άρθρο 88
Παρεκκλίσεις για την επεξεργασία για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς	Παρεκκλίσεις από συγκεκριμένα δικαιώματα υποκειμένων δεδομένων εφόσον τα εν λόγω δικαιώματα είναι πιθανό να καταστήσουν αδύνατη ή να παρακωλύσουν σοβαρά την επίτευξη ειδικών σκοπών	Άρθρο 89 παράγραφοι 2 και 3
Συμβιβασμός της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τις υποχρεώσεις τήρησης του απορρήτου	Ειδικοί κανόνες για τις ερευνητικές εξουσίες των αρχών προστασίας δεδομένων σε σχέση με υπευθύνους επεξεργασίας ή εκτελούντες την επεξεργασία οι οποίοι υπέχουν υποχρεώσεις τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου	Άρθρο 90

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ – Επισκόπηση των πόρων των αρχών προστασίας δεδομένων

Ο κατωτέρω πίνακας παρουσιάζει επισκόπηση των πόρων (προσωπικό και προϋπολογισμός) των αρχών προστασίας δεδομένων ανά κράτος μέλος ΕΕ/ΕΟΧ¹⁹¹.

Κατά τη σύγκριση των αριθμητικών στοιχείων μεταξύ των κρατών μελών, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ότι οι αρχές μπορεί να είναι επιφορτισμένες με καθήκοντα πέραν των καθηκόντων βάσει του ΓΚΠΔ και ότι αυτά μπορεί να διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Το ποσοστό υπαλλήλων που απασχολούνται από τις αρχές για κάθε εκατομμύριο κατοίκων και το ποσοστό του προϋπολογισμού των αρχών για κάθε εκατομμύριο ευρώ του ΑΕΠ συμπεριλήφθηκαν απλώς ως πρόσθετο μέτρο σύγκρισης μεταξύ κρατών μελών ανάλογου μεγέθους και δεν θα πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα. Τα απόλυτα αριθμητικά στοιχεία, τα ποσοστά και η εξέλιξη στη διάρκεια των τελευταίων ετών θα πρέπει να συνεκτιμώνται κατά την αξιολόγηση των πόρων μιας δεδομένης αρχής.

Κράτη μέλη ΕΕ/ΕΟΧ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (Ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης)					ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (ΕΥΡΩ)				
	2019	Πρόβλεψη 2020	% ποσοστιαία μεταβολή 2016-2019	% ποσοστιαία μεταβολή 2016-2020 (πρόβλεψη)	Προσωπικό ανά εκατομμύριο κατοίκων (2019)	2019	Πρόβλεψη 2020	% ποσοστιαία μεταβολή 2016-2019	% ποσοστιαία μεταβολή 2016-2020 (πρόβλεψη)	Προϋπολογισμός ανά εκατομμύριο EUR του ΑΕΠ (2019)
Αυστρία	34	34	48 %	48 %	3,8	2 282 000	2 282 000	29 %	29 %	5,7
Βέλγιο	59	65	9 %	20 %	5,2	8 197 400	8 962 200	1 %	10 %	17,3
Βουλγαρία	60	60	-14 %	-14 %	8,6	1 446 956	1 446 956	24 %	24 %	23,8
Κροατία	39	60	39 %	114 %	9,6	1 157 300	1 405 000	57 %	91 %	21,5
Κύπρος	24	22	A/A	A/A	27,4	503 855	A/A	114 %	A/A	23,0
Τσεχική Δημοκρατία	101	109	0 %	8 %	9,5	6 541 288	6 720 533	10 %	13 %	29,7
Δανία	66	63	106 %	97 %	11,4	5 610 128	5 623 114	101 %	101 %	18,0
Εσθονία	16	18	-11 %	0 %	12,1	750 331	750 331	7 %	7 %	26,8
Φινλανδία	45	55	114 %	162 %	8,2	3 500 000	4 500 000	94 %	150 %	14,6
Γαλλία	215	225	9 %	14 %	3,2	18 506 734	20 143 889	-2 %	7 %	7,7
Γερμανία	888	1002	52 %	72 %	10,7	76 599 800	85 837 500	48 %	66 %	22,3
Ελλάδα	33	46	-15 %	18 %	3,1	2 849 000	3 101 000	38 %	50 %	15,2
Ουγγαρία	104	117	42 %	60 %	10,6	3 505 152	4 437 576	102 %	155 %	24,4
Ισλανδία	17	17	143 %	143 %	47,6	2 272 490	2 294 104	167 %	170 %	105,2
Ιρλανδία	140	176	169 %	238 %	28,5	15 200 000	16 900 000	223 %	260 %	43,8
Ιταλία	170	170	40 %	40 %	2,8	29 127 273	30 127 273	46 %	51 %	16,3
Λετονία	19	31	-10 %	48 %	9,9	640 998	1 218 978	4 %	98 %	21,0
Λιθουανία	46	52	-8 %	4 %	16,5	1 482 000	1 581 000	40 %	49 %	30,6
Λουξεμβούργο	43	48	126 %	153 %	70,0	5 442 416	6 691 563	165 %	226 %	85,7
Μάλτα	13	15	30 %	50 %	26,3	480 000	550 000	41 %	62 %	36,3
Κάτω Χώρες	179	188	145 %	158 %	10,4	18 600 000	18 600 000	130 %	130 %	22,9
Νορβηγία	49	58	2 %	21 %	9,2	5 708 950	6 580 660	27 %	46 %	15,9
Πολωνία	238	260	54 %	68 %	6,3	7 506 345	9 413 381	66 %	108 %	14,2
Πορτογαλία	25	27	-4 %	4 %	2,4	2 152 000	2 385 000	67 %	86 %	10,1
Ρουμανία	39	47	-3 %	18 %	2,0	1 103 388	1 304 813	3 %	22 %	4,9
Σλοβακία	49	51	20 %	24 %	9,0	1 731 419	1 859 514	47 %	58 %	18,4

¹⁹¹ Εξαιρουμένου του Λιχτενστάιν.

Σλοβενία	47	49	42 %	48 %	22,6	2 242 236	2 266 485	68 %	70 %	46,7
Ισπανία	170	220	13 %	47 %	3,6	15 187 680	16 500 000	8 %	17 %	12,2
Σουηδία	87	87	81 %	81 %	8,5	8 800 000	10 300 000	96 %	129 %	18,5
ΣΥΝΟΛΟ	2 966	3 372	42 %	62 %	6,6	249 127 139	273 782 870	49 %	64 %	17,4

Πηγή ανεπεξέργαστων αριθμητικών στοιχείων: συμβολή του Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων.
Υπολογισμοί της Επιτροπής.